

Алла Дмитренко

АТРИБУЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ СОРОЧОК

(ЗА ФОНДОВИМИ ЗБІРКАМИ МУЗЕЇВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ):

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-
аналітичної діяльності

Алла Дмитренко

АТРИБУЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ СОРОЧОК
(ЗА ФОНДОВИМИ ЗБІРКАМИ МУЗЕЇВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)
навчально-методичний комплекс для здобувачів вищої освіти
спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»

Луцьк – 2023

УДК 069:391.4(477.82)(072)
Д 53

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки,
протокол № 1 від 27 вересня 2023 р.*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Надольська В. В., кандидат історичних наук, доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Волинського національного університету імені Лесі Українки

Моренчук О. М., завідувач науково-експозиційного відділу етнографії і народних промислів Волинського краєзнавчого музею

Алла Дмитренко. Атрибуція традиційних сорочок (за фондovими збірками музеїв Волинської області): навчально-методичний комплекс для здобувачів вищої освіти спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство». Луцьк, 2023. 166 с.

У методичній розробці вміщено матеріали для практичних занять і самостійної роботи при вивченні ОК «Основи атрибуції та експертизи культурних цінностей». У розробці вміщено аналіз основних атрибутивних ознак жіночих і чоловічих сорочок Волині, здійснений на основі аналізу праць дослідників традиційного одягу та збірок Музею етнографії Волині та Полісся при ВНУ ім. Лесі Українки, Волинського Любомльського та Маневицького краєзнавчих музеїв. Розробка розрахована на здобувачів вищої освіти спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство» і музейних працівників етнографічних музеїв, етнографічних відділів краєзнавчих та історичних музеїв, керівників шкільних музеїв-світлиць.

© Дмитренко А. А., 2023
© Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2023

ЗМІСТ

Вступ	5
1. Основні атрибутивні ознаки традиційного традиційних сорочок з фондovими збірками музеїв Волинської області.	7
2. Словник основних термінів	42
3. Вишивальні шви, які використовуються як допоміжні при декоруванні волинських сорочок.....	65
4. Тестові завдання для перевірки знань	69
5. Зразки уніфікованих паспортів на чоловічі та жіночі сорочки українців86
6. Рекомендована література до теми	154

ВСТУП

Навчально-методичний комплекс «Атрибуція традиційних сорочок (за фондovими збірками музеїв Волинської області)» підготовлений відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство». Методична розробка містить матеріали для роботи здобувачів під час практичних завдань та виконання завдань самостійної роботи. Навчально-методичний комплекс містить матеріали, які можуть бути використані здобувачами вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія», освітньо-професійної програми «Історія, європеїстика, археологія» при вивченні ОК «Українська етнологія».

У розробці висвітлюються основні атрибутивні ознаки, характерні для традиційних чоловічих і жіночих сорочок Волині, виокремлені на основі опрацювання наукових праць, присвячених традиційному вбранню; записаних в ході історико-етнографічних експедицій до різних районів; ознайомлення з фондovими збірками натільного одягу Музею етнографії Волині та Полісся при ВНУ імені Лесі Українки (МЕВП), Волинського краєзнавчого музею (ВКМ), Любомльського краєзнавчого музею (ЛКМ) і Маневицького краєзнавчого музею (МКМ) та завдяки методичній допомозі музейних працівників: Любові Сварник – наукової співробітниці науково-фондового відділу (зберігачки колекції одягу і тканин) Музею народної архітектури і побуту у Львові імені Климентія Шептицького, Людмили Мірошніченко-Гусак – заступниці директорки Волинського краєзнавчого музею з наукової роботи та ін.

Навчально-методичний комплекс містить матеріали, які допоможуть здобувачам освіти отримати теоретичні знання про характерні риси традиційних сорочок Волині та оволодіти основами методики наукового опису й аналізу традиційного натільного одягу з музейних збірок; сформувати практичні навички проведення атрибуції і заповнення уніфікованих музейних паспортів та писати

атрибуційні характеристики на різні типи чоловічих і жіночих сорочок до експертних висновків.

Пропонується словник основних термінів, необхідних для атрибуційного опису традиційних сорочок. Для перевірки і контролю знань підготовлені тестові завдання. Вміщені уніфіковані паспорти на різні типи чоловічих і жіночих сорочок, до того ж декорованих різними техніками із зазначених музеїв. На основі пропонованих паспортів можна здійснювати науковий опис аналогічних музейних предметів. Додається список літератури до теми .

Матеріали навчально-методичного комплексу можуть використовуватися здобувачами вищої освіти, а також музейним працівникам етнографічних музеїв, етнографічних відділів краєзнавчих та історичних музеїв, керівниками шкільних музеїв-світлиць при науковому описі та проведенні атрибуції та експертизи чоловічих і жіночих сорочок; при визначенні їх страхової та оціночної вартості.

1. ОСНОВНІ АТРИБУТИВНІ ОЗНАКИ ТРАДИЦІЙНИХ ЧОЛОВІЧИХ І ЖІНОЧИХ СОРОЧОК З ФОНДОВИХ ЗБІРОК МУЗЕЇВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Найбільшу групу серед тканин одягового призначення у фондах волинських музеїв складають сорочки в основному з різних районів Волинської області, а також сусідніх – Рівненської, Львівської та ін. Збірки репрезентують в основному два історико-етнографічні райони – Волинь і Західне Полісся.

Сьогодні немає спеціальних досліджень з атрибуції натільного одягу. Однак дослідниками традиційного вбрання нагромаджено чималий фактичний та теоретичний матеріал, який активно використовується музейними працівниками при вивченні збірок одягу, в т. ч. й сорочок. Праці В. Білецької, К. Матейко, Т. Ніколаєвої, О. Косміної, Л. Пономар, Л. Булгакової, А. Українець, Л. Сварник, Л. Молчанової, Г. Стельмащук, Л. Орел, Л. Іваневич, Н. Гатальської, Л. Чайковської та ін., які й сформулювали основні типологічні риси натільного одягу, що дозволяють виокремити його основні атрибути (атрибутивні ознаки, атрибутивні дані).

Під *«атрибутивними даними»* сьогодні розуміють «дані про властивості й ознаки музейного предмета». Постанова КМ України «Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення» визначає основні критерії, за якими має складатися *«атрибутивний опис»*.

При проведенні атрибуції натільного одягу українців, окрім загальних даних про предмет (автор, власник, де і коли виявлено), потрібно з'ясувати його основні атрибутивні ознаки, серед яких виділяються: назви; матеріали; техніки; конструктивні особливості стану, плечової частини, комірів, пазухи та рукавів сорочки, розміри її елементів та особливості декорування.

1.1. Назва предмету до загальної типології та локальна назва

Сорочка – один з найдавніших елементів вбрання, відомий не лише в українців, але в інших слов'янських народів. На відміну від інших компонентів традиційного костюмного комплексу, сорочки практично не мають місцевих назв. Польові матеріали фіксують окремі локальні назви, пов'язані із тим чи іншим типом сорочки. Так уставкові сорочки подекуди називали «чехлянка» або «чохлянка»; сорочка з кокеткою – «на гестку», модифіковані сорочки без рукавів – «голошійки», сорочки на бретельках, які дівчата носили вже як білизну – «галька». Подібну сорочку на полотняних бретельках називали «гапличка».

Залежно від матеріалу, сорочки іноді називали «кужільні», «кужівні» – з тонкого лляного волокна; «поскінні» – з конопляного полотна; «полотнени», «крамни» та ін. Жіночі сорочки, виготовлену з лляного або конопляного полотна, подекуди на Поліссі називали «рубача».

Свої назви мали і вишиті сорочки: на Ковельщині такі вишиті сорочки називали «чехлянки», а на Старовижівщині – «чохлянки» (Л. Сварник).

Сорочки на кокетці («гестці») в багатьох селах називали сорочками «на гестку».

У 1930–40 рр. поширились жіночі сорочки, пошиті з одного перегнутого полотнищі – буденні або літні, як називали «голошійка», «голоплічка».

З-поміж сорочок окремо можна виділити дитячі і підліткові, які значно менші за розмірами й часто різняться декоруванням. Часто їх називали словом «сорочина», «льоля».

В останні роки, у зв'язку з встановленням Міжнародного дня вишиванки, для назви вишитих сорочок часто вживають термін *вишиванка*. Його можна фіксувати у паспорт, якщо власники назвали сорочку саме так, однак це швидше умовна назва саме щодо сорочки, адже вишиванкою можна назвати будь-яку річ, декоровану вишивкою.

Фольклорні тексти зберегли нам і більш давній термін для позначення натільного одягу – «*кошуля*» – так сорочку називали й сусідні поляки, а також серби, хорвати, болгари. Дослідники називають і давні назви сорочок: «лудина», «срачища» («срачище»), «сорочеца», «руб'я», «ризиди», «руба», «дивитисій», «далматинка».

При умові фіксації локальних назв жіночих чи чоловічих сорочок у атрибутивних описах (паспортах) їх потрібно обов'язково зазначати.

1.2. Матеріали для пошиття і декорування сорочок.

Для виготовлення чоловічих і жіночих сорочок кінця XIX – середини XX ст. використовували домашнє полотно або ж тканини фабричного виготовлення. Найчастіше полотно на сорочки виготовляли із льняного волокна. Залежно від призначення сорочки (буденна, святкова), воно могло бути більш тонким, чи грубшим – так зване *кужівне* полотно. Для сорочок брали і конопляні нитки, але лише *плоскіні*, тобто нарядені із *плоскіні* (*плосконі*) – чоловічих стебел конопель, які були більш ніжними, так як вибирались раніше, ніж *матірка* – жіночі стебла конопель, які брали з досяганням насіння. Полотно, виготовлене із льону, називалося *ляним*, із плоскіні – *плоскіним*, а із матірки – *матірчатє*. Останнє на сорочки не брали, а використовували на грубі рядна, мішки, чоловічі штани ін. для пошиття. Виготовляли і комбіновані (*мішані*) полотна, в яких поєднували різні види сировини, найчастіше – льон наполовину з плоскінною, рідше – з матіркою. У таких випадках на *основу* використовували більш міцні конопляні нитки, на *уток* – більш ніжні льяні нитки.

Сорочки, виконані із домашнього полотна, різняться між собою товщиною і ступенем вибілювання тканини, що також потрібно зазначати в атрибуційних описах. Є сорочки з грубого і тонкого, вибіленого і невибіленого полотна. При

описі слід наголошувати ступінь вибілення тканини. Часто для сорочок брали полотно різної якості: грубше і тонше, сіре, злегка вибілене і добре вибілене.

У різних селах Волині по-різному розрізняли тонкі і грубші полотна. Відомо, що товщина полотна визначалася номером берда, яке ставили у верстат при тканні і навивали основу. На Старовижівщині на сорочки брали «шістнадцятку», «штинадцятку». В одних селах тонким вважали «п'ятнадцятку» (с. Доротище), в інших – «штирнайцятку» (с. Гайки) і навіть «дванадцятку» (с. Синово). А в с. Волошки «дванадцятку» брали не на сорочки, а на штани (Л. Сварник).

У міжвоєнний період (1920–30-і рр.) поширились сорочки із фабричних (крамних) тканин. Найчастіше використовували білу бязь, яку ще називали «полотно», «ситець», «перкаль», а також сатин. Тканини фабричного виробництва купували переважно для молодіжних сорочок (для чого довго збирали яйця чи ще якісь домашні продукти), або в родинях заможних. На Волині до 1939 року сорочки шили переважно з фабричного полотна «рінсу», а перкаль більш масово почали використовувати вже з середини ХХ ст. У повоєнні роки, зважаючи на тотальну бідність, одяг виготовляли переважно із тканин домашнього виготовлення, фабричні тканини були недоступні більшій частині населення. Але кожна молода дівчина чи парубок прагнули одягнути жовту сорочку із краму. У с. Стобихва (Камінь-Каширська ТГ) в повоєнні роки дівчат, як не мали сорочок із краму і ходили в полотняному одязі, називали «полотнєнками».

В залежності від використаної тканини сорочки називали «полотняними», «ляними», «крамними».

Ряд чоловічих і жіночих сорочок пошиті шляхом поєднання тканин різних видів і якості, наприклад, грубшого і тоншого, більш і менш вибіленого, ляного і конопляного полотна, домашнього полотна і фабричної тканини. Грубші і менш вибілені тканини брали в основному на підточку. Крамні тканини іноді

використовували для виготовлення дрібних частин сорочки, наприклад, нашивок на пазусі, комірів, манжет. Так, вся сорочка може бути пошита із домашнього полотна, а *маніжка* – із перкалю; або вишиті частини сорочки – комір, манишка і манжети – із білого, хорошої якості фабричного полотна, а рукави і станок – із домашнього. Це характерно як для чоловічих, так і для жіночих сорочок.

Другу групу складають *матеріали, використані для декорування сорочок*. Це можуть бути «заполоч», «муліне», «ірис» ін. Заполоч на Волині активно використовували до 1930-х рр. Муліне масово поширилось після Другої світової війни. Але й раніше майстрині використовували якісне і дороге французьке муліне ДМЦ, яке мало гарний насичений стійкий до прання і носіння колір. Але дозволити собі купити ДМЦ могли лише більш заможні мешканці, тому масово використовували заполоч. На Волині сорочки вишивали і стійкими в пранні чорними та червоними бавовняними нитками, відомими як «*балхва*». Мотки балхви возили євреї (Л. Сварник). Рідше для декорування сорочок застосовують кручені нитки «ірис». Наприкінці 1970-х – у 1980–90-х рр. масово вишивали яскравими синтетичними акриловими та ін. нитками. Іноді для декорування однієї сорочки використані різні нитки. Все це потрібно вказувати в атрибуційних описах і вносити в уніфіковані паспорти. Однак варто брати до уваги і місцеві назви ниток, технік, якщо вони зафіксовані в ході експедицій чи в інвентарних книгах.

1.3. Техніки виготовлення тканини та технологічні прийоми пошиття натільного одягу.

Полотно для пошиття чоловічих і жіночих сорочок ткали найпростішим двонитковим способом, тобто шляхом простого переплетення ниток основи і підкання (*просте полотняне переплетення*).

Окремо слід виділити *технологічні прийоми пошиття* сорочки. Давніші сорочки шились вручну нитками домашнього виготовлення. Стібки в таких сорочках, як і вишивальні шви, накладалися рівно, через певну кількість ниток. При пошитті сорочки вручну жінки використовували переважно саморобні, в основному лляні, нитки, які часто натирали воском, щоб легше було шити. У міжвоєнний і повоєнний час поширились сорочки, пошиті на швейних машинках фабричними бавовняними нитками.

Серед способів оздоблення волинських сорочок – *ткання*, яке виконували способами просте полотняне переплетення, *перебір* («натикання» *перетикання*).

Другий спосіб декорування сорочок – *вишивка*. Найбільш давніми вишивальними техніками на Волині були *занизування / заволокання, настилування, лічильна гладь – пряма і коса*, пізніше – *хрестик*, який став доволі розповсюдженим вже в міжвоєнний період; пізніше з'явилася *художня гладь*. Численні техніки використовувались як допоміжні – *мережка, петельний шов, козлик, косичка, зигзаг, стібок, болгарський хрестик, стебловий шов, назад голка, вперед голка* та ін.

Третя техніка декорування сорочок, але лише жіночих, характерна для окремих поліських територіальних громад, *аплікація* шматками кольорової тканини.

Допоміжними декорувальними техніками були: *рясування* – делікатне призбирювання горловини (біля коміра) і біля манжет (чохлів) у дрібні здорки – «густяки»; *художнє морщення* – призбирювання у вигляді візерунків, характерне, наприклад, для дзвоноподібних чохлів; призбирювання у «*пухлики*», наприклад, у місці з'єднання рукава і уставки, кокетки і станка ін.

Часто різні частини сорочок, особливо жіночих, декоровані різними техніками. Найчастіше це характерно для сорочок, декорованих тканням. Уставки і рукави ткались раніше, а сорочка шилась пізніше. Тоді майстриня, відповідно до моди, доповнювали менші деталі сорочки (чохли, комір, рідше

пазуху) узором, вишитим хрестиком. Друга група – сорочки, декоровані давніми вишивальними техніками – занизуванням лічильною гладдю. Узори в них також розміщувались лише на уставках і рукавах, а пізніше хрестиком могли вишити чохли і коміри.

Техніки і способи декорування чоловічих і жіночих сорочок висвітлюються у пункті 1.6. Декорування сорочок.

1.4. Конструктивні особливості жіночого натільного вбрання.

1.4.1. Побудова стану.

В залежності особливостей вирішення різних частин стану, виділяють різні типи жіночих сорочок.

1) *Горизонтальна побудова стану* (за кількістю пілок) – сорочки із двох, трьох, чотирьох та ін. полотнищ. Якщо ширина домотканого полотна 45–50 см, брали три полотнища тканини, а якщо 75 см – два і зшивали їх вручну (пізніше на швейній машині) домашніми / фабричними нитками – виходив «стан» («станок») сорочки. Якщо станок шили із двох полотнищ, шви були по боках, якщо із трьох – один шов ішов в основному по правому боку, а два інших – на спині та грудях із зміщенням вліво. Для розширення сорочки інколи робили *бокові вставки* у вигляді клинів. Для цього брали полотнище тканини і розрізували його на дві частини по діагоналі. Обидва клини вшивали у бокові шви (косим зрізом наперед). Іноді розширювали тільки низ сорочки, вшиваючи невеликі клини.

2) Відповідно до *вертикального вирішення стану*, виділяють сорочки «додільні» («допільні») – із суцільним станом і «до підточки» («до підтички») – сорочки, стан яких по довжині складається із двох частин. Сорочки із суцільним станом шилися з односортного полотна. Вони були в основному святкові, тому для їх пошиття використовували зазвичай тонке полотно.

Сорочка «до підточки», тобто із двох частин (з відрізним станом), розглядається вченими як пізніше, вторинне явище, похідне від додільної сорочки. Підточка характерна для повсякденного одягу і викликана практичними міркуваннями, в той час як святкова чи обрядова сорочка мала бути додільною. Верхня частина – «станок», «опліччя» виготовлена із тонкого вибіленого полотна. Нижня частина – «підточка», «підтичка» – вставка переважно від лінії стегон донизу, була із грубого, невибіленого, іноді конопляного полотна і підшивалася до стану здебільшого по основі. Сорочки з підточкою, зазвичай, є більш давніми і можуть датуватися кінцем XIX – початком XX ст.

3) На Волині довжина жіночих сорочок сягала приблизно до / за коліна і коливалася переважно в межах 80–100 см, хоча є коротші (60–80 см) і довші (100–110–114–120 см) сорочки. Більш давніми є саме довгі сорочки – понад 90 см і більше, датуються переважно кінцем XIX – початком XX ст. Новіші сорочки коротші, вони «покоротшали» в першій половині XX ст.

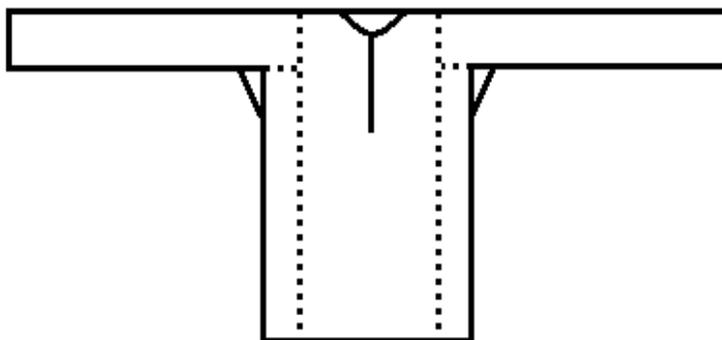
1.4.2. Конструктивні особливості вирішення плечової частини жіночих сорочок.

Виходячи з варіантів крою, який визначається за способом сполучення пілок полотна на плечах, дослідники народного вбрання виділяють три основні типи сорочок: тунікоподібна, з плечовими вставками, на кокетці.

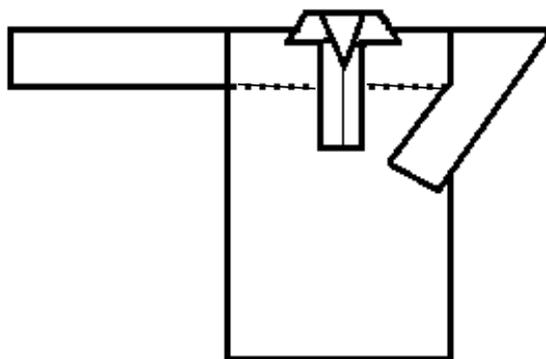
Найбільш архаїчними є тунікоподібні сорочки. Їх особливістю те, що вони шилися *без швів на плечах*. Шматок домотканого полотна складався поперек (на плечах) так, щоб дві його частини були рівними. На зламі вирізували отвір для голови й робили глибокий розріз – *пазуха*. Інколи нижче рукавів до стану пришивалися «боки» («бочки») завширшки в половину домотканого полотна.

Уставкові, поликові сорочки були найбільш поширеними на території Волині та Західного Полісся наприкінці XIX – першій половині XX ст. Особливістю цієї сорочки є наявність плечової вставки («уставки», «густавки», «вуставки», «полика»), яка розширює плечову частину сорочки і дає можливість робити призбирування навколо шиї.

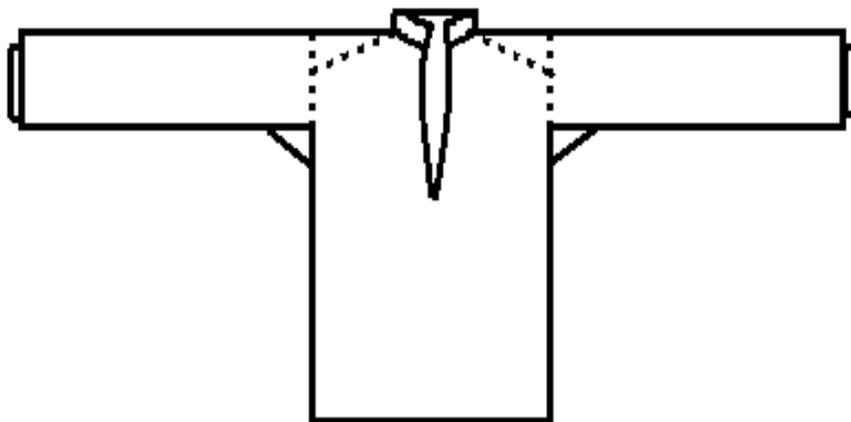
Сорочки на кокетці – з *тесткою* – більш пізній тип крою жіночих сорочок, що з'являється спочатку у міській моді, з кінця XIX – початку XX ст. Більш масово поширився у 1920–30х рр. Сорочка із с. Городне (Любомльська МТГ) з фондів ЛКМ датується 1918 роком, що засвідчує легенда: 1918 року у ній вінчалася Лукерія Кратюк. Кокетка викроювалася на ширину спинки і прикривала верхню частину фігури (ззаду і спереду – до грудей). До неї пришивали вже зшитий із 2–3 полотнищ стан сорочки. Кокетку викроювали зазвичай подвійною, переважно без плечового шва і робили розріз для голови (під горло) по центру передньої частини.

Тунікоподібна сорочка

Сорочка на кокетці (з гесткою)

Уставкова сорочка

Жіноча уставкова сорочка: додільна і до підточки (ЛКМ)

Уставкова сорочка: спереду і ззаду (МКМ)

Сорочка на кокетці – спереду і ззаду (ВКМ)

Окрему групу складають *модифіковані сорочки*, які і нагадують тунікоподібний крій, так як пошиті з одного полотнища, перегнутого посередині, як кажуть на Поліссі, «краяли в перекидку»: полотнище складали пополам по довжині і зшивали по боках; іноді розширювали за рахунок бічних клинів. Такого типу сорочки характерні для післявоєнних років, були буденними, літніми, часто вони шилися як нижня жіноча білизна. Перший варіант сорочок даного типу складають сорочки з прямокутним вирізом або квадратним вирізом («каре»), з довгими або укороченими (3/4) рукавами, з манжетами або без них. Такі сорочки називають «*голоплічками*» – не мали коміра.

Другий варіант модифікованих сорочок тунікоподібного крою – *сорочки-голошійки* (з круглою горловиною). Вони, як і вбрання попереднього варіанту, виконані з одного шматка полотна, перегнутого вдвоє. Особливість їх пошиття полягає в тому, що полотнище зрізується під рукою і знову розширюється донизу (ознаки професійного крою). Такі сорочки мають досить глибокий круглий (півкруглий) виріз горловини, оброблений звичайною *обшивкою*, не мають розрізу пазухи. Рукави в них відсутні.

І голоплічки, і голошійки іноді мали застрочені на плечі і у верхній частині рукава складочки.

Сорочки голошійка (МЕВП) і голоплічка (ЛКМ)

Сорочки наступного типу – *блузки* («*блюзки*») для молоді. Короткі, довжиною 75 см, шириною 65см, пошиті з перкалю. За кроєм – уставкові по пітканню або зі вшитими у пройму рукавами. Горловина завершена невеликою стійкою. Пазуха коротка, закривається маніжкою, що застібається гудзичками. Рукав короткий, довжиною 40 см, завершений брижками, які стягнені гумкою (Л. Сварник).

1.4.3. Оформлення горловини та комірів жіночих сорочок.

За способом сполучення пілок полотна на плечах виділяють два типи сорочок:

- сорочки з призбирюванням горловини (уставкові і безуставкові) біля коміра;
- сорочки, кроєні «в перекидку».

За формою коміра розрізняють сорочки:

- зі стоячим коміром;
- викладеним (виложистим);
- пишно зібраною горловиною на вузьку обшивку або на нитку;
- без коміра – з круглим або чотирикутним вирізом горловини (каре).

Більшість сорочок Волині з колекцій МЕВП, ВКМ, ЛКМ і МКМ пошиті з комірами, що загалом характерно для Правобережної України, на відміну від Лівобережної, де натільне вбрання не мало коміра, а призбираний викот горловини обшивався тасьмою або вузькою смужкою полотна.

Більш давніми є *відкладні* (викладені, виложисті) коміри (кумери, ковмери, кувмери). Ширина виложистих комірів коливається в межах 4–11 см, найчастіше – 6–8 см. До виложистих слід віднести і так звані коміри «*матроського типу*» – вони значно ширші за звичайні (18–36 см) і викладаються на спину. Такі коміри більш характерні для південних районів Волинської області і Прибужжя.

Другу групу складають сорочки із *комірами-стійками*. Аналіз музейних збірок дає підстави зробити висновок, що найбільш поширені комірці висотою від 3 до 5,5 см. Коміри, що мають меншу і більшу висоту зустрічаються дуже рідко.

Окремі сорочки мають оригінальний *комір-«волян»*, загалом не типовий для Волині. Він являє собою комір-стійку до верхнього краю якого пришита оборка, що, завдяки густому призбирюванню, утворює волян. Іноді волян пришитий просто до горловини.

Окремі західнополіські сорочки не мають комірів, а завершення горловини залежить від її форми. Горловини сорочок з круглим (півкруглим) вирізом зазвичай завершені неширокою обшивкою. Сорочки із квадратним вирізом горловини (каре) обшиті вузькою планкою шириною приблизно 2–3 см.

Більш давнім способом скріплення сорочок біля шиї є зав'язування їх кольоровими стрічками або шнурочками («зав'язки», «зав'язочки», «устечки»). Другий спосіб кріплення – застібання на невеликі пластмасові гудзички синього, жовтого, білого та ін. кольорів.

Виложисті коміри на гудзик (МКМ) і на устечку (ВКМ)

Комір матроського типу (МЄВП і ВКМ)

Коміри-стійки: високий і звичайний (ВКМ і МЄВП)

Комір-волян (ВКМ)

Сорочки з півкруглим і квадратним (каре) вирізом (ВКМ)

Способи кріплення сорочок біля шиї (ВКМ, ЛКМ)

1.4.4. Оформлення пазух жіночих сорочок.

Важливою визначальною рисою жіночих сорочок є розміщення, форма, розмір і оформлення розрізу пазухи.

За першою ознакою розрізняються сорочки, у яких розріз зроблений посередині стану та зміщений до боку, на одному із швів. Розріз робили у передній частині стану сорочки, утворюючи таким чином «пазуху».

Щодо форми є *відкриті пазухи* – звичайний розріз і *закриті* – розріз, прикритий маніжкою чи невеликою планкою.

Важливою атрибутивною ознакою жіночих сорочок є довжина пазухи. Для кінця XIX – початку XX ст. характерні довгі (від 30 см) відкриті пазухи. У міжвоєнний період пазухи поступово ставали коротшими і часто закритими.

У музейних збірках досить чисельні жіночі сорочки з *маніжками* (манежками, манишками), які прикривають розріз пазухи.

Пазухи і маніжки у більшості жіночих сорочок не мають жодних застібок, а тримаються за рахунок застібання або зав'язування комірців. Інколи застібаються на кілька гудзиків чи гапличків.

Розріз пазухи по центрі і зміщений вліво (ВКМ, МЕВП)

Відкрита і закрита пазуха (ВКМ, МЕВП)

Пазуха з планкою і маніжкою (МЕВП)

1.4.5. Конструктивні особливості рукавів жіночих сорочок.

Рукави жіночих сорочок зазвичай були довгими (довжина залежала від довжини рук людини, на яку шилася сорочка). Їх кроїли на всю ширину полотна і зшивали через край. Для розширення пройми під пахви вставляли підрукавні клини ромбоподібної форми, які називалися «ластка», «ластовиця», «цвіглі», «цвиклі», «цвіклі», «клин», «клинчик», «лендиця», «линдиця», «линдвиця». Неширокі рукави внизу просто підкладали або викінчували «обшивкою».

Святкові сорочки мали широкі рукави, які завжди закінчувалися манжетами («чохлами»). За способом кріплення розрізняються манжети, що застібаються на гачки чи маленькі фабричні гудзички або стягуються на зав'язки. Рукави окремих святкових сорочок завершуються розширеними манжетами – дзвоноподібними брижами, які називають «бинкети», «минтяти», «брижі».

Звичайні чохла (ВКМ)

Дзвоноподібні чохла (ВКМ, МЕВП)

1.5. Конструктивні особливості чоловічих сорочок

1.5.1. Побудова стану.

Більшість чоловічих сорочок зі збірок ВКМ і МЕВП тунікоподібної форми, яку дослідники вважають найбільш архаїчним способом пошиття натільного вбрання. Варіантом тунікоподібних чоловічих сорочок були сорочки з «бочками». Їх шили у тому випадку, коли ширина домотканого полотна, використаного для сорочки, була незначною: 44–46–48 см. Тоді третю пілку розрізували по довжині пополам і пришивали до одного й другого полотнища збоку. Ширина чоловічих сорочок коливається в межах 60–76 см, довжина – 70–91 см. Але наприкінці XIX – на початку XX ст. чоловічі сорочки були значно довгими і сягали коліна. Потім, як і жіночі, покоротшали.

1.5.2. Влаштування плечової частини чоловічих сорочок.

Насамперед слід відмітити наявність чи відсутність у сорочок *плечового шва*. Тунікоподібні сорочки, пошиті вперекидку з одного шматка тканини, не мають плечового шва. Практично всі такі сорочки пошиті з наплічними вставками-«підоплічками».

Незначне поширення на Волині у XX ст. мали чоловічі сорочки *установкового типу* (найбільш поширений крій для жіночих сорочок), плечова частина яких виконана з уставками (поликами). Вони мають як спільні, так і відмінні риси із аналогічними жіночими сорочками.

Чоловічі сорочки з *кокеткою* («на гестку») також нечисленні у музейних збірках. «Гестка» була прямокутної форми, подвійна, розміщувалась на раменах плечової частини.

1.5.3. Оформлення горловини чоловічих сорочок, коміри.

Можна виділити кілька варіантів оформлення горловини. Це викінчення шляхом відвороту основного полотнища (спинки і переду) всередину, в результаті чого утворювалась плечова вставка-«підоплічка». Але більшість сорочок мають коміри-стійки шириною від 2,5 до 6 см, але найчастіше – 5–5,5 см і лише кілька сорочок, пізнішого походження – відкладні коміри. Для всіх сорочок характерний один спосіб кріплення комірів – 1–3 пластмасових гудзика різних кольорів – білих, жовтих, синіх, червоних, світло-коричневих, сріблястих плоскої і злегка опуклої форми, які застібаються на прорізні петлі.

1.5.4. Влаштування пазухи чоловічих сорочок, манишки.

Всі пазухи чоловічих сорочок мають, порівняно з жіночими сорочками, неглибокі розрізи, прикриті неширокою планкою або (більшість) досить широкими манишками. Великі розрізи, як і коміри, застібаються на різнокольорові пластмасові гудзика і прорізні петлі.

1.5.5. Рукави чоловічих сорочок, манжети.

Рукави всіх чоловічих сорочок довгі, прямі або зібрані біля зап'ястя у манжетами, які застібаються на 1–2 пластмасових гудзика різних кольорів і прорізні петлі. Підрукавні клини в окремих сорочках відсутні, в інших – викроєні окремо чи разом з бочками або полотнищем стану.

Тунікоподібні чоловічі сорочки (МЄВП, ЛКМ)

Чоловіча сорочка уставкового типу (зверніть увагу: уставка і рукав не декоровані) (ЛКМ)

Маніжки чоловічих сорочок (ЛКМ)

1. 6. Декорування натільного вбрання.

Локальної своєрідності сорочкам надавала орнаментация. Святкові сорочки оздоблювалися багатше, а буденні – дуже скромно, а то й взагалі не оздоблювалися.

1.6.1. Способи і техніки орнаментування сорочок.

Найдавнішим способом орнаментации сорочок було *ткання*, що виконувалися за допомогою *простої і перебірної* («перебір», «переклади») *техніки*. Кожну орнаментовану частину для сорочки ткали окремо.

Другим способом декорування сорочок є *вишивка*, виконана у техніках поздовжнього і поперечного занизування, настилування (гладь) – поділяється на лічильну (пряму і косу) та вільну (живописну, художню, декоративну), хрестик (косий, прямий, болгарський), обкиданка (петельний шов), косичка, стібок, сосонка, штапівка, козлик, мережка та ін.

Декілька сорочок декоровано *апликацією*. Прямі і фігурні смужки у вигляді «вісімок», вирізані з червоного сатину, нашиті на вставці, рукаві, пазусі, манжетах і комірі.

Тканий орнамент на сорочках (МЕВП)

Вишивка занизуванням (1, 2) і настилуванням / лічильна гладь (3) (МЕВП)

Сорочки, вишиті хрестиком, двоколірним і поліхромним орнаментом (МЕВП)

Сорочки, вишиті у техніці вільної гладі – художня і пряма (МЕВП)

Апликація (МЄВП, МКМ)

Петельний шов на кінцях чохла і коміра (МЄВП)

Мережка на місці з'єднання рукава й уставки і на кокетці (МЄВП, ЛКМ)

Рясування горловини і рукавів (МКМ)

Художнє морщення

Мережка і пухлики

Пухлики на кінцях рукавах і в місці з'єднання стану і кокетки (ЛКМ)

1.6.2. Типологія орнаментів на сорочках.

За змістом і формою орнаментальні мотиви поділяються на *геометричні, рослинні, зооморфні, орнітоморфні, антропоморфні*.

Основою геометричних орнаментів на західнополіських жіночих сорочках зі збірок ВКМ та МЕВП є прямі лінії, Ж- і Х-подібні фігури, ромби, розетки, квадрати, трикутники.

Основним рослинним орнаментом на сорочках зі збірок ВКМ та МЕВП є мотив троянди (рожі, ружі) різної модифікації. З інших рослинних узорів присутні виноград, дубове листя і жолуді, лілія, кущики (пучечки) суниць, калина, мак, братики, дзвіночки, півники, гвоздики, незабудки, чорнобривці, ромашки, дерево життя та ін.

Зооморфні узори рідше зустрічаються на сорочках. Це зображення птахів (голуб, півень, сова, зозуля, соловей, ластівка, пави), комах (муха, метелик, павук, летючі жуки), а також коня, зайця, риби, жаби, змії, собаки.

На рукавах і вставках ряду сорочок вишиті антропоморфні антропоморфні узори та їх різноманітні трансформації у вигляді візерунків суто декоративного характеру.

Геометричний орнамент на уставках і рукавах жіночих сорочок: смужки, X-подібні узори, ромби, трикутники, ррозетки (МЄВП)

Рослинний орнамент на жіночих сорочках: мотив рожі (МЄВП)

Рослинний орнамент на чоловічих сорочках: мотив рожі (МЄВП)

Рослинний орнамент на жіночих сорочках: виноград (МЕВП)

Рослинний орнамент на жіночих сорочках: дубове листя і жолуді (ВКМ, МЕВП)

Рослинний орнамент на чоловічих сорочках: лілії (МЕВП)

Рослинний орнамент на жіночих сорочках: суніці (МЕВП)

Рослинний орнамент на жіночих сорочках: вазон(МЕВП)

Зооморфний орнамент на жіночих сорочках: півники (МЕВП, ВКМ)

Зооморфний орнамент на жіночих сорочках: бджілки і «Божі корівки» (МЕВП)

Зооморфний (кінь) і антропоморфний (велосипедисти, вершник) орнамент на

1.6.3. Колористичне вирішення орнаментів.

За кольорами сорочки поділяються на одноколірні (монохромні), двоколірні і багатоколірні (поліхромні). Кольорова гама сорочок у значній мірі залежить від декорувальних технік. Ткані орнаменти практично завжди виконувалися червоними нитками з невеликим додаванням чорних ниток (у співвідношенні приблизно 95% і 5%). Узори на сорочках, оздоблених занизуванням і лічильною гладдю, виконані переважно у червоному колориті з незначним вкрапленням синіх, зелених, жовтих, чорних і додаванням білих ниток. Вишивка у техніці хрестик здійснювалась переважно червоними і чорними нитками у різному співвідношенні. В першій половині ХХ ст., з появою

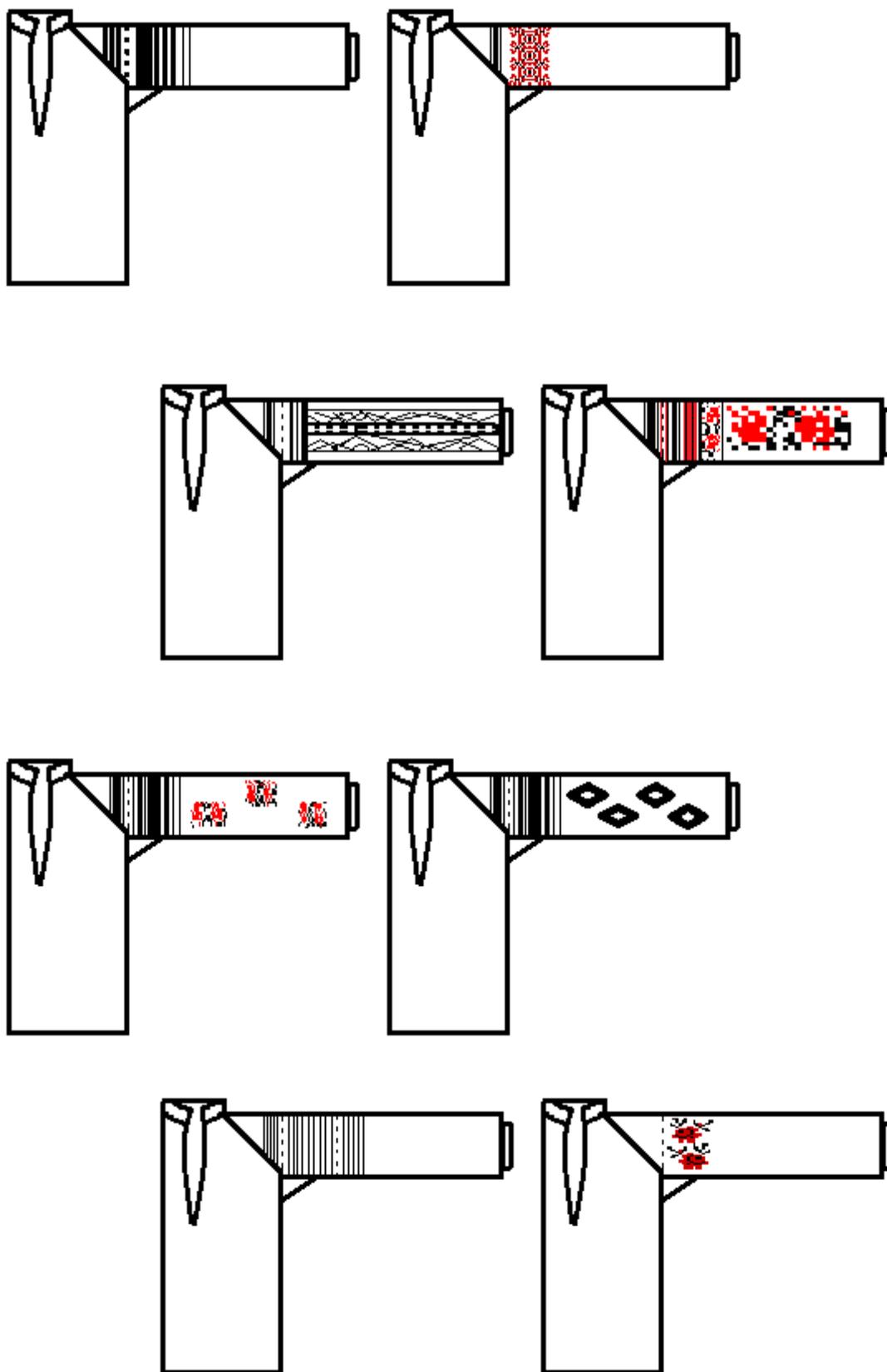
анілінових барвників і різнокольорових ниток, з'явилися сорочки, вишиті поліхромними орнаментами у техніці хрестик. Для декорування значної кількості жіночих сорочок середини ХХ ст. також використаний поліхромний орнамент, який переважає в узорах, виконаних технікою вільної гладі, із застосуванням зелених, жовтих, вишневих, оранжевих, блакитних, фіолетових, синіх та ін. ниток.

1.6.4. Розміщення орнаментальних композицій на сорочках.

Сорочки жінок прикрашалися тканим чи вишитим орнаментом на рукавах, плечових вставках, по лінії з'єднання рукава зі вставкою, манжетах (чохлах), грудях (пазусі, манишці), комірах, іноді на спині. На чоловічих сорочках із фондів ВКМ та МЕВП орнаменти розміщені на пазусі, манишці, комірі, манжетах, рукавах.

Розміщення орнаментів на уставках і рукавах жіночих сорочок

Схеми розміщення орнаментів на рукавах і уставках жіночих сорочок

Розміщення орнаментів на чохлах жіночих сорочок

Розміщення орнаментів на кокетках, комірах стійках і виложистих

Розміщення орнаментів на чоловічих сорочках

1.7. Час створення та побутування сорочки.

Час виготовлення і побутування сорочки зазвичай міститься у її «легенді». При відсутності таких даних визначається на основі проведеної атрибуції: використані матеріали, техніки пошиття та декорування, орнаментальні мотиви, кольорова гама та ін.

СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ

А

Анілінові барвники – різнокольорові хімічні барвники, винайдені в середині XIX ст., в Україні поширилися наприкінці XIX ст.

Антропоморфний орнамент – натуралістичні або стилізовані зображення людини. Виділяють дві групи антропоморфних мотивів: 1) людиноподібні зображення, в яких відсутні реалістичні елементи костюму, рис обличчя, тощо, що іконографічно пов'язані з мотивами архаїчних культур – трипільсько-кукутенської, скіфської та позначаються як «первинні антропоморфні»; 2) «умовно-достовірні», з проробленими частинами тіла й елементами костюму, в яких міра стилізації й узагальнення домінує над окремими реалістичними деталями.

Аплікація – спосіб створення орнаментів і зображень за допомогою вишивки, нашивання або наклеювання на основу (тканину, папір, шкіру) шматочків матеріалу (тканини, тасьми, хутра, шкіри, паперу та ін.) іншого кольору або фактури. А. один з найдавніших видів декорування одягу, що застосовується багатьма народами до теперішнього часу.

Б

Балхва, балфа – 1) бавовняні нитки червоного, чорного кольорів для вишивання; червона бавовна для декорування одягу; 2) нитки *муліне*.

Бамбак – невибілена бавовняна пряжа промислового виробництва.

Барабани – ткані заготовки для сорочки – уставки і рукави. Їх ткали окремо, а потім вшивали у сорочку.

Батист – тонка напівпрозора бавовняна, лляна або шовкова тканина полотняного переплетення з туго скручених ниток. Б. буває білим, гладкофарбованим і набивним.

Безь – див. *бязь*.

Бинкети, банкети – дзвоноподібні манжети, утворені за рахунок призбирювання тканини біля зап'ястя на резинку або ж способом *візерунчастого морщення*.

Бігунка – ажурний шов у вигляді хвилястої лінії, за допомогою якого змережували рукав і уставку на жіночих волинських сорочках.

Білениця – вибілені бавовняні нитки промислового виробництва.

Біль – 1) біля лляна м'яка нитка, майже не кручена, яка використовується для створення контуру візерунка; 2) білі нитки для шиття; 3) див. *білениця*.

Блюзки, блузки – короткі уставкові сорочки для молоді, пошиті з перкалю, поширилися з міжвоєнного часу.

Боки, бочки – шматки тканини, іноді на половину домотканого полотна, які вшивали в бічні шви тунікоподібної сорочки нижче рукавів.

Бокові вставки – клини, які вставляли у бічні шви для розширення жіночих сорочок.

Болгарський хрестик – подвійний хрестик, своєрідне поєднання *косого і прямого хрестика*. Спочатку виконується косий хрестик, а потім його перехрещують прямим.

Брижі – 1) зборки (складки) на тканині; 2) див. *бинкети*.

Брошка – див. *спронжка*.

Бязь – бавовняна щільна тканина полотняного переплетення, значно грубша і міцніша за *ситець*. Б. випускається білою або фарбованою. Білена Б. зазвичай називається *полотном*.

В

В перекидку – крій тунікоподібних і модифікованих сорочок, пошитих з одного полотнища. Його складає по довжині вдвоє і на згині вирізували отвір для голови.

Верхоплут – мереживний шов, побудований на точному рахунку ниток і стібків; ним викінчувалися окремі елементи, остаточно оформлювалися рубці;

художній шов побудований так, що голка рухається назад-вперед; плутаючись між вишитими стовпчиками, нитка з'єднує їх між собою то знизу, то згори, від чого й виникає кривулька. Поєднання кривульок у різних комбінаціях утворює узор і скріплює тканину. Цим швом закінчують комір, низ рукава, розріз пазухи. Шують цією технікою тільки з лицьового боку горизонтальними стібками.

Вибілювання – сукупність механічних і хімічних процесів, спрямованих на видалення домішок і усунення небажаного забарвлення мотків ниток і тканини і надання їм білого кольору, в тому числі перед фарбуванням. Б. складається з декількох етапів, які повторюються 3–4 рази: 1) зоління, відварювання в гарячому лузі: розчинивши золу в кип'яченій воді, заливають розчином нитки і полотно у діжці або *жлукті* і залишають на певний час; 2) промивання у проточній воді з одночасним вибиванням *прачами*; ця процедура заміняє *шліхтування* і робить нитки і тканини м'якими і міцними; 3) випрану і відбиту тканину розстеляють на траві або на парканах влітку, взимку – на снігу, постійно змочуючи водою. Під впливом води, сонця і повітря відбувається окислення і руйнування фарбувальних речовин. У сучасних умовах В. проводиться хімічними відбілювачами у фабричних умовах.

Виколовання – утворюють сітку з дірочок, з яких можуть складатись різноманітні геометричні елементи: квадрати, ромби, трикутники. Стібки кладуть весь час між сторонами квадрата і його центром. Усі стібки починають з центру, де утворюється дірочка, а закінчують на боках квадрата.

Викот – виріз *горловини* сорочки.

Вирізування – спочатку вишивають контур фігури для вирізування, який складається з хрестиків та обкидання, що закріплює нитки, призначені для вирізування й витягання. Вишивши контур, обережно прорізають нитки

біля стібків обкидання й витягують їх. Утворюється сітка з ниток основи і піткання. Потім настиляють павучки і вкручують сітку.

Вистіжкова (стрілкова) сорочка – чоловіча сорочка з поликами.

Вишиванка – 1) будь-яка вишита річ – рушник, серветка, сорочка, ін.; 2) те, що раніше називали «українська» сорочка; термін утвердився після того, як в Україні масово почав відзначатися *Всесвітній День вишиванки*. Однак, термін «вишиванка» є умовним, так як сорочка може бути орнаментована різними декорувальними техніками – вишивкою, тканням, аплікацією.

Вишивка (вишивання) – спосіб декорування тканин, шкіри та ін. кольоровим орнаментом, виконаним вручну або вишивальними машинами шовковими, вовняними, лляними, бавовняними і металевими нитками, а також бісером, перлами, дорогоцінним камінням, монетами та іншими матеріалами.

Відкладний, виложистий, викладений комір – смужка тканини, шириною від 4 і більше – 11–16 см, пришта до *горловини* сорочки, яка відкладається.

Відкрита пахуха – пахуха сорочки, не прикрита ні планкою, ні маніжкою; немає жодних способів кріплення правої і лівої частини пазухи; розріз посередині передньої частини сорочки, злегка підігнутий і підшитий. Зверху одягалися прикраси і плечове вбрання.

Вільна гладь – виконується за попередньо переведеним на тканину малюнком, тісно прокладеними один біля одного стібками, розташованими в одному напрямку – вертикально чи горизонтально, або в різних напрямках відповідно до малюнка.

Вісімкова гладь – див. *коса гладь*.

Вісімнайцятка – домоткане полотно, ткане у 18 пасом.

Волічка – нитки з високоякісної вовни фабричного виготовлення.

Волокно – основний структурний елемент всіх текстильних матеріалів; поділяються на натуральні та хімічні (*синтетичні* та *штучні*).

Всесвітній День вишиванки – міжнародне свято, спрямоване на збереження, популяризацію та використання в сьогоденні етнічного вбрання українців. Започатковане в результаті акції, влаштованої чернівецькими студентами 2006 року – в один день всім одягнути вишиті сорочки. З часом свято нашої сорочки дійсно стало міжнародним, що підсилили події останнього десятиліття – Революція Гідності і російсько-українська війна.

Г

Галка – жіноча сорочка.

Галька – назва модифікованих сорочок на бретельках, пошиті з фабричної тканини, іноді відрізнi по талії, які дівчата носили вже як білизну; поширилися у міжвоєнний період.

Гапличка – полотняна жіноча сорочка на бретельках.

Гаплик – див. *гачок*.

Гаптування у прикріп – техніка вишивки металевими нитками методом накладання нитки на площину малюнку та закріплення її шовковою або бавовняною ниткою.

Гарус – кручена кольорова вовняна пряжа, а також натуральний кручений шовк, який використовується для вишивання і оздоблювальних стібків на одязі.

Гачок – застібка, призначена для з'єднання частин одягу (манжет, пазухи), складається із металевого гачка і петельки. Іноді замість металевої петельки роблять невелику навісну петлю.

Гембочка – рубець шиття, загнутий на лицеву сторону і пристрочений.

Геометричний орнамент – складається із геометричних елементів, що не мають конкретних природних форм – смужки різної ширини, квадрати, ромби, трикутники, зірки, *роzetки*, Ж- і Х-подібні фігури та ін.

Голоплічки – так звані модифіковані сорочки, пошиті в основному з одного перегнутого полотнища, часто з укороченими рукавами, без коміра, з прямокутним вирізом. Носилися як буденні сорочки.

Голошийки – буденні або літні жіночі сорочки, пошиті з однієї перегнутої пілки домотканого полотна. Мають півкруглий виріз під рукою завдяки чому утворюється невеличкий напускний рукавчик.

Горловина – верхня частина сорочки, виріз навколо шиї.

Гузик – місцева назва гудзика.

Густяки – дрібні рясовані зборки.

Гуцулка – чоловіча сорочка із стоячим коміром, вишивкою на грудях відкритим рукавом і без манжета.

Гестка, гестка – див. *кокетка*.

Гудзик – елемент одягу, який використовується для фіксації *комірів, пазухи, манжет* тощо.

Д

Далматика – назва верхньої сорочки в урочистому княжому вбранні.

Дванайцятка – домоткане полотно, ткане у 12 пасом.

Двоколірні орнаменти – на Волині– червоно-чорні і чорно-червоні узори.

День вишиванки – див.: *Всесвітній День вишиванки*.

Десятка – грубе домоткане полотно, ткане у 10 пасом; на Мавці з «Лісової пісні» в домі Лукаша була «сорочка з десятки, скупо пошита і латана на плечах».

Дзвоноподібні манжети – див. *бинкети*.

Дивитисій – див. *далматика*.

До підточки сорочка – сорочка, стан якої пошитий із двох частин (*стану і підточки*), для яких використана тканина різної якості, має поперечний шов нижче талії.

Додільна сорочка – сорочка із суцільним станом, пошитим з тканини одного сорту, не має поперечного шва.

Допільна сорочка – див. *додільна*.

Е

Епістолярний орнамент – написи і підписи як складова частина узорів.

Ж

Живописна гладь – див. *вільна гладь*.

Жичка – червона вовняна нитка або тасьма, якою скріплювали коміри сорочок.

Жлукто – діжка на трьох ніжках, яка у днищі має невеликий отвір для випускання води, що закривається невеликим кілочком.

З

Заболоть – див. *заполоч*.

Зав'язки – кольорові шнурочки чи стрічки, якими скріплювали краї *комірів* або *манжет* сорочок.

Заволікання, заволочування – перетягання кольорової нитки голкою горизонтально по лінії *піткання* (поробка), що наслідуює перетикання на ткацькому верстаті.

Заволоч – вишивальна техніка, яка виконувалася з правої сторони та вивороту; вишивалася ліва сторона, а візерунок був на правій.

Занизування – вишивальна техніка, при якій нитка проходить через полотно постійно в одному напрямку; узор виходить з обох сторін тканини; заповнення поверхні матеріалу густими стіжками геометричного орнаменту, нитка тягнеться через увесь узор, виконується із зворотного боку.

Заполоч – 1) кольорові фабричні бавовняні нитки для вишивання. В Україну привозили з країн Сходу (через Крим) з першої половини XVIII століття. 2) Білені нитки, пофарбовані в конопляній олії. Біль просочували олією, вкладали як начинку в житнє тісто і запікали в печі. Завдяки високій температурі і житньому тісту виходив красивий і стійкий колір, що не вигоряє. Отримані таким способом нитки золотисто-жовтого кольору називалася *заполоч*. *Заполоч* – нитка ручної роботи, одинарного кручення, пофарбована конопляною олією в золотистий колір. 3) З часом цей термін почали застосовувати для позначення всіх вишивальних ниток, навіть

фабричних, хоча фабричні нитки виготовлялися з бавовни і фарбувалися в широку гаму кольорів. 4) Бавовняна заплоч відома нині як муліне. 5) Фабричні різнокольорові нитки, що з'явилися у другій половині XIX ст.

Зарукавчики – нижня частина рукавів сорочки

Заставне ткання – різновид простого *полотняного переплетення*. Відмінною рисою від останнього є те, що піткання прокладається не по всій ширині основи, а тільки на ділянці заданого візерунка певним кольором строго по рахунку ниток. Існує 3. т. без просвітів і з просвітами.

Зерновий вивід – техніка вишивання з допомогою швів, які утворюють діагональні лінії, що складаються з невеликих контурних квадратиків. Шов З.В. зазвичай використовується в комбінації з іншими швами («лічильною гладдю», «виколюванням») в геометричних орнаментах. Кожний стібок контурного квадрата зернового виводу роблять подвійним, тобто накладаючи один на одного натягуючи при цьому нитки тканини.

Зернята – місцева назва техніки вишивання *хрестик*.

Змережування – ажурне ручне зшивання окремих деталей, поширене у тканинах одягового (чоловічих і жіночих сорочках), так й інтер'єрного призначення. Найпопулярнішим в Україні було змережування такими техніками: *городками, зубцями, прутиком, павучками, ретязем, «черв'ячком»* та ін.

Зооморфний орнамент – в основі натуральні або умовні, стилізовані зображення птахів, звірів, риб.

Зоління – процес замочування полотна чи білизни з попелом переважно із березових дров.

Зольник, зольниця – див. *жлукто*.

Зубцювання – цією технікою оформляють коміри й чохла чоловічих і жіночих сорочок. Вишивають зубці (зубчики) здебільшого білими нитками, рідше

– сірими. Зубці шиють паралельно до узору, відступивши від нього на дві горизонтальні нитки.

І

Ірис – бавовняні нитки з товстої пряжі, слабо скручені в два складання; використовується для в'язання, рідше – вишивання.

К

Канва – тканина, нитки якої жорстко вплетені одна в іншу. Таке переплетення створює добре видимі квадрати, які легко рахувати. Тому ця тканина ідеально підходить для вишивки рахунковою технікою при нанесення узорів на звичайну тканину (не на полотно)..

Каре – квадратний виріз у сорочці.

Кельнське полотно – тонке фабричне полотно, яке використовували заможні селяни для пошиття сорочок.

Клин, клинчик – див. *ластовиця*.

Клоччя – залишки при переробці льону та конопель.

Козлик – шов, який нагадує козли для розпилювання дров. На лицевому боці утворює ряд схрещених стібків, а на звороті – два ряди паралельних.

Кокетка – неширока смужка на ширину спинки (грудей), до якої пришиті переднє і заднє полотнище сорочки. В жіночих сорочках розміщена у верхній частині спини і грудей. У чоловічих сорочках пришита ззаду таким чином, що з'єднує рукави з коміром.

Коленське полотно – див. *кельнське полотно*.

Комір-волан – комір з оборкою. Буває двох видів: 1) оборка пришита до вузького *коміра-стійки*; 2) оборка пришита до *горловини* сорочки.

Комір-стійка – переважно вузька смужка тканини, пришита до горловини сорочки. Не відкладається. Бувають вузькі – 1,5–4 см і досить широкі – 5–9 см.

Комір, кумер, ковмер, куммер – смужка тканини або хутра, пришта в одязі до країв горловини (біля шії).

Коса гладь – стібки вишивальної нитки кладуть похило до ниток основи або піткання.

Коса гладь – різновид *лічильної гладі*, стібки якої йдуть під кутом до ниток *основи* та *піткання* тканини.

Косий хрестик – два діагонально перехрещені стібки однакової довжини; при цьому верхні стібки повинні перекривати нижні в одному напрямку, довжина стібків та товщина нитки повинні бути такими, щоб хрестики повністю закривали тканину.

Косичка – різновид *тамбурної* вишивки. Шов, який складається з ланцюжка.

Косоворотки – сорочки із *манишками*.

Котиґа – давня назва нижньої сорочки.

Кохта – короткий плечовий одяг з рукавами, пошитий з полотна чи легких фабричних тканин, наприклад, *ситцю*, *сатину*.

Кошуля – назва сорочки, зустрічається у волинському фольклорі.

Крам – фабрична тканина.

Крамна сорочка – сорочка, пошта з *кразу*.

Кривулька – один із хрестикових швів, при якому діагональні стібки спочатку накладається в одному напрямку паралельно один до одного, а потім в другому, утворюючи зигзаг. З вивороту даний шов має такий же вигляд, як і з ліцевої сторони.

Кружки – орнамент, утворений із дрібних ромбиків.

Кужільна (кужівна) сорочка – сорочка з тонкого лляного полотна.

Куз – місцева назва гудзика.

Л

Ланцюжок – найпростіший *тамбурний шов*, який з ліцевого боку має вигляд замкненої петлі, а з вивороту – суцільного рядка. Складається з петельок,

які виходять одна з одної і нагадують ланцюжок. На звороті виходять дрібні пунктирні стібки, які позначають контури малюнка.

Ластка, ласточка, ластовица – підрукавний клин сорочки, має квадратну форму, вставляється у пройму сорочки для її розширення.

Ластівка – див. *ластка*.

Линдиця, лендиця, линдвиця – див. *ластка*.

Лиштва – див. *настилування; точна гладь*.

Лічильна гладь – давня рахункова техніка ручного вишивання, яка виконується за рахунком ниток на тканині різними способами, але завжди паралельними стібками, відокремленими однією ниткою. Лічильна гладь буває *коса й пряма*.

Лоцманська сорочка – див. *чумачка*.

Лоцманська сорочка – широка чоловіча сорочка без уставок (поликів), пошита вперекидку, без зборів біля коміра.

Лудина – давня назва чоловічої сорочки.

Лучка – див. *волічка*.

Льоля – дитяча сорочка.

Ляцета – шовкові нитки.

М

Манжета – конструктивна деталь, яка викінчує рукав сорочки.

Маніжка, манєжка, манишка – деталь одягу, в т. ч. сорочки, у вигляді смуги тканини, пришитої в нагрудній частині, яка прикриває розріз *пазухи*; вишивка на *пазусі* сорочки.

Материя – фабрична тканина.

Матірка, матерка – жіночі стебла конопель, які збиралися після досягання насіння, тому полотно з них було грубшим.

Матірчате полотно – полотно із *матірки*.

Матроска – широкий комір (18–36 см) у жіночих сорочках, що викладається на спину (як у матросці), характерний переважно для південних районів Волинської області.

Меланжеві нитки – нитки, зроблені із суміші забарвлених в різні кольори волокон.

Мережка – техніка, при якій ажурний узор створюється на місці висмикнутих з тканини ниток. На тих частинах тканини, де має бути вишивка, витягують певну кількість горизонтальних ниток, а вертикальні (невитягнуті) нитки затягують у пучки-прутики.

Минтяти – див. *бинкети*.

Міткаль – не дуже товста сувора або вибілена бавовняна тканина міткалевого (полотняного) переплетення – один з основних видів бавовняних тканин. До міткалевих тканин належать ситець, мадаполам, коленкор, муслін, шифон.

Мішані полотна – полотна, виткані із поєднання ниток: лляних і конопляних, лляних і бавовняних ін.

Модифіковані сорочки – сорочки з ознаками професійного крою, поширилися у ХХ ст.

Монохромні орнаменти – одноколірні узор.

Морщення – техніка, при якій тканину збирають у складочки (зборки) різної форми і розмірів. При цьому відраховують рівномірну кількість ниток полотнища, протягують і стягують його простою ниткою у складку. Цю операцію повторюють стільки, скільки у морщенні складочок хочуть одержати. Складки стягують міцно, щоб вони лягли щільно одна до одної. Щоб досягти цього, повторно між складками, трохи нижче першої нитки, протягують нову нитку і стягують складки. Морщення буває просте і художнє (візерунчасте).

Муліне – високоякісні м'які блискучі нитки з тонкої бавовняної пряжі, що складаються з шести кінців, слабо скручених в два складання. Використовуються для вишивання.

Мушинські сорочки – місцева назва *тунікоподібних сорочок*.

Н

Навипуск – спосіб носіння чоловічої сорочки поверх штанів, характерний для Волині і Західного Полісся.

Навісна петля – петля, сплетена із нитки, тонкої мотузки, пришита до країв *манжети, коміра чи пазухи*.

На гестці сорочка – сорочка на кокетці.

Настилування – лічильна гладь, що виконується, паралельним стібками, віддаленими один від одного на одну нитку. Стібкок іде вздовж нитки тканини, шиють справа наліво і оскільки нитка в заповочі товща за нитку полотна, виникає опуклість візерунка. Цим створюється світлотіньовий ефект при вишивці білим по білому.

Натуральні волокна – текстильні волокна рослинного (бавовна, льон, коноплі), тваринного (шовк, вовна) і мінерального (азбест) походження.

Нерозроблений орнамент – орнамент, який складається переважно із суцільно тканих смужок.

Низь – техніка, при якій фон вишивають узору з вивороту, а кольорове заповнення деталей виконують з лицьового боку.

О

Обметиця – тамбурний шов, дуже поширений в народній вишивці. Застосовується для оздоблення одягу по краях (*рубцях*).

Обшивка – спосіб завершення горловини і комірів сорочок при якому вузьку смужку тканини складали вдвоє, пришивали до краю виробу з лицьової сторони, перегинали на виворітній бік і прошивали. Обшивка завершувала і зміцнювала краї.

Одскоки, одскочки – узор на уставках або рукавах у вигляді ромбів, квадратів, свастики в ромбах, укладених в один або декілька прямих або ламаних рядів, що утворюють поперечні, поздовжні або скісні смуги.

Опліччя – див. *станок*.

Орнітоморфний орнамент – стилізовані зображення птахів.

Основа – нитки, що йдуть уздовж тканини.

П

П'ятнадцятка, п'ятнайцятка – домоткане полотно, ткане у 15 пасом.

Пазуха – розріз у нагрудній частині стану сорочки; вишиття біля розрізу сорочки.

Пазушник – див. *манишка*.

Паски – виткані смужки на рукавах, уставці чи пазусі сорочки.

Пасмо – певна (чітко не визначена, має локальні особливості) кількість ниток, пряди́ва, частина мотка. Може складати 30 ниток. На Полтавщині, наприклад, чисниця має три нитки, 10 чисниць становили пасмо (30 ниток), 10 пасом звались десятком, 20 – півмітком.

Пачоси – низькосортне волокно, яке залишається на щітці після вичісування льону чи конопель, клоччя.

Перебір – див.: *перебірне ткацтво*.

Перебірне ткання – різновид полотняного переплетення, техніка, при якій тканина виготовляється з 1 *основи* і 2 систем *піткання*. Одне піткання, проходячи по всій ширині основи, створює каркас тканини, інше, проходячи на окремих ділянках по заданому малюнку, створює візерунок. Виходить тканина, орнамент якої ніби розкреслений вертикальними лініями на однаковій відстані. При цьому 2-е піткання, перекриваючи кілька ниток основи (4–5–6), проходить під однією ниткою (по типу *репсового переплетення*).

Перекидні сорочки – вид *тунікоподібних сорочок*; пошиті з двох полотнищ, з пазушним розрізом посередині грудей, з коміром-стійкою або невеликого розміру відкладним.

Переклади – див. *перебірне ткацтво*.

Перкаль – тонка фабрична бавовняна тканина з некрученої пряжі, виткана способом простого полотняного переплетення. За зовнішнім виглядом нагадує батист. Для пошиття сорочок на Волині та Поліссі почали використовувати за радянської влади.

Петелька – петля для гудзика.

Петельний шов – використовується для обробки петель та зрізів тканини, щоб не обсипалися нитки. Виконуючи його, стежать, щоб нитка весь час була перед голкою, утворюючи петельку.

Писані рукави – рукави сорочок, заткані смугами по всій поверхні.

Підплічки – невеликі плечові вставки у чоловічих сорочках від плечей до половини грудей і спини.

Підточка, підтичка – нижня частина сорочки, коли її стан пошитий із двох частин і має поперечний шов нижче талії; завжди шилась із тканини гіршої якості, наприклад, виготовленої з *пудчосів*.

Підрубити – підшити краї *рубцем*.

Підручник – див. *ластка*.

Пілка, півка – шматок домотканого полотна на всю ширину тканини (45–75 см), відрізаний для пошиття одягу.

Піткання – нитки, що йдуть поперек тканини.

Плічка, плічко – див. *уставки*.

Плоскінна сорочка – сорочка із *плоскіні*.

Плоскінне полотно – полотно із *плоскіні*.

Плоскінь (плоскунь) – 1) різновид конопель, волокно, що отримується зі чоловічих стебел, які не дають насіння. Їх вибирають раніше. П. м'якша і

тонша від *матірки*, за своїми властивостями наближається до льону. Візуально буває важко відрізнити добре оброблену коноплю від грубого льону. 2) Так само називають тканину з конопляних волокон домашнього виготовлення.

Подвійний хрест – див. *болгарський хрестик*.

Подолок, поділок – нижній край одягу, в т. ч. й сорочки.

Полик – див. *уставка*.

Поликова сорочка – див. *уставка сорочка*.

Поліхромні орнаменти – багатоколірні узор.

Полотно – нефарбована лляна, бавовняна або шовкова тканина *полотняного переплетення*.

Полотно домашнє – тканина, виготовлена із лляних і конопляних ниток на ручних ткацьких верстатах в домашніх умовах.

Полотно крамне – див. *бязь*.

Полотняна (полотнєна) сорочка – сорочка із *доморобного полотна*.

Полотняне переплетення – нитки основи й піткання чергуються через одну – на лицьовий бік тканини по чергово виходить то нитка основи, то нитка піткання.

Поробок – див. *піткання*.

Прач – дерев'яний валик для відбивання тканин при пранні з метою вичавлювання з них бруду.

Прирамки – вставки на плечах чоловічих сорочок, які з'єднуються передне і заднє полотнища і нагадують погон.

Прорізна петля – петля, зроблена (прорізана) в тканині (*манжети, комірі, пазусі*) і зафіксована швом *обметицею*.

Прутик – мережка, при створенні якої невисмикнуті вертикальні нитки тканини затягуються у пучки-прутики. Прутик буває одинарний, подвійний і з настилом. Одинарний складається з одного ряду прутиків,

ним підшивають краї вишитих виробів, вишивають під рубцями. При подвійному прутіку мережка має вигляд двох рядів прутиків, розташованих паралельно лінії основи або підкання. Раніше подвійним прутіком підшивали поділ жіночої сорочки, тепер його вишивають і під рубцем пазух чоловічої сорочки. Прутик з настилем вишивають справа наліво, виконуючи настил за малюнком. Між настилами прутіки обкручують з обох боків. Усі стібки вишивальної нитки мають іти в одному напрямку.

Пряма гладь – різновид *лічильної гладі*, стібки якої прокладаються паралельно до ниток *основи* та *підкання* тканини.

Пряма гладь – див. настилування.

Прямий хрестик – взаємно перехрещені горизонтальні та вертикальні стібки.

Пудчоси – див. *пачоси*.

Пухлики – художні шви, які роблять у верхній частині рукава, де він пришивається до уставки або викінчують нижню частину рукавів. Для цього полотно рукава збирається в кілька рядів у зигзаги між зборками. «Пухлики» бувають на поликових сорочках, для яких характерне також призбирування навколо шиї.

Р

Рамка – див. *каре*.

Реглан – суцільнокроєний рукав, де уставка і сам рукав викроєні разом. Названий за іменем французького фельдмаршала Реглана, який втратив руку в битві при Ватерлоо і носив одяг з рукавами, які частково прикривали його недолік.

Репс (ріпс) – бавовняна або шовкова тканина з різко виступаючими округлими рубчиками, утвореними подвійним прокладанням *підкання* (*репсове переплетення*) або за рахунок різниці в товщині ниток *підкання* і *основи* (псевдорепсове переплетення). Колишня назва – гродетур. На Волині та

Західному Поліссі Р. використовувався для пошиття сорочок у міжвоєнний період (до 1939 року).

Репсове переплетення – вид переплетення ниток, похідний від простого переплетення. Утворюється при подовженні ниток *основи* або *піткання*. Кожна основна нитка в Р. п. може йти через 2 і більше ниток. При цьому на поверхні тканини з'являється поперечний рубчик, а репс називається поперечним. Якщо кожна нитка піткання йде через 2 і більше основних нитки, на тканині виникає поздовжній рубчик і *репс* називається поздовжнім.

Ретязь – техніка ручного вишивання, подібна до хрестика. Вона використовується для оформлення країв жіночого одягу (сорочок).

Різь – див. *вирізування*.

Рисування – див. *рясування*.

Розетка – орнаментальний мотив у вигляді стилізованої квітки з симетрично розміщеними пелюстками. Для Волині найбільш характерна восьмипелюсткова розетка.

Розпах, роспах – див. *пазуха*.

Рослинний орнамент – зображення декоративно опрацьованих квіті, листя, гілок рослин.

Руб, руб'я – давня назва зношеного одягу.

Рубате – одяг з домотканого полотна, білизна.

Рубаха – назва жіночої сорочки на Поліссі, виготовленої з лляного і конопляного полотна.

Рубець – нижня частина в одязі, підгин.

Ряси – дрібні зборки, які утворювали за рахунок призбирювання тканини.

Рясування – закладання тканини у ряси – дрібні зборки: горловини, рукава ін.

С

Саржа – бавовняна або шовкова тканина з характерними діагональними смужками,
що йдуть від низу до верху зліва направо. Переплетення саржеве.

Сатин – бавовняна або шовкова блискуча тканина з щільним гладким лицьовим настилом ниток *піткання*. Переплетення сатинове.

Серпанок – дуже тонке прозоре лляне полотно, виткане способом простого полотняного переплетення.

Ситець – бавовняна тканина полотняного переплетення з набивним малюнком, відноситься до міткалевої групи.

Сорочина – дитяча сорочка.

Сорочка точена – сорочка з підточкою.

Сорочки з бочками – тунікоподібні сорочки, у бічні шви яких вшиті «*боки*».

Сосонка – різновид вишивки, що нагадує соснову гілку.

Спронжка – металева застібка (запонка), якою скріплювали коміри чоловічих і жіночих сорочок. Являє собою два металевих кружечки, сполучені штифтом.

Сорочеца – давня назва сорочки.

Срачища – давня назва сорочки.

Станок – верхня частина сорочки, стан якої пошитий із двох частин і має поперечний шов нижче талії; завжди шився з тканини кращої якості.

Стебнівка – початковий шов, який застосовується в основному при зубцюванні та зшиванні вишитих виробів. Він нагадує машинну строчку. При виконанні стебнівки необхідно лічити нитки.

Стилізований рослинний орнамент – спрощене (умовне, стилізоване) зображення рослин. Форми рослинного орнаменту можуть відрізнятися від природних форм або й не збігатися з ними. Багато квітів зображуються ніби в поздовжньому перетині або в проекції зверху, листки розгорнуті в фас та ін.

- Стібок, стеблевий шов** – застосовується для вишивання стебла, квітки й трави. Виконання стебловим швом подібне до шва «стебнівка». При вишиванні цим швом з лицьового боку утворюються стібки, вдвоє більші, ніж з вивороту. На лицевому боці стібки заходять один за одний, а на вивороті утворюють строчку. Щоб шов був рівний і гарний, потрібно робити стібки однакової довжини і не натягувати нитку.
- Стрілкова сорочка** – чоловіча сорочка з вузьким поликом, що іноді пришивався на трикутну вставку на плечах – стрілку.
- Стрічковий орнамент** – орнаментальні мотиви, укладені у суцільні або візерунчасті стрічки.
- Сухозлітка** – металізована (срібляста або золотиста) блискуча нитка. Використовувалась для вишивання. 2) Сухозлітка (сухозлотиця) – мідний позолочений або посріблений тоненький дріт, прядений з шовком під колір металу.
- Т**
- Тамбурний шов** – вид вишивання або плетення, коли кожна наступна петля нитки протягується гачком або голкою через попередню.
- Ткацтво (ткання)** – процес виготовлення тканини за допомогою переплетення взаємно перпендикулярних систем ниток – *основи і підткання*, що відбувається на ткацькому верстаті.
- Точена сорочка** – назва сорочки з підточкою на Волині.
- Точна гладь** – див. *лічильна гладь*.
- Тунікоподібна сорочка** – сорочка, пошита з одного полотнища тканини в *перекидку*. На зламі вирізували отвір для голови.
- У**
- Українка** – сорочка з відкладним коміром і широким призбираним рукавом; побутувала в центральних областях України.

Українська сорочка – 1) назва вишитої / тканій сорочки в радянські часи. За основу взята сорочка Наддніпрянщини. Сорочка фольклорних колективів радянського часу, яка одягалася з плахтою (жінками) і червоними чи синіми шароварами (чоловіками). Це та частина етнічності, яка дозволялася тодішньою владою. 2) Умовна назва традиційної чоловічої і жіночої сорочки, орнаментованої однією з декорувальних технік. Насправді «української» сорочки не існує, тому що в кожному регіоні України свої традиції створення сорочок.

Уставка, вставка, вуставка, густавка – плечова вставка квадратної форми, яка з'єднує передню і задню частину *уставкової сорочки* і розширює її плечову частину.

Уставкова сорочка – сорочка з *уставками*.

Устечка – стрічка, якою скріплювали кінці коміра чи манжети в сорочці.

Уток – див.: *пiткання*.

Ф

Фламандське полотно – див. *кельнське полотно*.

Х

Холошні – 1) прямі, злегка звужені від плеча до зап'ястя, рукави чоловічих сорочок, без манжет; 2) чоловічі штани.

Хрестик – точна рахункова техніка, при якій перехрещуються дві пари стібків. Розрізняють *прямий хрестик*, *косий хрестик*, *болгарський хрестик*, *ретьязь*.

Художня гладь – див. *вільна гладь*.

Ц

Цвиглі, цвиклі, цвіклі – див. *ластка*.

Ч

Чехлик – верх сорочки до талії; сорочка «*до підточки*», з підрізом на лінії талії або нижче.

Чохли – див. *манжети*.

Чохлянка, чехлянка – локальні назви жіночих вишитих уставкових сорочок.

Чумачка, чумацька сорочка – довга, широка чоловіча сорочка, пошита вперекидку, розширена за рахунок бокових клинів.

Ш

Шабак – кольорова мережка, яку вишивають на п'яльцях. Весь узор цієї мережки складається з окремих стовпчиків різного кольору.

Шиснайцятка – домоткане полотно, ткане у 16 пасом.

Шліхта – склеювальний розчин, приготовлений з крохмалю, борошна і гліцерину. Використовування для *шліхтування* ниток *основи*.

Шліхтування – процес обробки ниток *основи* перед заправкою у ткацький верстат – нанесення на них тонкого шару *шліхту*. Ш. проводиться для збільшення стійкості нитки до стирання і багаторазового розтягування у процесі ткання.

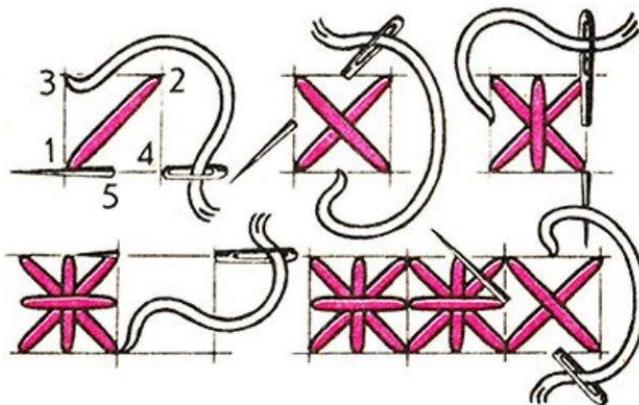
Штапівка – техніка ручного вишивання, специфіка якої полягає в надзвичайній легкості площинного візерунка, що створює на тканині найтонше мереживо кольорової орнаментики. Шов лягає на тканину густо «ланцюжком», який об'єднує всю композицію й створює каркас візерунка. Штапівку виконують справа наліво.

Штирнайцятка – домоткане полотно, ткане у 14 пасом.

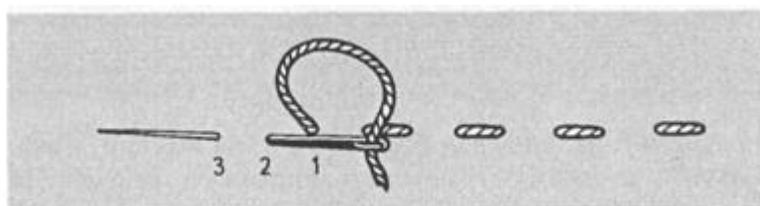
Штучні волокна – хімічні волокна, створені в заводських умовах шляхом їх формування з високомолекулярних сполук, що зустрічаються в природі у готовому вигляді (деревна і бавовняна целюлоза та ін.).

ВИШИВАЛЬНІ ШВИ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ЯК ДОПОМІЖНІ ПРИ ДЕКУРУВАННІ ВОЛИНСЬКИХ СОРОЧОК

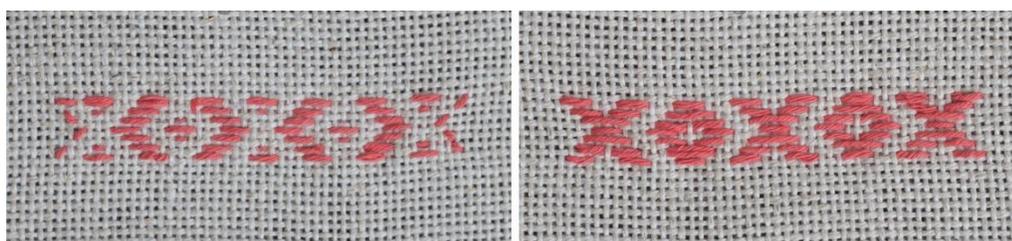
Болгарський хрестик шов

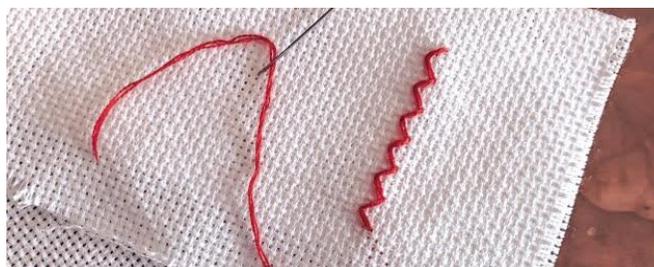
Вперед голкою шов

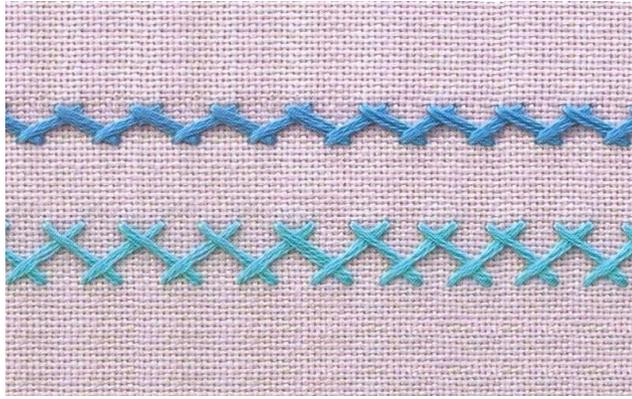
Занизування шов – з вивороту і з лицевого боку

Зигзаг шов

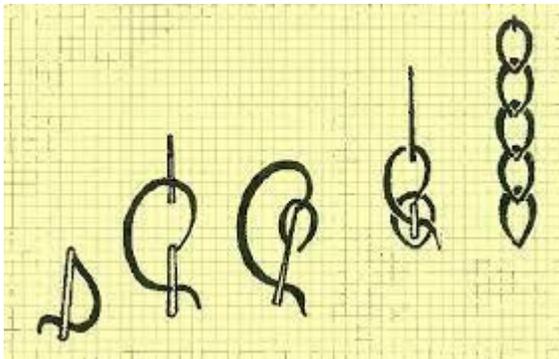
Козлик шов

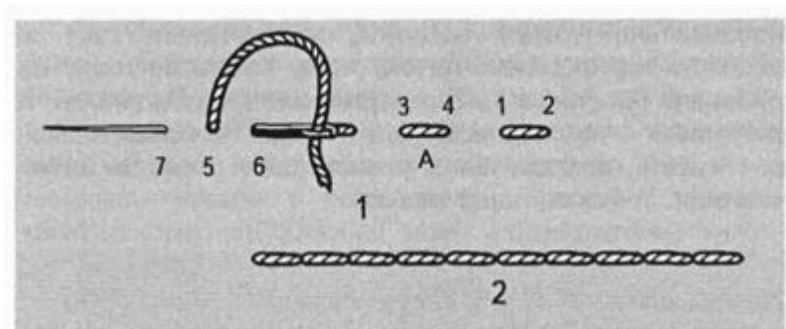
Косичка шов

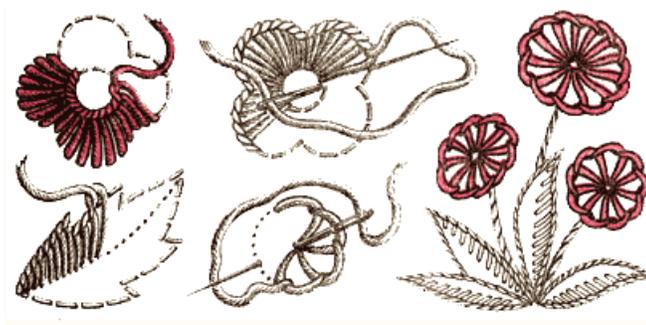
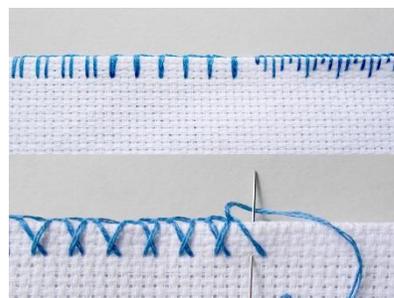
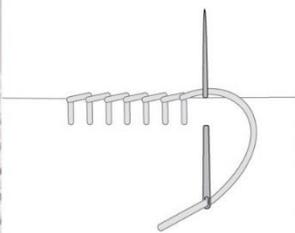
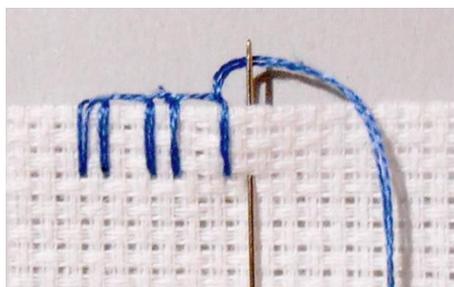
Ланцюжок шов

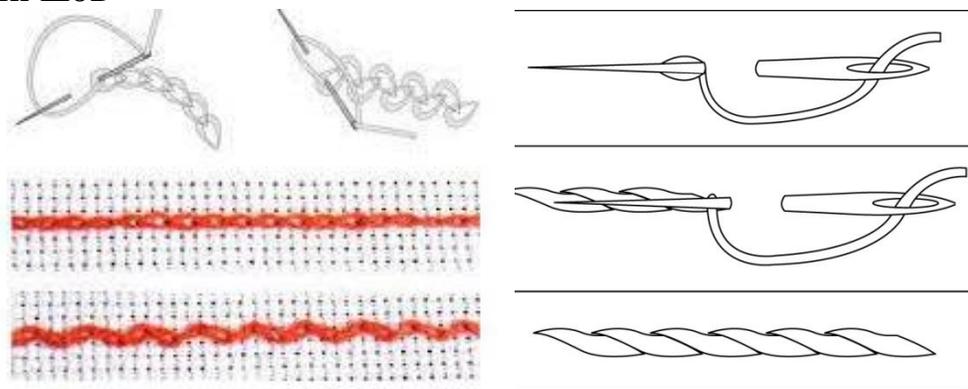
Назад голкою, за голкою шов (строчка)

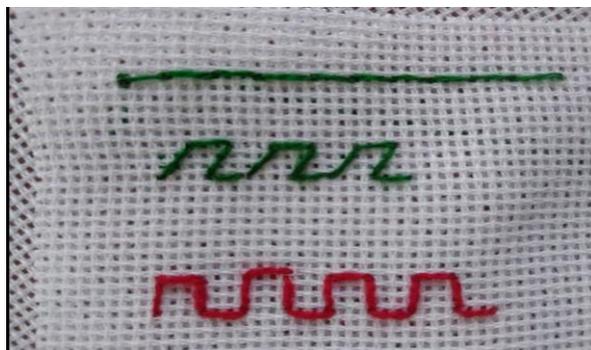
Петельный шов

Стебловий шов

Штапівка шов

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. *Натільним одягом українців є:*
 - А) сорочка;
 - Б) штани;
 - В) спідниця.
2. *Давня назва сорочки:*
 - А) кошуля;
 - Б) галька;
 - В) чехлянка.
3. *Уставкові сорочки в окремих селах Волині та Західного Полісся називали:*
 - А) кошуля;
 - Б) сорочиця;
 - В) чехлянка.
4. *Сорочки з кокетками на Волині та Західному Поліссі називали:*
 - А) чехлянка;
 - Б) на гестку;
 - В) кужільна.
5. *Сорочку із льняного і конопляного полотна, на Поліссі називали:*
 - А) сорочиця;
 - Б) гапличка;
 - В) рубаха.
6. *Полотняну сорочку на бретельках на Поліссі називали:*
 - А) кужівна;
 - Б) гапличка;
 - В) рубаха.
7. *Сорочку з крону на бретельках на Поліссі називали:*
 - А) галька;

- Б) гапличка;
В) крамна.
8. Сорочку з фабричної тканини, називали:
- А) кужільна;
Б) кужівна;
В) крамна.
9. Сорочку з тонкого льняного волокна називали:
- А) кужільна;
Б) матірчата;
В) плоскінна.
10. Сорочку з тонкого конопляного волокна називали:
- А) чехлянка;
Б) матірчата;
В) плоскінна.
11. Сорочку з тонкого конопляного волокна називали:
- А) чехлянка;
Б) матірчата;
В) плоскінна.
12. Назвіть основні матеріали для виготовлення натільного одягу:
- А) полотно;
Б) вовна;
В) ситець.
13. Полотнище тканини для пошиття сорочки:
- А) полотно;
Б) шматок;
В) пілка.
14. Полотно, виготовлене з чоловічих стебел конопель:
- А) кужільне;

- Б) конопляне;
 - В) плоскінне.
15. *Полотно, виготовлене з жіночих стебел конопель:*
- А) кужілне;
 - Б) серпанкове;
 - В) матірчате.
16. *Полотно, виготовлене з найтоншого волокна льону:*
- А) кужілне;
 - Б) серпанкове;
 - В) ляне.
17. *Дуже тонке прозоре ляне полотно:*
- А) матірчате;
 - Б) серпанкове;
 - В) ляне.
18. *Товщину домотканого полотна для натільного одягу визначали за:*
- А) номером нитки;
 - Б) матеріалом;
 - В) номером берда.
19. *Найтоншим було полотно:*
- А) шістнадцятка;
 - Б) дванадцятка;
 - В) п'ятнадцятка.
20. *Найгрубшим було полотно:*
- А) дванадцятка;
 - Б) десятка;
 - В) нульовка.
21. *Для пошиття натільного одягу брали полотно:*
- А) пачосне;

- Б) десятку;
В) п'ятнадцятку.
22. *Тканину фабричного виготовлення називали:*
- А) ситець;
Б) сатин;
В) крам.
23. *Полотном на Волині називали:*
- А) перкаль;
Б) сатин;
В) бязь.
24. *До 1939 року для пошиття сорочок використовували фабричну тканину:*
- А) перкаль;
Б) саржа;
В) ріпс.
25. *За радянської влади для сорочок використовували фабричну тканину:*
- А) ріпс;
Б) перкаль;
В) крам.
26. *Кольорові фабричні бавовняні нитки для вишивання, що завозились в Україну з XVIII ст.:*
- А) лучка;
Б) муліне;
В) заполоч.
27. *М'які блискучі нитки для вишивання, з тонкої бавовняної пряжі, що складаються з шести кінців:*
- А) лучка;
Б) муліне;
В) балфа.

28. *Бавовняні нитки з товстої пряжі, слабо скручені, які іноді використовується для вишивання:*
- А) муліне;
 - Б) балхва;
 - В) ірис.
29. *Нитки з високоякісної вовни фабричного виготовлення:*
- А) волічка;
 - Б) балхва;
 - В) заполоч.
30. *Стан сорочки складався з:*
- А) рукавів і вставок;
 - Б) 2–3 пілок;
 - В) кокетки і спідниці.
31. *Сорочки з суцільним станом називаються:*
- А) до підточки;
 - Б) до стану;
 - В) додільні.
32. *Сорочки, стан яких по довжині складається із двох частин:*
- А) допільні;
 - Б) до стану;
 - В) до підточки.
33. *Верхню частину сорочки до підточки називають:*
- А) підточка;
 - Б) підтичка;
 - В) опліччя.
34. *Верхню частину сорочки до підточки називають:*
- А) підточка;
 - Б) кужівка;

- В) станок.
35. *Середня довжина волинських і західнополіських сорочок складає:*
- А) 60–70 см;
 - Б) 80–100 см;
 - В) 100–110 см.
36. *Сорочка з бочками це сорочка:*
- А) тунікоподібна;
 - Б) з гесткою;
 - В) уставкова.
37. *Чотирикутний виріз у жіночих сорочках:*
- А) голошийка;
 - Б) гапличка;
 - В) каре.
38. *Модифіковані жіночі сорочки тунікоподібного крою без рукавів:*
- А) голошийка;
 - Б) гапличка;
 - В) галька.
39. *Модифікована полотняна жіноча сорочка на бретельках:*
- А) голошийка;
 - Б) гапличка;
 - В) галька.
40. *Модифікована крамна жіноча сорочка на бретельках:*
- А) волічка;
 - Б) гапличка;
 - В) галька.
41. *Короткі уставкові сорочки із крамних тканин для молоді:*
- А) кохта;
 - Б) гапличка;

- В) блюзка.
42. *Кокетка у жіночі сорочці прикривала:*
- А) верхню частину спинки;
 - Б) верхню частину грудей;
 - В) верхню частину фігури.
43. *Сорочки на кокетці на Волині з'явилися:*
- А) наприкінці ХІХ ст.;
 - Б) на початку ХХ ст.;
 - В) у міжвоєнний період.
44. *Підрукавний клин називався:*
- А) реглан;
 - Б) ластка;
 - В) полик.
45. *Підрукавний клин називався:*
- А) реглан;
 - Б) цвіклі;
 - В) підточка.
46. *Підрукавний клин називався:*
- А) линдиця;
 - Б) гембочка;
 - В) підплічка.
47. *Назвіть найбільш давнім спосіб оформлення горловини сорочок:*
- А) комір-стійка;
 - Б) виложистий комір;
 - В) обшивка.
48. *Більш давнім є комір:*
- А) стійка;
 - Б) виложистий;

- В) волан.
49. *Квадратний виріз горловини жіночої сорочки в окремих селах називали:*
- А) квадрат;
 - Б) ромб;
 - В) рамка.
50. *Комір-стійка жіночої сорочки до верхнього краю якого пришиита оборка:*
- А) виложистий;
 - Б) апаш;
 - В) волан.
51. *Коміри-стійки у сорочках на Західному Поліссі з'явилися:*
- А) в давні часи;
 - Б) наприкінці ХІХ ст.;
 - В) у міжвоєнний період.
52. *У жіночих сорочках найбільш поширені коміри-стійки висотою:*
- А) 1,5–3 см;
 - Б) 3–5,5 см;
 - В) 6–8 см.
53. *Вкажіть найбільшу висоту комірів-стійок у жіночих сорочках:*
- А) 3,5–5 см;
 - Б) 6–8 см;
 - В) 8–9 см.
54. *Коміри матроського типу у жіночих сорочках мають довжину до:*
- А) 18 см;
 - Б) 25 см;
 - В) 36 см.
55. *Кольорові стрічки для кріплення кінців коміра та манжет:*
- А) спронжки;
 - Б) устечки;

- В) балхва.
56. Червона вовняна нитка або тасьма, якою скріплювали коміри сорочок:
- А) жичка;
 - Б) жлукто;
 - В) балхва.
57. Розріз у нагрудній частині стану сорочки:
- А) маніжка;
 - Б) горловина;
 - В) пазуха.
58. Деталь сорочки, у вигляді смуги тканини, пришитої в нагрудній частині, яка прикриває розріз:
- А) манишка;
 - Б) пазуха;
 - В) линдиця.
59. Ткані заготовки для рукавів на Поліссі:
- А) бинкети;
 - Б) барабани;
 - В) балфа.
60. Манжети сорочок називалися:
- А) чехлики;
 - Б) чохли;
 - В) цвіклі.
61. Художні шви, які роблять у верхній або нижній частині рукава для чого полотно збирається в кілька рядів у зигзаги:
- А) густяки;
 - Б) ряси;
 - В) пухлики.

62. Дрібні рясовані зборки у нижній частині рукавів, які закріплювали декоративними стібками, подекуди:
- А) гусяки;
 - Б) ряси;
 - В) пухлики.
63. «Мущинськими» в ряді волинських сіл називали сорочки:
- А) уставкові;
 - Б) тунікоподібні;
 - В) на кокетці.
64. Підкладка або вставка в чоловічій сорочці від плечей до половини грудей і спини:
- А) стрілка;
 - Б) уставка;
 - В) підплічка.
65. Неширока смужка, розміщена у верхній частині чоловічої сорочки, що з'єднує рукави з коміром:
- А) стрілка;
 - Б) уставка;
 - В) кокетка.
66. Вставки на плечах чоловічих сорочок, які з'єднуються передне і задне полотнища і нагадують погон:
- А) підплічки;
 - Б) прирамки;
 - В) кокетки.
67. Прямі, без манжет, рукави чоловічих сорочок подекуди називаються:
- А) чехлянки;
 - Б) холошні;
 - В) косоворотки.

68. *Нижня частина рукавів сорочки:*

- А) зарукавчики;
- Б) манжети;
- В) чохла.

69. *Нитки основи й підкання чергуються через одну при тканні технікою:*

- А) просте переплетення;
- Б) саржеве ткання;
- В) перебірне ткання.

70. *Назвіть техніку, при якій тканина виготовляється з 1 основи і 2 систем підкання. Одне підкання, проходячи по всій ширині основи, створює каркас тканини, інше, проходячи на окремих ділянках по заданому малюнку, створює візерунок:*

- А) просте переплетення;
- Б) саржеве ткання;
- В) перебірне ткання.

71. *Орнамент, який складається переважно із суцільно тканих смужок:*

- А) перебори;
- Б) нерозроблений;
- В) переклади.

72. *Рукави сорочок, заткані смугами по всій поверхні:*

- А) барабани;
- Б) писані;
- В) минтяти.

73. *Вишивальна техніка, при якій нитка перетягається горизонтально по лінії підкання:*

- А) низинка;
- Б) заполоч;
- В) заволікання.

74. Вишивальна техніка, при якій нитка проходить через полотно постійно в одному напрямку, а узор виходить з обох сторін тканини:
- А) низь;
 - Б) занизування;
 - В) лиштва.
75. Давня техніка ручного вишивання, яка виконується різними способами, але завжди паралельними стібками, відокремленими однією ниткою:
- А) вільна гладь;
 - Б) занизування;
 - В) лічильна гладь.
76. Техніка ручного вишивання при якій стібки вишивальної нитки кладуть похило до ниток основи або підкання:
- А) занизування;
 - Б) коса гладь;
 - В) вільна гладь.
77. Різновид лічильної гладі, стібки якої прокладаються паралельно до ниток основи та підкання тканини:
- А) художня гладь;
 - Б) коса гладь;
 - В) пряма гладь.
78. Техніка ручного вишивання при якій узор виконується за попередньо переведеним на тканину малюнком, тісно прокладеними один біля одного стібками:
- А) художня гладь;
 - Б) коса гладь;
 - В) лічильна гладь.
79. «Вісімковою гладдю» часто називали:
- А) художню гладь;

- Б) косу гладь;
В) пряму гладь.
80. У ряді волинських сіл техніку вишивання хрестиком називали:
- А) зерновий вивід;
Б) зернята;
В) вічка.
81. Техніка хрестик поширилась в Україні:
- А) у кінці XVIII ст.;
Б) на початку XIX ст.;
В) наприкінці XIX ст.
82. У вишивках Волині та Західного Полісся найбільш поширений хрестик:
- А) прямий;
Б) косий;
В) болгарський.
83. Спосіб створення орнаментів і зображень за допомогою вишивки, нашивання або наклеювання на основу (тканину, папір, шкіру) шматочків матеріалу іншого кольору або фактури:
- А) змережування;
Б) вирізування;
В) аплікація.
84. Для волинської вишивки найбільш характерні розетки:
- А) п'ятипелюсткові;
Б) шестипелюсткові;
В) восьмипелюсткові.
85. Ж- і Х-подібні фігури, ромби, розетки характерні для орнаменту:
- А) рослинного;
Б) геометричного;
В) зооморфного.

86. *Антропоморфні орнаменти найбільш характерні для вишивки:*
- А) першої половини ХІХ ст.;
 - Б) кінця ХІХ – початку ХХ ст.;
 - В) міжвоєнного періоду.
87. *Яке полотно використовували для пошиття натільного одягу:*
- А) лляне;
 - Б) конопляне;
 - В) вовняне;
 - Г) бавовняне.
88. *Виберіть тканини, які використовувались для пошиття одягу:*
- А) лляні;
 - Б) льно-бавовняні;
 - В) льно-вовняні;
 - Г) конопляно-вовняні.
89. *Назвіть типи сорочок за кількістю пілок:*
- А) однопілкові;
 - Б) двопілкові;
 - В) трипілкові;
 - Г) чотирипілкові.
90. *Назвіть основні типи сорочок за вирішенням плечової частини:*
- А) тунікоподібна;
 - Б) з плечовими вставками;
 - В) суцільна;
 - Г) з рукавами.
91. *Назвіть основні типи сорочок за вирішенням плечової частини:*
- А) додільна;
 - Б) на кокетці;
 - В) з суцільнокроєним рукавом;

Г) зі станом.

92. *За вертикальною побудовою стану сорочки поділяються на:*

А) додільні;

Б) до пояса;

В) довгі;

Г) до підточки.

93. *Назвіть типи комірів, характерних для жіночих сорочок Волині:*

А) стійка;

Б) брижі;

В) волан;

Г) мереживний

94. *Назвіть типи комірів, характерних для жіночих сорочок Волині:*

А) круглий;

Б) шалевий;

В) виложистий;

Г) матроска.

95. *Висота комірів-стійок у жіночих сорочках Волині складала:*

А) 1,5–2 см;

Б) 8–9 см;

В) 12–14 см;

Г) 16–20 см.

96. *Назвіть способи кріплення комірів жіночих сорочок:*

А) гудзики;

Б) стрічки;

В) цвиклі;

Г) лендиці.

97. *Металева прикраса для кріплення комірів сорочок називається:*

А) запонка;

- Б) брошка;
- В) шпонка;
- Г) спронжка.

98. Манжети сорочок, розширені від зап'ястя, на Волині називаються:

- А) волан;
- Б) бинкети;
- В) минтяти;
- Г) брижі.

99. Назвіть типи чоловічих сорочок Волині і Західного Полісся:

- А) тунікоподібні;
- Б) з суцільнокроєним рукавом;
- В) з кокеткою;
- Г) з плечовими вставками.

100. Лічильна гладь, що виконується, паралельним стібками, віддаленими один від одного на одну нитку:

- А) настилування;
- Б) лиштва;
- В) заволікання;
- Г) занизування.

**ЗРАЗКИ УНІФІКОВАНИХ ПАСПОРТІВ
НА ЧОЛОВІЧІ ТА ЖІНОЧІ СОРОЧКИ ІЗ ФОНДІВ МЕВП, ВКМ, ЛКМ,
МКМ**

МАНЕВИЦЬКИЙ КРАСЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>інв. № 116</i>	<i>Класифікація : одяг</i>	
<i>№ книги вступу :</i>	<i>Типологія : речове</i>	
<i>№колекц. опису :</i>	<i>Назва : Сорочка жіноча</i>	
<i>Документи : акт №2, 07.02.1992</i>	<i>Автор : Невідомий</i>	
<i>Вага, проба</i>	<i>Датування : 1900–1920–і рр.</i>	
<i>Джерело і спосіб надходження</i>	<i>Невідоме</i>	
	<i>дар (заповіт), аукціон, передача <u>закупка</u></i>	
<i>Місце створення : Невідоме</i>		
<i>Час і місце виявлення : 1992 р., місце невідоме</i>		
<i>Підписи, написи, клейма і печаті :</i>		<i>Кількість : 1</i>
<i>Матеріали : вибілене лляне домоткане полотно; кольорові бавовняні нитки, муліне, лляні доморобні нитки для шиття; пластмасові гудзики.</i>		<i>Розміри : ширина – 70 см довжина – 102 см вставка – 19x17 см рукав – 46x19 см</i>
<i>Техніки : ткання просте і перебірне; ручне шиття; вишивка у техніці «хрестик», штапівка («кривулька»),</i>		

тамбурний шов («косичка»); протягування; манжети – 7 см прорізування, петельний шов. ластка – 16,5x16,5 см	
<i>Стан збереження</i> : загалом задовільний; вицвілі чорні нитки на манжетах і комірі; на правій манжеті один гудзик втрачений, а інший замінений на більш темний, ніж всі інші; втрачений гудзик на пазусі; частково забруднені манжети; руді плями по подолу.	комір – 6 см пазуха – 31 см
<p><i>Опис : Конструктивні особливості сорочки.</i></p> <p>1) <i>Побудова стану сорочки.</i> Сорочка уставкового типу, стан якої пошитий з двох пілок домотканого полотна, з'єднаних уставкою. Додільна.</p> <p>2) <i>Влаштування горловини, коміра, пазухи.</i> Горловина густо призібрана обшита, особливо на спині; спереду не призбирана зовсім. Горловина вшита у комір-стійку, який застібається на три синіх пластмасових гудзики і прорізні петлі, закріплені (обметані) лляними доморобними нитками. Розріз пазухи зміщений вліво, як у сорочках з манишкою. Краї розрізу підшиті вузьким рубцем. Посередині розрізу зроблена одна накидна петля, але гудзик відсутній.</p> <p>3) <i>Рукав, манжети, підрукавні клини.</i> Рукави довгі, неширокі. Як і уставки, виткані з інших, ніж стан, ниток, ткання значно щільніше. Тобто заготовки для них зроблені раніше, ніж тканина для стану. Внизу рукави закладені у рідкі невеликі складочки; вшиті у манжети двома рядами швів. Манжети застібаються на три сині пластмасові гудзики (на правому манжеті один втрачений, один замінений) і накидні петлі, зроблені із лляної нитки. Для розширення пройми вставлені досить великі підрукавні клини.</p> <p><i>Декорування сорочки.</i></p> <p>1) <i>Способи і техніки декорування.</i> Сорочка декорована тканням : техніки просте і перебірне ткання та вишивкою : техніки «хрестик», тамбурний шов («кривулька»), «косичка», пунктирний протяг.</p>	

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнаменти геометричні : суцільноткані і частково розроблені (квадратики, косички) смужки різної ширини; рослинні : рожі з листям (комір), гвоздики з листям (манжети). Основний колір червоний з вкрапленням чорного і жовтого (уставка, рукав, пазуха); червоний у поєднанні з чорним, синім, голубим, зеленим (комір і манжети).

3) Розміщення орнаментів. Орнаменти розміщені на уставці (майже повністю), рукавах (у верхній частині, посередині і внизу, на так званих зарукавчиках) – геометричні. Особливістю сорочки є орнаментальна смуга на пазусі (грудях) сорочки. Комір і манжети повністю заповнені орнаментом. Узор на комірі обрамлений тамбурним швом («кривулька»), а на манжетах – по ширших краях – «косичкою», біля петель – пунктирним швом.

<i>Події і особи, пов'язані з пам'яткою :</i>		<i>Експонування :</i>
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками :</i>		
<i>Бібліографія :</i>		
<i>Архівні дані :</i>		<i>Реставрація :</i>
<i>Складач :</i> Дмитренко А. А. <i>дата :</i> 18.10.2017 р. <i>Додаткова атрибуція:</i> 02.09.2023	<i>Головний хранитель</i>	<i>Заступник директора з наукової роботи</i>

МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ ВОЛИНИ ТА ПОЛІССЯ при СНУ ім. Лесі Українки УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> 266	<i>Класифікація: одяг</i>	
	<i>Типологія: речове</i>	
<i>№ книги вступу:</i>	Назва: Сорочка жіноча	
<i>№ колекційного опису:</i>	<i>Автор:</i> Мельник Ярина Степанівна, 1928 р. н.	
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>	
	Передала студ. іст. ф-ту Мель- ник Людмила	<i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i>
<i>Датування:</i> 1920–30 р.	<i>Місце створення:</i> с. Воєгоща Камінь-Каширського р-ну Волинської обл.	<i>Вага, проба</i> акт опробування
<i>Час і місце виявлення:</i> 27.05.2008 р. с. Воєгоща Камінь-Каширського р-ну Волинської обл.		<i>Старі інвентарні номери:</i>
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість:</i>
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i>
<i>Матеріали:</i> лляне домоткане вибілене і сіре полотно, нитки муліне, лляні нитки для шиття		ширина – 65 см. довжина – 138 см. рукав – 54,5x20 см вставка – 18,5x19 см манжети – 18x3 см
<i>Техніка:</i> ткання (просте полотняне переплетення) вишивка у техніці занизування і хрестик, ручне шиття; петельний шов		

<p><i>Стан збереження:</i> Загалом сорочка у задовільному стані, відсутні розриви, забруднення, немає розривів на швах, добре збережена вишивка, за винятком манжет, на яких вона частково втрачена. Також відсутній гудзик на одній манжеті.</p>	<p>ластка – 9x9 см комір – 34x8 см пазуха – 36,5 см підточка – 44x131 см</p>
---	--

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка уставкового типу, передня і задня її частина з'єднані плечовими уставками (поликами). Стан сорочки пошитий із трьох пілок (полотнищ) домотканого полотна шириною 50 см, зшитих по правому боку, а також на спині і спереду із зміщенням вліво. Щодо вертикальної побудови стану, то дана сорочка пошита «до підточки». Нижче пояса до стану пришита підточка (по пітканню), яка складається із двох частин, зшитих по боках.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Горловина сорочки дрібно зібрана і закінчується досить широким виложистим коміром, який застібається на прорізну петлю і один синій пластмасовий гудзик. Розріз пазухи підшитий двома вузькими планками. Жодних застібок на пазусі немає.

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Рукави сорочки по горизонталі складаються із двох частин: одне полотнище домотканого полотна (50 см.) і частина другого полотнища (5 см.). Чохли звичайної, прямокутної форми. Спосіб кріплення – прорізні петлі і пластмасові гудзики червоного кольору, один з яких відсутній.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Сорочка декорована вишивкою у техніці «занизування»(уставка і рукав) і «хрестик»(комір і манжети).

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Переважаючим є геометричний орнамент, виконаний у техніці «занизування» на уставках та рукавах, і «хрестиком» на манжетах та комірі. Занизані орнаменти складаються із ромбів, розеток, зірочок, Ж і Х-подібних узорів, трикутників, прямокутників, які закомпоновані у орнаментальні смуги різної ширини. Переважаючим є червоний колір із незначним додаванням ниток чорного кольору (монохромний орнамент). На манжетах орнамент складається із смужок, ромбів, Х-подібних фігур і невеличких «ріжків» із трьох хрестиків, які обрамляють узор. Кольорова гама – червоно-чорна (двоколірний узор). На комірі геометризований рослинний орнамент: 3 стилізовані ромашки і листочки, виконані червоним (переважаючий), синім, жовтим, зеленим і чорним кольорами (поліхромний орнамент).

3) Розміщення орнаментів. Уставки заповнені орнаментом в нижній частині (від краю до середини). Орнамент закомпонований у чотири орнаментальні смуги різної ширини: найширша в нижній частині, далі, в напрямку до горловини – вузчі смужки. Рукав орнаментований у верхній частині (майже половина). Орнамент складається із 7 орнаментальних смуг, які композиційно можна розділити на дві групи. 3 смуги у верхній частині рукава: з двох боків найширшої смуги симетрично розміщені 2 вузчих, однаково орнаментованих. 4 вузчі смужки в нижній частині орнаменту, ширина яких зменшується зверху донизу. На манжетах орнамент заповнює майже всю їх поверхню, укладений в горизонтальну смугу. На комірі широкі орнаментальні смуги розміщені по двох вузчих краях і на 2/3 довжини.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>	<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>	
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>	

<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А.	<i>дата:</i> 15.12.2016 р.	<i>Додаткова атрибуція:</i> 30.08.2023 р.

МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ ВОЛИНИ ТА ПОЛІССЯ при СНУ ім. Лесі Українки УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>		
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>		
<i>№ інвент.</i> 1806	<i>Класифікація: одяг</i>			
	<i>Типологія: речове</i>			
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва: Сорочка жіноча</i>			
<i>№ колекційного опису:</i>	<i>Автор: Хомич Оксана</i> <i>Власник: Гаврось Віра Василівна,</i> <i>1971 р. н.</i>			
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>			
	<table border="1"> <tr> <td>Передала Гаврось Оксана Володимирівна 21 гр. іст. ф-ту</td> <td><i>дар (заповіт), аукціон, передача закупка</i></td> </tr> </table>	Передала Гаврось Оксана Володимирівна 21 гр. іст. ф-ту	<i>дар (заповіт), аукціон, передача закупка</i>	
Передала Гаврось Оксана Володимирівна 21 гр. іст. ф-ту	<i>дар (заповіт), аукціон, передача закупка</i>			
<i>Датування:</i> 1900–20–і рр.	<i>Місце створення: с. Омеляне</i> <i>Шацького р-ну Волинської обл.</i>	<i>Вага, проба</i> акт опробування		
<i>Час і місце виявлення: 12.03.2012 р.</i> <i>с. Омеляне Шацького р-ну Волинської обл.</i>		<i>Старі інвентарні номери:</i>		
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість:</i>		
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i>		
<i>Матеріали: сіре товсте лляне домоткане полотно;</i> <i>заполоч, нитки муліне, лляні нитки для шиття;</i> <i>пластмасові гудзики</i>		<i>ширина – 70 см</i> <i>довжина – 96 см</i> <i>рукав – 43x19 см</i>		

<i>Техніка:</i> тканиня: просте полотняне переплетення, перебірне тканиня; вишивка у техніці хрестик і зубцювання	вставка – 19х22,5 см манжети – 16х4,5 см ластка – 12х12,5 см
<i>Стан збереження:</i> загалом задовільний. Руда пляма в нижній частині задньої і передньої частини стану.	комір – 31х11 см пазуха – 33 см

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка уставкова, додільна, пошита із трьох полотниць сірого (невибіленого) достатньо грубого лляного полотна: один шов – з лівого боку, другий – на передньому полотнищі із зміщенням вправо, третій – ззаду із зміщенням вправо.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Горловина рясно призібрана, особливо в задній частині сорочки. Вшита у виложистий комір, який в нижній частині застібається на один пластмасовий гудзик. Розріз пазухи досить глибокий, підшитий вручну вузьким рубцем.

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Рукав призібраний, особливо по центру, і вшитий у манжети. Підрукавні клини невеликі, пошиті із двох шматочків тканини.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Тканням, виконаним у техніці простого полотняного і в перебори, оздоблені рукав і уставка. Вишивкою у техніці хрестик оздоблені чохла і комір. Краї коміра вивершені вишивкою у техніці зубцювання.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Основний узор – геометричний. Орнаментальні мотиви: суцільноткані нерозроблені смужки різної ширини; квадрати, трикутники, ромби, восьмипелюсткові розетки-зірки і розетки-квіточки. По краю коміра – вишиті зубчики, краї манжет обрамлені

фризівим геометричним узором. Рослинним орнаментом вишитий комір – гілка з квітами рожі та листям і манжети – стилізовані маки бутонами і листям. Кольорова гама: ткані узорі виконані червоними нитками із вкрапленням білих і чорних ниток; вишиті – червоними і чорними нитками.

3) Розміщення орнаментів. Уставка заповнена узором практично повністю. Посередині ви ткани широка орнаментальна смуга, в нижній частині – вузенька. На рукаві орнамент розміщений вертикально, ширина орнаментальної смуги 10 см. Комір і манжети повністю заповнені узором.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>		<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А.	<i>дата:</i> 08.12.2016 р.	<i>Додаткова атрибуція:</i> 30.08.2023 р.

МАНЕВИЦЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент. 226</i>	<i>Класифікація : одяг</i>	
<i>№ колек. опису :</i>	<i>Назва : Сорочка жіноча</i>	
<i>№ книги вступу :</i>	<i>Типологія : речове</i>	
<i>Документи : акт №42 від 30.11.2011</i>	<i>Автор : Невідомий</i>	
<i>Вага, проба</i>	<i>Датування : 1910–20–і рр.</i>	
<i>Джерело і спосіб надходження</i>	<i>Невідоме</i>	
	<i>дар (заповіт), аукціон, передача закупка</i>	
<i>Місце створення : с. Лишнівка</i>		
<i>Час і місце виявлення : 2011 р., місце невідоме</i>		<i>Старі інвентарні номери :</i>
<i>Підписи, написи, клейма і печаті :</i>		<i>Кількість : 1</i>
<i>Матеріали : вибілене домоткане полотно двох сортів : на опліччі тонше, на підточці – грубше, рідко ткане; балхва, муліне, пластмасові гудзики, лляні доморобні нитки для шиття; товсті бавовняні нитки (петля).</i>		<i>Розміри : ширина – 66 см довжина – 96 см опліччя – 53 см підточка – 43 см вставка – 19x18 см рукав – 48x20 см</i>
<i>Техніки : ткання (просте полотняне переплетення), вишивка : (занизування, «хрестик», обметувальний шов («обметиця»), «ланцюжок»; ручне шиття;</i>		

<p>прорізування і закріплення (петельний шов) петель; зубцювання; пунктирний протяг.</p>	<p>манжети – 5,5 см ластка – 12x12 см</p>
<p><i>Стан збереження</i> : загалом задовільний; руді плями на комірці та підточці; невеликі сині плями на опліччі; часткова втрата шва «ланцюжок», виконаного чорними нитками по краю коміра біля обметиці.</p>	<p>комір – 10,2 см пазуха – 33x5,5 см</p>
<p><i>Опис : Конструктивні особливості сорочки.</i></p> <p>1) <u><i>Особливості побудови стану сорочки.</i></u> Стан сорочки пошитий з двох частин : («до підточки») : верхньої – опліччя і нижньої – підточки. Опліччя виконане із трьох пілок домотканого полотна (передній шов розміщений зліва від пазушного розрізу). Передня і задня частина опліччя з'єднані уставками. Нижня частина стану – підточка виконана з одного поперечного полотнища рідко тканої тканини, пришитої до опліччя по основі, шов на лівому боці.</p> <p>2) <u><i>Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи.</i></u> Горловина сорочки густо призібрана, особливо на уставках і ззаду, по центру спині. Спереду практично не зібрана. Вся горловина, за винятком лівої частини манишки, вшита у досить широкий виложистий комір. Пазушний розріз злегка зміщений вліво. Права його частина прикрита неширокою манишкою, а ліва підшита вузьким рубцем. У верхній частині манишка застібається на один жовтий пластмасовий гудзик і петлю, зроблену із бавовняних катушкових ниток.</p> <p>3) <u><i>Рукав, манжети, підрукавні клини.</i></u> Рукави сорочки довгі, в нижній частині густо призібрані у дрібні складочки (брижі) і вшиті у манжети двома швами. Манжети застібаються на 2 синіх пластмасових гудзика і прорізні петлі, обметані лляною ниткою. Пройма розширена за рахунок широкого підрукавного клина.</p> <p><i>Декорування сорочки.</i></p>	

1) Способи і техніки декорування. Сорочка декорована вишивкою у техніках : занизування, «хрестик», обметувальний шов («обметиця»), тамбурним швом «ланцюжок».

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнаменти геометричні : тонесеньку суцільноткані і розроблені смужки різної ширини, ламана лінія, смужка із вишитих трикутників, ромби різного розміру, Х-подібні фігури, трикутники та ін; рослинні : по різному стилізовані рожі з листям, чотирепелюсткові квіти та дрібні схематичні квіти-бутони. Узори поліхромні, вишиті різнокольоровими нитками. Переважає червоний колір, доповнений у різних пропорціях жовтим, зеленим (два відтінки), синім, голубим, чорним, бузковим.

3) Розміщення орнаментів. Орнаментом заповнена нижня частина уставки (три вузьких смужки) і майже половина рукава (симетричний орнамент із п'яти смужок), виконаного у техніці занизування. Повністю орнаментовані манжети і манишка («хрестик»). Комір заповнений узором на 1/3 з кожного краю. Середня частина коміра (ззаду) не декорований, лише в нижній частині вишита пунктирна лінія. Комір вишитий у техніці хрестик з доповненням «ланцюжка» і «обметиці». Крім того, довгі краї манишки і манжет оздоблені зубцюванням.

<i>Події і особи, пов'язані з пам'яткою :</i>		<i>Експонування :</i>
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками :</i>		
<i>Бібліографія :</i>		
<i>Архівні дані :</i>		<i>Реставрація :</i>
<i>Складач :</i> Дмитренко А. А. <i>дата :</i> 19.10.2017 р. <i>Додаткова атрибуція:</i> 03.09.2023 р.	<i>Головний хранитель</i>	<i>Заступник директора з наукової роботи</i>

ВОЛИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> Д – 493	<i>Класифікація:</i> одяг <i>Типологія:</i> речове	
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва:</i> Сорочка жіноча	
<i>№ колекційного опису:</i>	<i>Автор:</i> Терещук Кулина Федорівна, 1900 р. н.	
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i> Придбано у Мороз Л. Д. дар (заповіт), аукціон, передача <u>закупка</u>	
<i>Датування:</i> Кін. 1910–х рр.	<i>Місце створення:</i> с. Рокита Старовижівського р-ну Волинської обл.	<i>старі інвентарні номери:</i>
<i>Час і місце виявлення:</i> 28.01.1982 р. с. Рокита Старовижівського р-ну Волинської обл.		<i>Вага, проба</i> акт опробування
<i>Підписи:</i>		<i>Кількість:</i> 1
<i>Написи:</i>		<i>Розміри:</i> ширина – 75 см; довжина – 95 см;
<i>Клейма і печаті:</i>		
<i>Матеріали:</i> лляне домоткане вибілене полотно		

<i>Техніка:</i> просте полотняне переплетення; ручне шиття; вишивка: занизування, низь, хрестик, ретязь, обметиця, візерунчасте морщення; петельний шов	рукав – 45х24 см вставка – 19х23 см манжети – 47х8 см
<i>Стан збереження:</i> задовільний, видимих пошкоджень немає	ластка – 23х23 см комір – 38х11 см пазуха – 39 см

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка уставкового типу. Стан пошитий із трьох пілок шириною 50 см: один шов іде по правому боку, другий – на спині, із зміщення вліво, третій – спереду також із зміщенням вліво.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Горловина сорочки, утворена за рахунок двох уставок, переднього і заднього полотнищі густо зібрана у зборки і пришита до коміра. Комір виложистий, досить широкий (11 см), що характерно для давніх сорочок (XIX – поч. XX ст.). Спосіб кріплення – стрічка, заправлена у дві прорізні петлі, зроблені в нижній частині коміра. Розріз пазухи по центру, досить глибокий (39 см), що також є ознакою давніх сорочок, підрублений по краях невеличким рубцем. Не застібається.

3) Рукав, манжети, ластка. Рукав довгий, викінчений досить широкими (8 см) дзвоноподібними манжетами, зібраними на зап'ясті способом художнього морщення, в результаті чого утворився ромбічний орнамент.

Ластка квадратної форми, також досить широка (23 см).

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Для декорування сорочки застосовано кілька технік. На уставках – занизування; у верхній частині рукава – низь; на манжетах – низь, ретязь і обметиця (по краях); на комірі основний узор виконаний звичайним косим хрестиком, а краї вивершені у техніці обметиця.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнамент – геометричний, стрічковий. Основні орнаментальні мотиви: прямі і ламані лінії, прямокутники, трикутники, ромби, Х-подібні фігури, восьмикутні зірки, вписані в ромби. На комірці можна виділити невеликі антропоморфні фігурки (людиноподібне зображення) у вигляді жінки із піднятими руками. Сорочка декорована в основному темно червоними нитками із невеликим додаванням чорних і жовтих ниток.

3) Розміщення орнаментів. По краях коміра: передні вузькі краї, а по довжині приблизно на 4/5; ззаду центральна частина коміра декорована лише неширокою орнаментальною стрічкою. На уставці широка орнаментальна смуга розміщена в нижній частині; на рукаві – вузька смужка – у верхній частині; на манжетах – вузька смужка по краю.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>		<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А. <i>дата:</i> 11.02.2017 р. <i>Додаткова атрибуція:</i> 02.09.2023 р.	<i>Головний хранитель</i>	<i>Заступник директора з наукової роботи</i>

ВОЛИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> P2 – 1155	<i>Класифікація:</i> одяг <i>Типологія:</i> речове	
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва:</i> Сорочка жіноча	
<i>№ колекційного опису:</i>	<i>Автор:</i> Клепач Оксенія Миколаївна	
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>	
	Передано Клепачем Григорієм Арсентійовичем, Луцьк, 24.06.1980	
<i>Датування:</i> 1930–40 рр.	<i>Місце створення:</i> с. Почапи Любомльського р-ну Волинської обл.	<i>Вага, проба акт опробування</i>
<i>Час і місце виявлення:</i> 24.06.1980 р.		<i>Старі інв. номери:</i>
<i>Підписи, написи</i>		<i>Кількість:</i> 1
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i>
<i>Матеріали:</i> лляне домоткане вибілене полотно, лляні нитки, муліне		ширина – 79 см довжина – 93 см рукав – 46x22
<i>Техніка:</i> просте полотняне переплетення; ручне шиття; вишивка хрестик.		
<i>Стан збереження:</i> задовільний, видимих пошкоджень немає		

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. За конструкцією плечової частини – це тунікоподібна сорочка. Стан пошитий із однієї пілки домотканого полотна шириною по 47 см і двох клинів, викроєних із одного полотнища тканини, розрізаного майже по діагоналі так, що зверху його ширина 11 см, знизу – 34 см. Прямим боком клин пришитий до заднього полотнища, а косим – до переднього, розширюючи таким чином стан сорочки зверху до низу, особливо в передній її частині. Сорочка додільна. Пошита вручну сірими лляними нитками.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Сорочка має досить глибокий (9 см) овальний виріз горловини, однаковий спереду і ззаду. По краю обшитий вузькою (1,3 см) накладною планочкою з вишивкою, яка зшита по кутках. Коміра немає. Розріз пазухи також відсутній.

3) Рукав, манжети. Рукав прямий, злегка звужений до низу. Край підшитий вручну вузьким рубцем. Манжети відсутні. Підрукавних клинів немає.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Спосіб декорування – вишивка, техніка – хрестик.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнамент рослинний і стилізований рослинний. Орнаментальні мотиви: рожа у вигляді гілки (на грудях) і «вазону» (на рукавах), де гілка троянди ніби пливе в кораблику; лілія – на грудях, на плечі і на вирізі. Орнамент двоколірний – поєднання червоного і чорного.

3) Розміщення орнаментів. На грудях орнамент складається із ламаної орнаментальної гілки (по центру) по боках від яких розміщені дві гілки троянд. На нижній частині плеча (недалеко від шва, що з'єднує стан і рукав) – стрічка

із стилізованих лілій. На рукаві вишиті «вазони» з рожами (трояндами), укладені у три ряди: верхній – 3 вазони, середній – 2, нижній – 1. Виріз горловини обшитий планкою із стрічковим орнаментом у вигляді дрібних стилізованих ліній.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>		<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А. <i>дата:</i> 15.02.2017 р. <i>Додаткова атрибуція:</i> 02.09.2023 р.	<i>Головний хранитель</i>	<i>Заступник директора з наукової роботи</i>

ВОЛИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>	
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>	
<i>№ інвент.</i> P2 – 324	<i>Класифікація:</i> одяг <i>Типологія:</i> речове		
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва:</i> Сорочка жіноча вінчальна		
<i>№ колекційного опису:</i>	<i>Автор:</i> невідомий		
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>		
	Придбано у Кондратюк О. М.	<i>дар (заповіт), аукціон, передача <u>закупка</u></i>	<i>Вага, проба акт опробування</i>
<i>Датування:</i> 1930–40 рр.	<i>Місце створення:</i> с. Вишнів Любомльського р-ну Волинської обл.	<i>Старі інв. номери:</i>	<i>Кількість:</i> 1
<i>Час і місце виявлення:</i> 16.09.1968 р. с. Вишнів Любомльського р-ну Волинської обл.		<i>Розміри:</i> ширина – 66 см довжина – 102 см рукав – 44x23 см чохли – 17x6 см горловина – 19,5x17,5 см пазуха – 26 см	
<i>Підписи, написи:</i>			
<i>Клейма і печаті:</i>			
<i>Матеріали:</i> лляне домоткане вибілене полотно; нитки для вишивання; пластмасові гудзики			
<i>Техніка:</i> просте полотняне переплетення; машинне шиття; вишивка хрестик, стібок.			

Стан збереження: задовільний, видимих пошкоджень немає, наявні забруднення (внутрішня частина горловини). На манжеті відсутній гудзик.

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. За вирішенням плечової частини – це модифікована тунікоподібна сорочка. Вона пошита з одного перегнутого полотна (в перекидку), без плечових швів. Особливістю цієї сорочки є три декоративні і функціональні (звужують плечову частину сорочки) складочки, розміщені з обох боків від вирізу горловини (на плечах). Тому датування, зазначене в уніфікованому паспорті музею як початок ХХ ст. можна уточнити, віднісши сорочку до міжвоєнного, а то й повоєнного часу, коли молодь активно відходила від традиційного конструктивного вирішення натільного одягу. Сорочка додільна.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Горловина має чотирикутний виріз горловини – каре, обшитий накладною планкою шириною 4 см. Спосіб кріплення – 2 пластмасові жовті гудзики і дві навісні петлі. Комір відсутній. Розріз пазухи розміщений по центру, глибина – 26 см, з правого боку пришита нешироке (4 см) накладна планка. Не застібається.

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Рукав прямий, густо зібраний внизу у невеличкі брижі і вшитий у манжет шириною 6 см. Манжет кріпитися на три жовтих і білих пластмасових гудзики і три навісні петлі. Підрукавні клини відсутні.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Сорочка декорована вишивкою у техніці хрестик у поєднанні із стібком, який обрамляє узори.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнамент стилізований рослинний і геометричний. Орнаментальні мотиви: стилізовані рожі, укладені у стрічки; прямі лінії; квадратики з яких сформовані стилізовані дрібні чотирипелюсткові квіти. Як зафіксовано в інвентарній картці, чохла вишиті «горохом». Орнамент двоколірний: поєднання чорних і червоних ниток.

3) Розміщення орнаментів. Орнамент розміщений на накладних планках, пришитих навколо вирізу горловини та на пазусі, а також на манжетах.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>		<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А. <i>дата:</i> 16.02.2016 р. <i>Додаткова атрибуція:</i> 02.09.2023 р.	<i>Головний хранитель</i>	<i>Заступник директора з наукової роботи</i>

МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ ВОЛИНИ ТА ПОЛІССЯ при СНУ ім. Лесі Українки УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>	
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>	
<i>№ інвент.</i> 205	<i>Класифікація: одяг</i>		
	<i>Типологія: речове</i>		
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва: Сорочка жіноча</i>		
<i>№ колекц.опису:</i>	<i>Автор: невідомий</i>		
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>		
	передано студентами історичного факультету		<i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i>
<i>Датування:</i> 1930–5–і рр.	<i>Місце створення: с. Підцаревичі Маневицького р-ну Волинської обл.</i>		<i>Вага, проба</i> акт опробування
<i>Час і місце виявлення: 1990–і рр.</i> с. Підцаревичі Маневицького р-ну Волинської обл.			<i>Старі інв. номери:</i>
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість: 1</i>	
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i> ширина – 68 см довжина стану – 93 см бічні клини – 20x8,5см рукав – 51x28 см кокетка – 40x40 см	
<i>Матеріали:</i> фабрична тканина бязь; пластмасові гудзики; нитки кольорові для вишивання (ірис)			
<i>Техніка:</i> машинне шиття; художнє морщення (пухлики); закладання у складки; вишивка: художня гладь, стібок, кривулька			

Стан збереження: задовільний, видимих пошкоджень немає, наявні незначні забруднення (жовті плями) на краях і внутрішніх частинах коміра і манжет.

манжети – 20х6 см
ластка – 10х10 см
комір – 33х11 см
пазуха – 23,5 см

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка на кокетці. Стан пошитий із двох полотниць фабричної тканини. Сорочка має два бічні шви, у нижню частину яких вставлені бічні клини висотою (довжиною) 20 см, шириною 8,5 см, які розширюють нижню частину сорочки. Задня і передня частину стану з'єднана квадратною кокеткою, викроєною з одного полотнища. Стан пришитий до кокетки способом художнього морщення в результаті чого утворились пухлики. Плечові шви відсутні.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. По центру кокетки зроблений отвір для голови і пазушний розріз, довший за кокетку, тому виходить на переднє полотнище стану. З двох боків розрізу пришиті накладні планки шириною по 6,5 см. По центру пазуха застібається на один білий пластмасовий гудзик і навісну петлю. До горловини рівно, без зборів, пришитий досить широкий (11 см) виложистий комір, який у місці вшивання застібається на гудзик і навісну петлю.

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Рукави прямі, у нижній частині закладені у складки і вшиті у манжети. На висоті 2 см від манжети складки прострочені двома строчками для придання форми. Манжета шириною 6 см застібається на білий перламутровий пластмасовий гудзик і навісну петлю. Підрукавний клин квадратної форми.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Способи декорування: художнє морщення, вишивання. Техніки – стібок, вільна гладь, кривулька.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнамент рослинний, складається із стилізованих листків і квітів, які умовно можна віднести до зображень лілії, ромашки. Орнамент поліхромний. Використані нитки червоного, чорного, синього, голубого, рожевого, зеленого, жовтого, бузкового кольорів.

3) Розміщення орнаментів. Орнаменти розміщені на комірі, кокетці, пазусі, рукавах, манжетах, сформовані у стрічки і розкидані окремими гілками. На комірі – ламана гілка із листя і квітів по трьох краях. По периметру кокетки – ламана гілка із листків. На планці, пришитій з двох боків пазушного розрізу розміщено по п'ять гілочок, що симетрично розходяться від розрізу до країв. На манжетах – пряма гілка з квітів і листочків, вишита по центру.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>		<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А.	<i>дата:</i> 17.03.2017 р.	<i>Додаткова атрибуція:</i> 31.08.2023 р.

МАНЕВИЦЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>інв. № 104</i>	<i>Класифікація : одяг</i>	
<i>№ книги вступу :</i>	<i>Типологія : речове</i>	
<i>№ колекц. опису :</i>	<i>Назва : Сорочка жіноча</i>	
<i>Документи : акт №1 від 10.01.1991</i>	<i>Автор : Невідомий</i>	
<i>Вага, проба</i>	<i>Датування : 1930–5 рр.</i>	
<i>Джерело і спосіб надходження</i>	<i>Невідоме дар (заповіт), аукціон, передача закупка</i>	
<i>Місце створення : Невідоме</i>		
<i>Час і місце виявлення : 1991 р., місце невідоме</i>		<i>Старі інвентарні номери :</i>
<i>Підписи, написи, клейма і печаті :</i>		<i>Розміри :</i>
<i>Матеріали : тонке фабричне полотно (бязь); білі пластмасові гудзики; бавовняні нитки для шиття; різнокольорові вишивальні бавовняні кручені нитки.</i>		<i>ширина – 72 см довжина стану – 68 см кокетка – 33,5x42 см рукав – 54x20 см манжети – 7,8 см ластка – 6x6 см</i>
<i>Техніки : машинне шиття; ручне шиття; вишивка у техніках художня гладь, стібок; прорізування, петельний шов (петлі).</i>		

<i>Стан збереження</i> : загалом задовільний; наявні невеликі руді плями по поверхні сорочки; забруднений комір і манжети сорочки.	комір – 10,5 см пазуха – 29 см
--	-----------------------------------

Опис : Конструктивні особливості сорочки.

1) *Особливості побудови стану сорочки.* Сорочка пошита на кокетці. Стан виконаний із двох полотниць тонкого фабричного полотна. У верхній частині (спереду і ззаду) закладений у неглибокі складки і пришитий до прямокутної кокетки.

2) *Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи.* Горловина сорочки викроєна у кокетці, до неї рівненько, без зборів, пришитий виложистий комір, краї якого злегка округлі. По центру сорочки зроблений пазушний розріз, який проходить через кокетку і стан сорочки. Розріз підкладений всередину і підшитий.

3) *Рукав, манжети, підрукавні клини.* Рукави довгі, в нижній частині закладені у неглибокі складки, зафіксовані швом, виконаним вручну. Рукави вшиті у досить широкі манжети, які застібалися на білі пластмасові гудзики і прорізні петлі, обметані вручну. Пізніше, для подовження манжет, були пришиті накидні петлі. Пройма розширена невеликими підрукавними клинами.

Декорування сорочки.

1) *Способи і техніки декорування.* Сорочка вишита у техніці художня (вільна) гладь – квіти, бутони, ягоди і листочки і стібок – стебла рослин.

2) *Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика.* Орнаменти – стилізовані рослинні. Серед зображених квітів – різнокольорові маки, незабудки, ягоди суниць та ін., укладені у гілки. Всі орнаменти – поліхромні, виконані нитками чорного, червоного, синього, бузкового, голубого, жовтого, зеленого кольорів.

3) Розміщення орнаментів. Орнаментом заповнений комір і манжети – дрібні квіти; пазуха – дуже стилізована гілка. Більш реалістичні квіти і ягоди вишиті по периметру кокетки. На рукавах узори зосереджені у верхній половині у вигляді розкиданих букетиків-гілок з дрібними квітами.

<i>Події і особи, пов'язані з пам'яткою :</i>		<i>Експонування :</i>
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками :</i>		
<i>Бібліографія :</i>		
<i>Архівні дані :</i>		<i>Реставрація :</i>
<i>Складач : Дмитренко А. А.</i> <i>дата : 20.10.2017 р.</i> <i>Додаткова атрибуція: 02.09.2023 р.</i>	<i>Головний хранитель</i>	<i>Заступник директора з наукової роботи</i>

МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ ВОЛИНИ ТА ПОЛІССЯ при СНУ ім. Лесі Українки УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> 428	<i>Класифікація: одяг</i>	
	<i>Типологія: речове</i>	
<i>№ книги вступу:</i>	Назва: Сорочка жіноча	
<i>№ колекц. опису:</i>	<i>Автор: Ольхович Надія Назарівна</i>	
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>	
	Передала Ковальчук Людмила Кос- тянтинівна, 42-ї гр. іст. ф-ту	<i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i>
<i>Датування:</i> 1968 р.	<i>Місце створення: с. Нова Руда</i> <i>Маневицького р-ну Волинської обл.</i>	<i>Вага, проба</i> <i>акт опробування</i>
<i>Час і місце виявлення: початок 2000-х рр.</i> <i>с. Нова Руда Маневицького р-ну Волинської обл.</i>		<i>Старі інвентарні</i> <i>номери: № 311</i>
<i>Підписи, написи</i>		<i>Кількість:</i>
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i>
<i>Матеріали: фабрична тканина перкаль, вишивальні</i> <i>нитки, бавовняні нитки для шиття</i>		ширина – 61,5 см довжина – 110 см рукав – 68x30 см манжети – 18x6 см ластка – 7,5x7,5 см
<i>Техніка: машинне шиття; пластмасові гудзики;</i> <i>декоративні строчки; вишивка, стібок, вільна гладь;</i> <i>петельний шов</i>		

<i>Стан збереження:</i> загалом задовільний. Злегка потріпані краї коміра та манжет; наявні більші і менші дірки у стані сорочки. Втрачений гудзик на манжеті. Полиняли чорні нитки декору.	комір – 38х3 см пазуха – 24 см бічні вставки – 51 см
---	--

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка із суцільнокроєним рукавом. Стан сорочки пошитий із двох полотниць фабричної тканини шириною 62 см.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Горловина сорочки утворена за рахунок густих зборок стану і рукавів і зафіксована пришитим коміром-стійкою шириною 3 см. Спосіб кріплення коміра – білий пластмасовий гудзик, що застібається на прорізну петлю, зроблену в центрі коміра. Розріз пазухи – 24 см, застібається на 2 гудзики: зверху і по центру. З обох боків пазушного розрізу нашиті планки, шириною 4,5 см.

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Рукав суцільнокроєний (вставка + рукав, без шва). В нижній частині зібраний у дрібненькі складочки і вшитий у манжет шириною 6 см. Манжети застібаються на 2 гудзики і прорізні петлі. Підрукавні клини ромбовидні.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Використано два способи декорування. 1) Дві вузькі декоративні складочки, застрочені по боках від пазушного розрізу.

2) Вишивка, виконана у техніці стібок (гілочки) і вільна гладь (листя і квіти).

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнамент рослинний стилізований. Орнаментальні мотиви: дрібні стилізовані три-, чотири- і п'ятипелюсткові квіточки, бутони та листочки. Кольорова гама –

поєднання чорних (вилинялі до темно сірого) і червоних (добре збережених) нитки.

3) Розміщення орнаментів. Стрічковий орнамент (гілка з квітами) повністю заповнюють комір; чохла; планки, нашиті з двох боків пазушного розрізу. Така ж гілка розміщена на рукаві трошки нижче лінії плеча. Крім того, на рукавах у два ряди розміщено по три гілки.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>		<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А.	<i>дата:</i> 16.03.2017 р.	<i>Додаткова атрибуція:</i> 31.08.2023 р.

МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ ВОЛИНИ ТА ПОЛІССЯ при СНУ ім. Лесі Українки УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> 1472	<i>Класифікація: одяг</i>	
	<i>Типологія: речове</i>	
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва: Сорочка жіноча</i>	
<i>№ колекційного опису:</i>	<i>Автор: Шмик Олександра Макарівна, 1929–2007 рр.</i>	
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>	
	<i>Передала Жолоб Світлана Васи- лівна, 3–і іст. ф- ту</i>	<i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i>
<i>Датування:</i> 1956 р.	<i>Місце створення: с. Жиричі Ратнівського р-ну Волинської обл.</i>	<i>Вага, проба акт опробування</i>
<i>Час і місце виявлення: 11.04.2010 р. с. Жиричі Ратнівського р-ну Волинської обл.</i>		<i>Старі інв. номери:</i>
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість:</i>
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i>
<i>Матеріали: біла фабрична тканина; кольоровий сатин і саржа для декорування; бавовняні нитки для шиття; кольорові нитки «ірис» для вишивання</i>		<i>ширина – 72 см довжина – 62 см рукав – 52x24 см вставка – 20,5x22 см манжети – 20x5 см</i>
<i>Техніка: машинне шиття; вирізування; аплікація; вишивання у техніці пряма лічильна гладь і козлик</i>		

<i>Стан збереження:</i> загалом задовільний, видимих пошкоджень немає. Розламаний гудзик на правій манжеті.	ластка – 15x16 см комір – 34x7,5 см манишка – 31x13,5 см
---	--

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка уставкового типу, додільна, пошита із двох полотниць (ширина 72 см) фабричної тканини (перкаль), з'єднаних уставками. Сорочка коротка, довжина стану всього 62 см. По центру переднього полотнища зроблена досить глибока складка, прикрита манишкою.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Горловина утворена за рахунок збирання країв пілок і уставок. Комір виложистий, досить широкий – 7,5 см, в нижній частині застібається на навісну петлю і білий пластмасовий гудзик. Розріз пазухи зміщений вліво, з манишкою, по центру застібається на голубий пластмасовий гудзик і навісну петлю.

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Рукав сорочки прямий, в нижній частині закладений у складки, тричі прострочені, і вшитий у манжет, який застібається на білий пластмасовий гудзик. Підрукавні клини досить широкі.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Сорочка декорована трьома способами. 1) Основний узор виконаний у техніці аплікація різнокольоровою тканиною фабричного виготовлення: сатин і саржа. 2) Вісімки по контуру обшиті технікою «козлик», а в центрі кожної вишита восьмикутна зірка (розетка) у техніці лічильна гладь. 3) Рельєфні фігурки строчки по аплікації, виконані на швейній машинці.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнамент геометричний. Орнаментальні мотиви складаються із прямих (різної ширини) і

зигзагоподібних вузьких смужок; а також із круглих елементів (у вигляді «вісімок», що повторюються). Кольорова гама: смужки блідо голубого, сірого, червоного і чорного кольорів. «Вісімки»пошиті із червоного сатину.

3) Розміщення орнаментів. На уставці, рукаві і манжетах смужки і «вісімки»розміщені горизонтально. На уставці узор складається із трьох ширших смужок: чорна – червона – чорна; по центру червоної пришита вузька сіра смужка. В нижній частині уставки – чотири «вісімки». На рукаві узор розміщений у верхній половині, складається із симетрично розміщених кольорових смужок (як і на уставці), між якими пришитий «вісімки». У нижній частині рукава – на зарукавчиках пришиті три смужки: червона – чорна – червона. На манжетах нашита широка червона смуга, по краях якої пришиті вузькі чорні, а по центру – сіра. На краях коміра вертикально пришита широка червона смужка, а на ній – вузька сіра, далі – чорна смужка. На манишці узор складається із чотирьох «вісімок», розташованих в центрі, по трьох краях обрамлених чорною смужкою, на якій зигзагоподібно пришита голуба смужка.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>		<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А.	<i>дата:</i> 12.12.2016 р.	Додаткова атрибуція: 31.08.2023 р.

ВОЛИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> Д – 1178	<i>Класифікація: одяг</i>	
	<i>Типологія: речове</i>	
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва: Сорочка жіноча</i>	
<i>№ колекційного опису:</i>	<i>Автор: Шустваль Пелагея Федорівна, 1930 р. н.</i>	
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>	
	<i>Придбано у Шустваль П. Ф.</i>	<i>дар (заповіт), аукціон, передача <u>закупка</u></i>
<i>Датування:</i> 1940–і рр.	<i>Місце створення: с. Смоляри Старовижівського р-ну Волинської обл.</i>	<i>старі інвентарні номери:</i>
<i>Час і місце виявлення: 01.08.1989 р. с. Смоляри Старовижівського р-ну Волинської обл.</i>		<i>Вага, проба акт опробування</i>
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість: 1</i>
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i> шир. – 60 см довж. – 94 см рукав – 20x24 см манжета – 2 см кокетка – 28x43 см
<i>Матеріали: лляне домоткане сіре полотно; лляні нитки для шиття; муліне</i>		
<i>Техніка: просте полотняне переплетення; ручне шиття; вишивання: стібок, виколювання, мережка «одинарний прутик», зубцювання (зубчики), пухлики з настилом і прутиком через чисницю.</i>		

Стан збереження: задовільний, видимих пошкоджень немає	виріз горловини – 13x11 см
--	----------------------------

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка на подвійній кокетці (28x43 см), яка з'єднує передню і задню її частини. Стан сорочки пошитий із двох цілих пілок полотна шириною по 48 см половини третього (24 см). Передній шов розміщений майже по центру сорочки з незначним зміщенням вправо. Сорочка пошита вручну сірими лляними нитками.

2) Особливості влаштування горловини і пазухи. Сорочка має глибокий прямокутний виріз горловини (13x11) із злегка заокругленими кутами. Так як кокетка подвійна (складається із двох частин), то виріз горловини прошитий вручну сірими лляними нитками, рівними стібками, що створює додатковий декоративний елемент. Так як виріз глибокий, то розрізу пазухи сорочка не має.

3) Рукав, манжети. Рукави сорочки короткі, неширокі (20x24 см), пришиті до кокетки і верхньої частини стану художнім швом-мережею «роздільний прутик», в нижній частині зібрані на нешироку (2 см) манжету-обшивку без застібок. Підрукавного клину немає.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. В декоруванні сорочки використано кілька технік ручного вишивання. По периметру кокетки та у верхній частині рукава неширокі смужки орнаменту, виконаного у техніці виколювання сірими нитками. Стан пришитий до кокетки технікою зубцювання, в результаті чого утворилися 2 рядки зубці. Рукав і кокетка з'єднані способом змережування, виконаним сірими нитками. Кокетка декорована вишивкою у техніці стібок. Поділ сорочки в нижній частині декорований мережею та пухликами.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнаменти геометричні та стилізовані рослинні. На кокетці, довкола вирізу горловини – невеличкі стилізовані квіточки-зірочки, а по двох боках від вирізу – невеличкий узор «дерево життя» («вазон»), виконані кольоровими нитками: червоними, синіми, оранжевими, оливковими.

3) Розміщення орнаментів. Орнаменти розміщені на кокетці, верхній і нижній частині стану, верхній частині рукавів.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>		<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А. <i>дата:</i> 10.02.2017 <i>Додаткова атрибуція:</i> 02.09.2023 р.	<i>Головний хранитель</i>	<i>Заступник директора з наукової роботи</i>

МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ ВОЛИНИ ТА ПОЛІССЯ при СНУ ім. Лесі Українки УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> 431	<i>Класифікація: одяг</i> <i>Типологія: речове</i>	
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва: Сорочка жіноча</i>	
<i>№ колекц. опису:</i>	<i>Автор: Майко Євгенія Іванівна</i>	
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>	
	Передала Вовчук Т., ст. 16-д групи іст. ф-ту	
<i>Датування:</i> 30-і рр. – середина ХХ ст.	<i>Місце створення:</i> с. Пустомити Горохівського р-ну Волинської обл.	<i>Вага, проба</i> акт опробування
<i>Час і місце виявлення:</i> грудень 2008 р. с. Пустомити Горохівського р-ну Волинської обл.		<i>Старі інвентарні номери:</i>
<i>Підписи, написи</i>		<i>Кількість:</i>
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i> ширина – 64 см довжина – 90,5 см
<i>Матеріали:</i> лляне сіре домоткане полотно		
<i>Техніка:</i> просте полотняне переплетення, машинне шиття; вишивка, хрестик		
<i>Стан збереження:</i> задовільний, видимих пошкоджень немає		

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Модифікована сорочка-голошійка, пошита в перекидку із одного полотнища тканини. Має ознаки професійного крою: полотнище зрізується під рукою, а потім знову розширюється до низу. Ширина стану сорочки у верхній частині (по лінії плечей) – 66 см, на лінії грудей – 46 см, внизу, по подолу – 64 см. Такі сорочки носили переважно в будень влітку, або використовували як нижній одяг (білизну) під кофти (кохти).

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Горловина – півкругла. Глибина вирізу на спині – 7,5 см; спереду – 10 см. Коміра немає. Пазушний розріз відсутній.

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Ширина невеличкого напускного рукавчика, утвореного полотнищем стану, – 17 см, довжина – 10 см.

Декорування сорочки. Сорочка орнаментована невеличким орнаментом, розміщеним спереду під вирізом горловини. Узор стилізований під гілку з бутонами і квіткою посередині, узор, виконаний чорним, червоним, рожевим і блідо-оливковим кольором.

1) Способи і техніки декорування. Орнамент виконаний вишивкою у техніці хрестик.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Стилізований рослинний орнамент у вигляді двох невеличких гілок з бутонами і листочками і квіткою посередині. Кольорова гама: чорний, червоний, рожевий і блідо-оливковий кольори.

3) Розміщення орнаментів. Узор розміщений у верхній частині переднього полотнища під вирізом горловини.

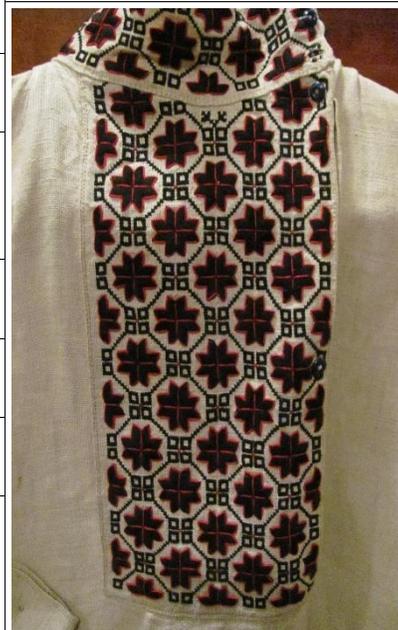
Події, пов'язані з пам'яткою:

Експонування:

Особи, пов'язані з пам'яткою:

<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А.	<i>дата:</i> 18.03.2017 р.	<i>Додаткова атрибуція:</i> 31.08.2023 р.

ВОЛИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> Д – 1002	<i>Класифікація: одяг</i>	
	<i>Типологія: речове</i>	
<i>№ книги вступу:</i>	Назва: Сорочка чоловіча	
<i>№ колекц. опису:</i>	<i>Автор: невідомий</i>	
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>	
		<i>дар (заповіт), аукціон, передача закупка</i>
<i>Датування:</i> поч. ХХ ст.	<i>Місце створення:</i> с. Городище Ро- жищенського р-ну Волинської обл.	<i>Вага, проба</i> акт опробування
<i>Час і місце виявлення:</i> 31.03.1986 р. с. Городище Рожищенського р-ну Волинської обл.		<i>Старі інвентарні номери:</i>
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість:</i>
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i>
<i>Матеріали:</i> вибілене лляне домашнє полотно, нитки для вишивання, сірі лляні нитки для шиття; сині і білі пластмасові гудзики		ширина – 75 см довжина – 88 см рукав – 64x22 см манжети – 4,5 см ластка – 10x10 см комір – 5 см
<i>Техніка:</i> ткання – просте полотняне переплетення; ручне шиття; вишивка – лічильна гладь, зерновий вивід, хрестик; петельний шов		

<i>Стан збереження:</i> загалом задовільний. Видимих пошкоджень немає.	манишка – 28x14,5 см кокетка – 10 см
--	---

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка на кокетці з плечовим швом. Пошита з двох полотнищ широкого домотканого полотна. Кокетка займає лише верхню частину спини. Спинка закладена в неширокі складочки і пришита до кокетки. Переднє полотнище у плечовому шві також закладене у чотири складочки.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Горловина сорочки рівно, без зборок, вшита у комір-стійку, який біля лівого плеча застібається на три сині пластмасові гудзики і прорізні петлі. Манишка, також із зміщенням наліво, застібається на два таких же гудзики (у верхній частині і нижче середини).

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Рукави прямі, нижні краї зібрані у густі дрібні зборки і вшиті у манжети, які застібаються на два білих пластмасових гудзики і прорізні петлі. Підрукавні клини ромбовидні.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Сорочка декорована вишивкою і техніці коса лічильна гладь, зерновий вивід і хрестик.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнамент геометричний. Узори: восьмикутні зірки, вписані у восьмикутники, утворені косими смужками із хрестиків і 8–ма квадратиками. Переважаючий колір вишивки – чорний. Лише зірочки обведені червоними нитками.

3) Розміщення орнаментів. Узорами повністю заповнений комір і манишка.

Події, пов'язані з пам'яткою:

Експонування:

<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А.	<i>дата:</i> 09.03.2017 р.	<i>Додаткова атрибуція:</i> 30.08.2023 р.

ВОЛИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ		<i>Топографічний шифр</i>	
УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ			<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> Д – 742	<i>Класифікація:</i> одяг		
	<i>Типологія:</i> речове		
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва:</i> Сорочка чоловіча		
<i>№ колекц. пису:</i>	<i>Автор:</i> Невідомий		
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>		
	Надійшла від Тимофєєвої Катерини Максимівни	<i>дар (заповіт), аукціон, передача закупка</i>	
<i>Датування:</i> 1920–30–і рр.	<i>Місце створення:</i> с. Пнівне Камінь-Каширського р-ну Волинської обл.	<i>Вага, проба</i> акт опробування	
<i>Час і місце виявлення:</i> 12.07.1983 р. с. Пнівне Камінь-Каширського р-ну Волинської обл.		<i>Старі інвентарні номери:</i>	
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість:</i>	
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i> ширина – 60 см довжина – 76 см рукав – 51x18 см манжети – 4 см комір – 5 см	
<i>Матеріали:</i> вибілене домоткане полотно; нитки для вишивання; лляні нитки для шиття; червоні пластмасові гудзики			
<i>Техніка:</i> ткання: просте полотняне переплетення; ручне шиття; вишивка: хрестик; петельний шов			

<i>Стан збереження:</i> загалом задовільний. Частково потріпані манжети, руді плями по сорочці.	манишка – 25x21 см
---	--------------------

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка, пошита з трьох полотнищ домотканого полотна. Має наплічну вставку, викроєну не на всю ширину сорочки. Задня частина має розміри 28x42 см, дві передні частини наплічної вставки – 7x10 см. По центру переднього полотнища закладена доволі широка складка, у верхній частині прикрита манишкою.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Розріз пазухи зроблений у лівому бічному шві і прикритий доволі широкою манишкою. Виріз горловини вшитий у комір-стійку, який застібається майже на лівому плечі на три червоні пластмасові гудзики і прорізні петлі.

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Широкий рукав в нижній частині густо зібраний і вшитий у манжету, яка застібається на гудзики і прорізні петлі. Підрукавний клин викроєний разом з бічним полотнищем сорочки.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Сорочка вишита у техніці хрестик.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнамент – рослинний. Основний орнаментальний мотив – гілки рожі з бутонами і листям. Переважає червоний колір, яким вишиті не тільки квіти і бутони, а й частина листків.

3) Розміщення орнаментів. Орнаментом заповнена вся манишка, комір, манжети.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>	<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>	

<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач: Дмитренко А. А.</i>	<i>дата: 09.03.2017 р.</i>	<i>Додаткова атрибуція: 29.08.2023 р.</i>

ВОЛИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ		<i>Топографічний шифр</i>
УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> P2 – 2282	<i>Класифікація: одяг</i>	
	<i>Типологія: речове</i>	
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва: Сорочка чоловіча</i>	
<i>№ колекц. опису:</i>	<i>Автор: Невідомий</i>	
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>	
	<i>дар (заповіт), аукціон, передача закупка</i>	
<i>Датування:</i> 1920–30–і рр.	<i>Місце створення: с. Мокрець Турійського р-ну Волинської обл.</i>	<i>Вага, проба</i> акт опробування
<i>Час і місце виявлення:</i> с. Мокрець Турійського р-ну Волинської обл.		<i>Старі інвентарні номери:</i>
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість:</i>
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i>
<i>Матеріали:</i> вибілене лляне домоткане полотно; нитки для шиття; вишивальні нитки; жовті і сині пластмасові гудзики		ширина – 64 см довжина – 73 см рукав – 57x19,5 см манжети – 4,5 см комір – 5 см манишка – 28x9 см
<i>Техніка:</i> ткання: просте полотняне переплетення; ручне шиття; вишивка: хрестик, стібок; петельний шов		
<i>Стан збереження:</i> загалом задовільний. Поодинокі руді плями по поверхні сорочки.		

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка тунікоподібного типу, пошита вперекидку із наплічною вставкою (підплічкою), підшитою із внутрішнього боку сорочки: спереду підплічка має 5 см, ззаду – 16 см. Ширини сорочки по лінії плечей – 67 см. Без плечового шва.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. В сорочці зроблений виріз для голови, вшитий у комір стійку, який застібається на два пластмасових гудзики жовтого кольору із незначним зміщенням від центру сорочки вліво. Пазуха прикрита манишкою.

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Рукав довгий, внизу густо зібраний і вшитий у манжети, які також застібаються на два жовтих пластмасових гудзики і прорізні петлі. Підрукавний клин викроєний разом із рукавом.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Основний візерунок виконаний вишивкою у техніці хрестик. По краю коміра, манжет і манишки – по два рядки, прошиті стібком червоними нитками. Прорізні петлі вивершені обметицею.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Рослинний узор. Орнаментальний мотив – лілія. Кольорова гама: переважає чорний (переважаючий) і червоний кольори.

3) Розміщення орнаментів. Узорами повністю заповнені комір, манишка, манжети.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>	<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>	
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>	
<i>Бібліографія:</i>	

<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А.	<i>дата:</i> 10.03.2017 р.	<i>Додаткова атрибуція:</i> 29.08.2023 р.

МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ ВОЛИНИ ТА ПОЛІССЯ при СНУ ім. Лесі Українки УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> 152	<i>Класифікація: одяг</i>	
	<i>Типологія: речове</i>	
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва: Сорочка чоловіча</i>	
<i>№ колекц. опису:</i>	<i>Автор:</i>	
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>	
	Передано до музею ст. іст. ф-ту 15.02.2010 р.	<i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i>
<i>Датування:</i> 1930–50–і рр.	<i>Місце створення:</i> с. Новосілки Горохівського р-ну Волинської обл.	<i>Вага, проба</i> акт опробування
<i>Час і місце виявлення:</i> 2010 р. с. Новосілки Горохівського р-ну Волинської обл.		<i>Старі інвентарні номери:</i>
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість:</i>
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i>
<i>Матеріали:</i> сіре лляне домоткане полотно; лляні нитки для шиття; нитки для вишивання муліне; пластмасові гудзики		ширина – 69 см довжина – 86 см рукав – 54x22 см манжети – 5 см комір – 4 см пазуха – 28,5 см
<i>Техніка:</i> ткання: просте полотняне переплетення; ручне шиття: вишивка: хрестик, лічильна гладь, стібок; петельний шов		

Стан збереження: Загалом задовільний. Незначні пошкодження шва стібок у нижній частині манжет. Втрачений гудзик на манжеті, розламаний – на комірі.

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка тунікоподібного типу з бочками. Пошита з одного полотнища домотканого полотна шириною 46 см, перегнутого пополам. Від лінії рукавів у бічні шви вшиті бочки, зроблені із полотнища тканини, розрізаного пополам по довжині (ширина бочків – 21 см).

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Розріз для голови рівно, без зборів, вшитий у комір-стійку, який застібається на два синіх пластмасових гудзика і прорізні петлі із незначним зміщенням вліво. Пазушний розріз досить глибокий (28,5 см) також зроблений із незначним зміщенням вліво (як у сорочок із манишками) і прикритий вузенькою (5 см) планкою-манишкою, яка у верхній частині застібається на два гудзика і прорізні петлі (зверху гудзик синій, по центру – бежевий).

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Рукави довгі, внизу зібрані у манжети. Підрукавні клини відсутні.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Сорочка декорована вишивкою. По краях коміра і манжет вишито по 2 рядки у стібок. Основний узор на комірі виконаний у техніці коса лічильна гладь і хрестик; на манжетах – хрестик.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнаменти геометричні (комір) і рослинні (манжети). На комірі попарно вишиті стилізовані двопелюсткові квіточки, розміщені вертикально. Непарні стовпчики з квіточок вписані у чотирикутники, а парні розміщені по двох краях маленьких чотирикутників. Колір узору – червоно-чорний. На манжетах – стилізовані

ромашки з листочками, ягідки, виконані у червоно-чорному колориті з переважанням червоного кольору.

3) Розміщення орнаментів. Орнаментом повністю заповнений комір і манжети.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>		<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А.	<i>дата:</i> 15.03.2017 р.	<i>Додаткова атрибуція:</i> 26.08.2023 р.

МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ ВОЛИНИ ТА ПОЛІССЯ при ВНУ ім. Лесі Українки УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> 2236	<i>Класифікація: одяг</i>	
	<i>Типологія: речове</i>	
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва: Сорочка чоловіча</i>	
<i>№ колекційного опису:</i>	<i>Автор:</i>	
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>	
		<i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i>
<i>Датування:</i> 1920–30–і рр.	<i>Місце створення:</i>	<i>Вага, проба</i> акт опробування
<i>Час і місце виявлення:</i>		<i>Старі інв. номери:</i>
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість: 1</i>
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i>
<i>Матеріали:</i> фабрична тканина перкаль; бавовняні нитки для шиття; муліне для вишивання; пластмасові гудзики		ширина – 72 см довжина – 70 см рукав – 52x25 см манжети – 8 см ластка – 6x6 см комір – 5 см
<i>Техніка:</i> ручне шиття; вишивка; лічильна гладь, зерновий вивід (обвідка), болгарський хрестик, штапівка, двостороння кривулька; петельний шов		

<i>Стан збереження:</i> Сильно потріпані краї манжет, частково – коміра. Втрачений гудзик на лівій манжеті. Численні руді і жовті плями по всій поверхні сорочки.	манишка – 29x15 см
---	--------------------

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка пошита із двох полотнищ фабричної тканини, з'єднаних на плечах неширокою кокеткою, більша частина якої знаходиться на спині. Заднє полотнище у верхній частині закладене у у неширокі складочки і вшите у кокетку. В нижній частині сорочки по бічних швах невеликі розпірки (6,5 см), які розширюють нижню частину сорочки.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Виріз для голови зроблений у кокетці і верхній частині переднього полотнища. Вшитий у комір-стійку, який на лінії лівого плеча застібається на два жовтих пластмасових гудзики і прорізні петлі. Розріз пазухи зроблений з лівого боку і прикритий широкою манишкою, що застібається на три білих перламутрових гудзики і навісні петлі.

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Верхня частина рукавів, у місці з'єднання з кокеткою, закладений у чотири невеликих складки; внизу також зібраний у дрібні складки і вшитий у доволі широку манжету, яка застібається на два білі пластмасові гудзики і прорізні петлі. Підрукавні клини невеличкі, ромбоподібної форми.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Сорочка оздоблена вишивкою у техніці коса лічильна гладь, хрестик, зерновий вивід, штапівка, двостороння кривулька.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнамент геометричний, ромбоподібний. Складається із восьмикутних розеток-зірочок,

списаних у ромби, і ромбів, утворених хрестиками з обвідкою зерновий вивід.
Кольорова гама – червоно-чорна.

3) Розміщення орнаментів. Узорами повністю заповнені комір, манишка і манжети.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>		<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А.	<i>дата:</i> 21.02.2017 р.	<i>Додаткова атрибуція:</i> 27.08.2023 р.

ВОЛИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>	
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>	
<i>№ інвент.</i> Д – 1122	<i>Класифікація: одяг</i>		
	<i>Типологія: речове</i>		
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва: Сорочка чоловіча</i>		
<i>№ колекційного опису:</i>	<i>Автор: Дибалюк Пелагея Ларіонівна</i>		
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>		
	Придбано у Дибалюк Пелагеї Ларіонівни		<i>дар (заповіт), аукціон, передача <u>закупка</u></i>
<i>Датування:</i> 1920–30 рр.	<i>Місце створення: с. Світязь Шацького р-ну Волинської обл.</i>	<i>Вага, проба</i> акт опробування	
<i>Час і місце виявлення: 14.03.1988 р. с. Світязь Шацького р-ну Волинської обл.</i>		<i>Старі інвентарні номери:</i>	
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість: 1</i>	
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i> ширина – 75,5 см ширина у плечах – 64 см довжина – 72 см рукав – 50 см	
<i>Матеріали: тонке вибілене льняне полотно; нитки муліне, нитки для шиття; пластмасові гудзики</i>			
<i>Техніка: ткання: просте полотняне переплетення; ручне шиття; вишивка: хрестик, стібок, штапівка; плетіння (петля)</i>			

<p><i>Стан збереження:</i> загалом задовільний, видимих пошкоджень немає.</p>	<p>манжети – 5 см комір – 5,5 см манишка – 31,5x20 см</p>
---	---

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка тунікоподібного крою, пошита з одного полотнища, перегнутого пополам з підшитою наплічною вставкою (підоплічкою) на всю ширину плечей (64 см). Спереду підоплічка має 8 см, ззаду, на спині – 35,5 см.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Виріз горловини вшитий у високий комір-стійку, що на лінії лівого плеча застібається на три синіх пластмасових гудзики і навісні петлі. Пазушний виріз також сильно зміщений вліво і прикритий широкою манишкою, яка застібається на два синіх пластмасових гудзики і навісні петлі.

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Рукави довгі, вшиті у манжети, що застібаються на гудзики і прорізні петлі. Невеличкі підрукавні клини викроєні разом з полотнищем стану.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Вишивка у техніці хрестик і стібок.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнамент рослинний, стилізований рослинний, геометричний, антропоморфний (?). Основний орнаментальний мотив – лілія (манишка), виконана у різних комбінаціях і зображена більш натуралістично і стилізовано. По центру – три вертикальні гілки, які виходять одна з одної (проростають одна з одним стилізованим корінням, зібраним у пучок), із двома квітками лілії по боках. Узор нагадує стилізоване дерево життя. По боках від основного узору вишиті вертикальні смужки із невеликих квіток лілії. На комірі вишитий виноград – в

основному листя різних розмірів, менше – ягоди. Цікавий узор на манжетах. Квітка гвоздики чергується із узором, що нагадує верхню частину людської фігури з піднятими над головою (що зображена у вигляді квітки) руками. Краї орнаментів обрамлені дрібними геометричними фігурками-завитками, виконаними у техніці хрестик і стібок. Кольорова гама – червоно-чорна.

3) Розміщення орнаментів. Узорами заповнений весь комір, манишка, манжети.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>		<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А.	<i>дата:</i> 03.04.2017 р.	<i>Додаткова атрибуція:</i> 27.08.2023 р.

ВОЛИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> Д – 1151	<i>Класифікація: одяг</i>	
	<i>Типологія: речове</i>	
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва: Сорочка чоловіча</i>	
<i>№ колекц. опису:</i>	<i>Автор: Невідомий</i>	
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>	
	Передано Чміль С. І., м. Луцьк 17.03.1989 р.	<i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i>
<i>Датування:</i> 1930–40 рр.	<i>Місце створення: с. Тельчі Маневицького р-ну Волинської обл.</i>	<i>Вага, проба</i> акт опробування
<i>Час і місце виявлення: 1989 р. с. Тельчі Маневицького р-ну Волинської обл.</i>		<i>Старі інв. номери:</i>
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість:</i>
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i>
<i>Матеріали: тонке вибілене лляне полотно; нитки муліне, нитки для шиття; пластмасові гудзики</i>		ширина – 66 см довжина – 97 см рукав – 56x21,5 см манжети – 5 см уставка – 23x20 см клин – 21x21 см комір – 6 см
<i>Техніка: ткання: просте полотняне переплетення; ручне шиття; вишивка: хрестик, косичка; петельний шов</i>		
<i>Стан збереження: загалом задовільний, видимих пошкоджень немає. Втрачений синій гудзик на лівій</i>		

манжеті замінений на білий. Чорні нитки (особливо на манжетах) втратили колір.	манишка – 28x16 см
--	--------------------

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка уставкового крою, пошита з двох пілок домотканого полотна, з'єднаних на плечах вузькими уставками, що нагадує крій типових для першої половини ХХ ст. жіночих уставкових сорочок.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Горловина утворена за рахунок рясного призбирювання полотнища спини, уставок і менше – переднього полотнища і вшита у широкий комір-стійку, що застібається на три синіх пластмасових гудзика і прорізні петлі. Розріз пазухи прикритий широкою манишкою, без застібок.

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Рукави довгі, вшиті у манжети, що застібаються на 2 сині гудзика і прорізні петлі. Дуже великі підрукавні клини, що характерно для старих чоловічих сорочок.

Декорування сорочки

1) Способи і техніки декорування. Вишивка у техніці хрестик і стібок; ткання у техніці простого полотняного переплетення.

2) Типи орнаментів, орнаментальні мотиви, колористика. Орнамент рослинний і геометричний. По центру манишки вишита в'юнка гілка по боках якої почергово розміщені великі квіти рожі і листя. Краї манишки обрамлені два смужками стилізованого рослинного орнаменту, що складається із дрібних квіточок, вишитих у формі сердечок і маленьких гілочок із трьома листочками. На комірі в'юнка гілка із великих квітів гвоздики і листя. По краях узор обрамлений тоненькою смужкою, виконаною швом “косичка”. На комірі і манишці узор виконаний червоними і чорними (злегка полинялими) нитками.

На манжетах вишиті стилізовані квіти і листя, розміщені почергово, по краях - “косичка”. Переважаючі кольори червоний і чорний (дуже вилинялий) із вкрапленням зеленого. В нижній частині рукавів ткани орнаментальна смуга, що складається із чергування смужок різної ширини. Переважаючий колір – червоний з додаванням чорного і жовтого.

3) Розміщення орнаментів. Узорами заповнений весь комір, манишка, манжети і нижня частина рукавів.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>		<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А. А.	<i>дата:</i> 10.04.2017 р.	<i>Додаткова атрибуція:</i> 27.08.2023 р.

МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ ВОЛИНИ ТА ПОЛІССЯ при ВНУ ім. Лесі Українки УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>		
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>		
				
<i>№ інвент.</i>	<i>Класифікація: одяг</i>			
401	<i>Типологія: речове</i>			
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва: Сорочка чоловіча</i>			
<i>№ колекційного опису:</i>	<i>Автор: Мельничук Павліна Савівна</i>			
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>			
	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;"> Передала Солодка Ірина Леонідівна, 32– іст., 15.01.2010 р. </td> <td style="width: 50%;"> <i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i> </td> </tr> </table>		Передала Солодка Ірина Леонідівна, 32– іст., 15.01.2010 р.	<i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i>
Передала Солодка Ірина Леонідівна, 32– іст., 15.01.2010 р.	<i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i>			
<i>Датування:</i>	<i>Місце створення: с. Линів</i>		<i>Вага, проба</i>	
Середина ХХ ст.	Локачинського р-ну Волинської обл.		акт опробування	
<i>Час і місце виявлення: 2010 р.</i>		<i>Старі інвентарні номери:</i>		
с. Линів Локачинського р-ну Волинської обл.				
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість:</i>		
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i>		
<i>Матеріали: не дуже тонке вибілене лляне, рідко ткане, домоткане полотно; лляні нитки для шиття, пластмасові гудзики</i>		ширина – 61 см довжина – 80 см рукав – 54x23 см		

<i>Техніка:</i> тканиня: просте полотняне переплетення; ручне шиття; петельний шов.	кокетка – 46x11 см манжети – 3 см
<i>Стан збереження:</i> загалом задовільний, є жовті плями в різних частинах сорочки.	ластка – 7x7 см комір – 2,5 см пазуха – 29 см

Опис:

Конструктивні особливості сорочки

1) Особливості побудови стану сорочки. Сорочка на кокетці. Пошита з двох полотниць домотканого полотна, з'єднаних кокеткою. Більшість кокетки виходить на спину і складає частину заднього полотнища (довжина передньої пілки до кокетки – 77 см, задньої – 72 см). Переднє полотнище вшите у кокетку рівно, без зборів. Заднє полотнище в центральній частині закладене у чотири невеликих складки.

2) Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи. Виріз горловини рівно (без зборів) вшитий у комір-стійку. Комір застібається на один жовтий пластмасовий гудзик і прорізну петлю. Розріз пазухи досить глибокий, зроблений по центру переднього полотнища. З обох боків пазушного розрізу пришита накладна планка (найбільша її ширина 22 см), злегка завужена до верху і овальна у нижній частині. Її довжина від кокетки до низу – 32 см. В нижній частині у місці розрізу планка зафіксована невеликим поперечним шматком полотна. Пазуха застібається на 2 гудзики і прорізні петлі.

3) Рукав, манжети, підрукавні клини. Рукав довгий, в нижній частині зібраний у дрібні складочки і вшитий у манжету, що застібається на 2 гудзики і прорізні петлі. Підрукавні клини невеличкі, ромбоподібної форми.

Декорування сорочки.

Єдиним способом декорування сорочки є шви, виконані у процесі пошиття сорочки вручну: на комірі, кокетці, розрізі пазухи, накладній планці, манжетах.

<i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i>		<i>Експонування:</i>
<i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i>		
<i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i>		
<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач: Дмитренко А.А.</i>	<i>дата: 20.03.2017 р.</i>	<i>Додаткова атрибуція: 26.08.2023 р.</i>

МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ ВОЛИНИ ТА ПОЛІССЯ при ВНУ ім. Лесі Українки УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>		
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>		
				
<i>№ інвент.</i> 134	<i>Класифікація:</i> одяг			
	<i>Типологія:</i> речове			
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва:</i> Сорочка чоловіча			
<i>№ колекційного опису:</i>	<i>Автор:</i>			
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>			
	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;"> Передав Кратік Олександр, ст. сп. муз. справа, 2009 </td> <td style="width: 50%;"> <i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i> </td> </tr> </table>		Передав Кратік Олександр, ст. сп. муз. справа, 2009	<i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i>
Передав Кратік Олександр, ст. сп. муз. справа, 2009	<i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i>			
<i>Датування:</i> Середина ХХ ст.	<i>Місце створення:</i> Камінь-Каширський район Волинської обл.		<i>Вага, проба</i> акт опробування	
<i>Час і місце виявлення:</i> 2009 р. Камінь-Каширський район Волинської обл.			<i>Старі інвентарні номери:</i>	
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість:</i>		
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри:</i>		
<i>Матеріали:</i> сіре лляне домоткане полотно; лляні нитки для шиття		ширина – 68 см довжина – 80 см		
<i>Техніка:</i> ткання: просте полотняне переплетення; ручне шиття; петельний шов		рукав – 41x19 см плечова встав. 28 см		

<p><i>Стан збереження:</i> загалом задовільний. Видимих пошкоджень немає. Відсутній гудзик на комірі.</p>	<p>комір – 5,5 см пазуха – 20,5 см планка – 5,5 см</p>
<p><i>Опис:</i></p> <p>Конструктивні особливості сорочки</p> <p>1) <u>Особливості побудови стану сорочки.</u> Тунікоподібна сорочка, пошита з одного полотнища домотканого лляного полотна, перегнутого вдвоє. У верхній частині, на всю ширину сорочки, підшита наплічна вставка довжиною 28 см (спереду – 9 см, на спині – 19 см).</p> <p>2) <u>Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи.</u> Зроблений виріз для голови, вшитий у комір-стійку, який застібається на гудзик і прорізну петлю. Розріз пазухи неглибокий (20,5 см), зроблений не по центру грудей, а із незначним зміщенням вліво (як сорочки з манишками). Розріз прикритий неширокою (5,5 см) нашитою планкою-манишкою, яка не застібається.</p> <p>3) <u>Рукав, манжети, підрукавні клини.</u> Рукав довгий, прямий, без манжет, злегка завужений до низу (у верхній частині його ширина 19 см, у нижній – 15 см). Внизу підкладений всередину і підшитий. Підрукавні клини викроєні разом із станом сорочки.</p> <p>Декорування сорочки</p> <p>Єдиним способом декорування сорочки є шви, виконані у процесі пошиття сорочки вручну. Так на комірі і планці-манишці шви накладені у два ряди.</p>	
<p><i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i></p> <p><i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i></p> <p><i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i></p> <p><i>Бібліографія:</i></p>	<p><i>Експонування:</i></p>
<p><i>Архівні дані:</i></p>	<p><i>Реставрація:</i></p>
<p>Складач: Дмитренко А. А.</p>	<p>дата: 14.03.2017 р.</p>
<p>Додаткова атрибуція: 29.08.2023 р.</p>	

МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ ВОЛИНИ ТА ПОЛІССЯ при ВНУ ім. Лесі Українки УНІФІКОВАНИЙ ПАСПОРТ		<i>Топографічний шифр</i>
		<i>Дата введення в ЕОМ</i>
<i>№ інвент.</i> 101	<i>Класифікація: одяг</i>	
	<i>Типологія: речове</i>	
<i>№ книги вступу:</i>	<i>Назва: Сорочка чоловіча дитяча</i>	
<i>№ колекц. опису:</i>	<i>Автор: Гордич Ніна Олексіївна</i>	
<i>Документи:</i>	<i>Джерело і спосіб надходження</i>	
	<i>Передала Солодуха Ольга Володимирівна, 22-іст. з/в., 09.06.2009 р.</i>	<i>дар (заповіт), аукціон, <u>передача</u> закупка</i>
<i>Датування:</i> 1940–50 рр.	<i>Місце створення: с. Заболотя Лю- бомльського р-ну Волинської обл.</i>	<i>Вага, проба акт опробування</i>
<i>Час і місце виявлення: 2009 р. с. Заболотя Любомльського р-ну Волинської обл.</i>		<i>Старі інвентарні номери:</i>
<i>Підписи, написи:</i>		<i>Кількість: 1</i>
<i>Клейма і печаті:</i>		<i>Розміри: ширина – 58 см довжина – 79 см</i>
<i>Матеріали: сіре лляне домоткане полотно, лляні нитки для шиття, пластмасові гудзики</i>		

<p><i>Техніка:</i> тканиня: просте полотняне переплетення; ручне шиття; петельний шов</p>	<p>рукав – 31 см пазуха – 20 см</p>
<p><i>Стан збереження:</i> загалом задовільний, але вся поверхня сорочки покрита дрібними рудими плямами</p>	
<p><i>Опис:</i></p> <p>Конструктивні особливості сорочки</p> <p>1) <u>Особливості побудови стану сорочки.</u> Сорочка модифікована, тунікоподібного крою, з бочками. Пошита з однієї пілки, перегнутої пополам, а в бічні шви вшиті бочки шириною 26 см. Зверху підшита наплічна вставка на всю ширину спинки і переду, довжина – 30 см (ззаду – 17,5 см, спереду – 12,5 см).</p> <p>2) <u>Особливості влаштування горловини, коміра і пазухи.</u> Розріз для голови зроблений на мис, глибина якого (до першого гудзика) – 14 см. Розріз пазухи – 20 см. Вся горловина і пазушний розріз вивершені неширокою (2 см) накладною планкою. Пазуха застібається на два синіх пластмасових гудзика і прорізні петлі.</p> <p>3) <u>Рукав, манжети, підрукавні клини.</u> Рукав порівняно короткий, у 3/4, прямий, без манжет. Злегка завужений до низу (зверху – 20,5 см, знизу – 19 см.). Внизу рукав підкладений всередину на 1,2 см і прошитий. Підрукавні клини викроєні разом із бочками у вигляді трикутника висотою 10,5 см.</p> <p>Декорування сорочки.</p> <p>Сорочка не оздоблена. Декоративним акцентом виступають шви, виконані у процесі пошиття сорочки вручну.</p>	
<p><i>Події, пов'язані з пам'яткою:</i></p>	<p><i>Експонування:</i></p>
<p><i>Особи, пов'язані з пам'яткою:</i></p>	
<p><i>Зв'язок з іншими пам'ятками:</i></p>	

<i>Бібліографія:</i>		
<i>Архівні дані:</i>		<i>Реставрація:</i>
<i>Складач:</i> Дмитренко А.А.	<i>дата:</i> 06.03.2017 р.	<i>Додаткова атрибуція:</i> 27.08.2023 р.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ

1. Андрусик Т. Збірка сорочок з Любешівщини у фондах Музею етнографії Волині та Полісся при СНУ ім. Лесі Українки. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Розвиток краєзнавства і краєзнавчої освіти на Волині*. Наук. зб. / Упоряд. Г. Бондаренко, А. Силюк. Вип. 52. Луцьк, 2014. С. 151–154.
2. Андрусик Т. Формування збірки одягу з Любешівщини у фондах Волинського краєзнавчого музею. *Волинський музейний вісник. Музейна справа на Волині: історія, теорія і практика*. Наук. зб. Вип. 7. Луцьк, 2015. С. 3–6.
3. Андрусик Т. Формування збірки сорочок Волинського Полісся Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки. *Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень*. X Міжнар. наук.-практ. конф. студентів і аспірантів; наук. вид. Т. 3. Вип. 10. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. С. 207–209.
4. Андрусик Т. Формування збірки сорочок з Камінь-Каширщини у фондах Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки. *Етнічна культура в глобалізованому світі*. Матеріали П'ятої Міжнар. наук. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, 19–20 листоп. 2015 р., м. Одеса; зб. наук. пр. Вип. 5. Одеса, 2015. С. 119–123.
5. Артушевська І. «А на сванейках павине пір'я з росами». Ознака вбрання свашок в ритуалі поліського весілля. *Минуле і сучасне Волині й Полісся: народна культура – шлях до себе: Народна культура – шлях до себе: Матеріали Волинської обласної науково-етнографічної конференції, 10–11 квітня 2003 року, м. Луцьк: Зб. наук. пр. Вип. 11. Луцьк: МП «Пульс», 2003. С. 17–24.*

6. Бабій Ф. Й. Назви одягу і взуття говірок середнього басейну Горині. *Минуле і сучасне Волині та Полісся*. Луцьк, 1989. С. 258–260.
7. Білан М., Стельмащук Г. Український стрій. Львів: Фенікс, 2000. 310 с.
8. Білецька В. Українські сорочки, їх типи, еволюція і орнаментация. Матеріали до етнології та антропології. Львів, 1929. Т. 21–22. Ч. 1. С. 43–109.
9. Боровицька Т. Поясне та нагрудне вбрання з Камінь-Каширщини та Ратнівщини у фондах Музею-архіву народної культури Українського Полісся. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Народна культура і музеї*. Наук. зб. Вип. 44. Луцьк: ДП «Волинські старожитності», 2013. С. 114–118.
10. Бортник О. Сорочка у родинній обрядовості населення українців Волині і Західного Полісся. *Минуле і сучасне Волині і Полісся: роде наш красний*. Матеріали Третьої Волин. обл. наук.-етногр. конф. Вип. 24. Луцьк, 2007. С. 62–64.
11. Булгакова Л. П. Деякі конструктивні та художні особливості традиційних сорочок Полісся першої половини ХХ ст. *Народознавчі Зошити*. Львів, 1996. Зошит 2. С. 102–109.
12. В ній – сповідь долі: Жіноча сорочка зі збірки Камінь-Каширського районного краєзнавчого музею. Каталог. Науково-популярне видання / Автор тексту Н. Пась / Фото Н. Пась, А. Літвінчука. Луцьк: Медіа, 2009. 16 с.
13. Вбрання : відеолекція / читає А. Дмитренко, зйомка і монтаж Ігор та Марія Лукашевичі. *YouTube*. Електрон. відеодані (1 файл : 48:37 хв.). [Україна], 2019. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NKEg3-L4Zh0&t=38s>, опубл. 24 лют. 2019 р.
14. Виникнення орнаменту і класифікація орнаментальних мотивів: Методичні рекомендації до курсу «Історія орнаменту» для студентів IV курсу спеціальності 0518 «Мистецтвознавство» / Укл. Г. Г. Стельмащук. Львів:

- ДДПДМ, 1993. Вип. 1. 20 с.
15. Винничук В. Г. Орнаменти у вишивці та ткацтві Волині: зразки орнаментального мистецтва. Луцьк, 2004. 177 с.
 16. Волинський краєзнавчий музей. Інвентарна книга. Фонд «Декоративне мистецтво». Т. 1–7. Рукопис.
 17. Волинський краєзнавчий музей. Інвентарна книга. Фонд «Речовий». Т. 1–6. Рукопис.
 18. Волинський краєзнавчий музей. Інвентарні картки.
 19. Волинський краєзнавчий музей. Картки пам'яток матеріальної культури.
 20. Волинський краєзнавчий музей. Картки творів образотворчого мистецтва.
 21. Волинський краєзнавчий музей. Уніфіковані паспорти.
 22. Волинський краєзнавчий музей. Фонд Д («Декоративне мистецтво»).
 23. Волинський краєзнавчий музей. Фонд Р2 («Речовий»).
 24. Воляннюк Н. М. Атрибуція народної вишивки на підставі технологічних прийомів виконання (за матеріалами Тернопільської області). *Криміналістичний вісник*. 2018. №. 1. С. 157–163. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/16660/1/krym_visnyk_2018_29%281%29_157_163.pdf.
 25. Гатальська Н. Волинське народне вбрання. Луцьк: Волинський краєзнавчий музей, 1991. 8 с.
 26. Гатальська Н. Волинське народне вбрання: Кін. XIX – поч. XX ст. *Велика Волинь: Минуле і сучасне: Тези регіональної наук. конф.*, 14–16 листоп. 1991 р., м. Рівне. Рівне, 1991. С. 103–106.
 27. Гатальська Н. Особливості традиційного народного вбрання Любомльщини кінця XIX – I половини XX століття (За матеріалами фондів Волинського краєзнавчого музею). *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Любомль в історії України та Волині*. Наук. зб. Вин. 25. Луцьк, 2007. С. 259–260.

28. Гатальська Н. Святкове нагрудне вбрання жінок Волині і Західного Полісся у збірці Волинського краєзнавчого музею. *Волинський музей: Історія та сучасність*. Вип. 2. Луцьк, 1999. С. 41–43.
29. Гатальська Н., Івашків Г. Поетика волинського вбрання (Колекція народного святкового одягу волинян у фондах Волинського краєзнавчого музею). *Минуле і сучасне Волині й Полісся: Народна культура – шлях до себе*: Матеріали Волинської обласної науково-етнографічної конференції, 10–11 квітня 2003 року, м. Луцьк: Зб. наук. пр. Вип. 11. Луцьк: МП «Пульс», 2003. С. 77–80.
30. Давидюк В. Чоловічі та жіночі узори в народному вбранні. Луцьк: Інститут культурної антропології, 2005. 44 с.
31. Данильчук М., Дмитренко А. Волинська сорочка. *Етнічність в історії та культурі*: Матеріали і дослідження. Одеса: Гермес, 1998. С. 97–99.
32. Дідух А. Аплікація на вбранні в говорах України. *Народознавчі зошити*. 2013. № 5. С. 907–919.
33. Дідух А. Аплікація на святковому вбранні кін. ХІХ – сер. ХХ ст. у селах Волинського Полісся (за матеріалами музейних збірок). *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Народна культура і музеї*. Наук. зб. Вип. 44. Луцьк: ДП «Волинські старожитності», 2013. С. 129–134.
34. Дідух А. Методика виготовлення аплікації з тканини на прикладі вбрання с. Самари Волинської області. *Дизайн*. 2010. № 1. С. 26–28.
35. Дмитренко А. Атрибуція чоловічих сорочок (за збірками Волинського краєзнавчого музею і Музею етнографії Волині та Полісся при СНУ ім. Лесі Українки). *Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні і на Волині*. Наук. зб. Вип. 61. Луцьк, 2017. С. 19–25.
36. Дмитренко А. Етнографічна колекція Волинського музею у міжвоєнний період. *Волинський музей: історія і сучасність*. Наук. збірник. Вип. 3. Луцьк, 2004. С. 58–61.

37. Дмитренко А. Етнорегіональні особливості волинської сорочки. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Старовижівщина та її населені пункти в історії України та Волині* / Упоряд. А. Силюк, А. Недзельський. Зб. наук. пр. Вип. 40. Луцьк: Друкарня «Волиньполіграф», 2011. С. 337–344.
38. Дмитренко А. Етнорегіональні особливості декорування сорочок Волині Західного Полісся: на основі збірки МЕВП. *Актуальне народне: інтерпретації традиційної культури*. Матеріали VII Гончарівських читань / Упор. і наук. ред. І. Пошивайло. К.: НЦНК «Музей Івана Гончара», 2011. С. 244–248.
39. Дмитренко А. Колекція вбрання з Ковельщини у Волинському краєзнавчому музеї. *Минуле і сучасне Волині та Полісся: Ковель і Ковельщина в історії України та Волині*. Наук. зб. / Упоряд. А. Силюк. Вип. 50. Ковель, 2013. С. 284–296.
40. Дмитренко А. Колекція жіночих сорочок з Маневиччини у фондах ВКМ. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Волинське Полісся та Маневиччина в європейській та українській історії*. Наук. зб. / Упоряд. А. Силюк, П. Хомич. Вип. 38. Луцьк, 2011. С. 114–121.
41. Дмитренко А. Репрезентативний символ у традиційній культурі Українців Волині та Західного Полісся (Традиційні жіночі сорочки Волині й Західного Полісся кінця XIX – XX століть. Збірка Волинського краєзнавчого музею. Каталог / Упоряд. Л. А. Мірошніченко-Гусак, Т. О. Хомова. / Вст. ст. Н. Г. Гатальська, Л. А. Мірошніченко-Гусак. Луцьк: Волинські старожитності, 2013. 87 с.: іл.). *Волинський музейний вісник: Музейна педагогіка. Теорія і практика*: Наук. зб. Вип. 5. Луцьк, 2013. С. 301–304.
42. Дмитренко А. Червоний колір у колористичному вирішенні традиційних сорочок Волині. *Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи*: Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Вип.

37. Переяслав-Хмельницький, 2023. С. 39–44.
43. Дмитренко А., Андрусик Т. Художнє вирішення жіночих сорочок Волині (за фондами Волинського краєзнавчого музею). *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Місто Володимир-Волинський та Побужжя у світовій та українській історії. Успенський собор в історії міста Володимира-Волинського та України*. Наук. зб. / Упоряд. А. Силюк, В. Пикалюк. Вип. 54. Луцьк, 2015. С. 365–370.
44. Дмитренко А., Боровицька Т. Збірка сорочок Музею етнографії Волині та Полісся при СНУ імені Лесі Українки. *Історія і сьогодення музею: головні аспекти діяльності, завдання, проблеми, рішення: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 15–16 трав. 2013 р., м. Чернівці*; наук. зб. / Ред. кол. О. П. Затуловська [та ін.]. Чернівці: Букрек, 2013. С. 314–320.
45. Дмитренко А., Боровицька Т. Конструктивні особливості жіночих сорочок зі збірки Музею етнографії Волині та Полісся. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Волинь у 1941 році: люди, події, факти. Сторінки історії Іваничівщини*. Наук. зб. Вип. 39: Матеріали XXXIX Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, смт. Іваничі. / Упоряд. А. Силюк, Л. Куль. Луцьк, 2011. С. 345–348.
46. Дмитренко А., Боровицька Т. Орнаментальні композиції на сорочках зі збірки Музею етнографії Волині та Полісся. *Матеріали III-ої наукової конференції «Історія музейництва, пам'яткоохоронної справи, краєзнавства і туризму в Острозі та на Волині»*. Острог, 2011. С. 81–87.
47. Дмитренко А. Атрибутивні ознаки жіночих сорочок Волині та Західного Полісся у працях дослідників традиційного вбрання. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія: Історичні науки. № 14. Луцьк, 2017. С. 155–160.
48. Дмитренко А. Музеї: колекції, експозиції, атрибуція, музейники: збірник статей: Наук. вид. Луцьк: Терен, 2020. 348 с.: іл.

49. Дмитренко А. Традиційне вбрання села Черче. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Камінь-Каширський район в історії України і Волині*. Науковий збірник. Випуск 69. Матеріали Всеукраїнської наукової історико-красознавчої конференції, Луцьк – Камінь-Каширський. Упоряд.: Г. Бондаренко, А. Силюк, А. Шваб, С. Чибирак. Луцьк, 2020. С. 62–67.
50. Довжук І. В. Основи музеєзнавства: Навч. посіб. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2008. 164 с.
51. Заєць Д. «Мильна» вишивка: як в Україні поширився хрестик і до чого тут Брокер. URL: <https://ukrainky.com.ua/mylna-vyshyvka-yak-v-ukrayini-poshyryvsya-hrestyk-i-do-chogo-tut-brokar/>.
52. Захарчук-Чугай Р. В. Українська народна вишивка: Західні області УРСР. Київ: Наук. думка, 1988. 191 с.
53. Знаки 155 стародавніх українських вишивок: Альбом / Упоряд. Т. А. Островська. К.: Бібліотека журналу «Соняшник», 1992. 71 с.
54. Іваневич Л. А. Узагальнена типологія традиційного комплексу вбрання українців Східного Поділля XIX – початку XX століття: URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_ist_2014_22_27.
55. Іванець О. Символіка волинської вишивки. *Минуле і сучасне Волині й Полісся: роде наш красний*. Матеріали III Волинської обласної науково – етнографічної конференції. Вип. 24. Луцьк, 2007. С. 111–113.
56. Іванова Ю. Вишивка Волині та Київщини за фрагментами XIX – поч. XX ст. з колекції Національного музею історії України. *Волинський музей: історія та сучасність*. Наук. зб. Вип. 1. Луцьк: Ініціал, 1998. С. 36–37.
57. Іванова Ю. І. Рослинні елементи у вишивках на одязі Правобережної України XIX ст. *Друга Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців «Національні та етносоціальні процеси в Україні»*: Матеріали. Чернівці, 1997. С. 80–83.
58. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України XX

- століття. У пошуках «великого стилю». Київ: Либідь, 2005. 280 с.
59. Китова С. Полотняний літопис України: Семантика орнаменту українського рушника. Черкаси: Брама, Вид. Вовчок О. Ю., 2003. 224 с: іл.
60. Козакевич О. Мереживні народні вироби на Волині та Поліссі кінця XIX – XX ст.: регіональні особливості. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Народна культура і музеї*. Наук. зб. Вип. 44. Луцьк: ДП «Волинські старожитності», 2013. С. 139–143.
61. Коновалова О. Антропоморфні мотиви в традиційному мистецтві України від давнини до сучасності. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії*: Зб. наук. пр. Київ: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2008. Вип. 8. С. 165–170. URL: http://dspace.nbu.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/16894/28_Konov_alova.pdf?sequence=1.
62. Коновалова О. В. Антропоморфні мотиви української народної орнаментики XIX – XX століть (іконографія, символічний контекст, художні особливості): Автореф. дис. на здоб. наук. ст. кандидата мистецтвознавства. Івано-Франківськ, 2010. 20 с.
63. Косміна О. Опис народних костюмів Полісся. *Сайт: село Катюжанка*. URL: http://www.katuganka.in.ua/ns_pol/ns_pol_kost.html.
64. Косміна О. Ю. Традиційне вбрання українців. Т. 2: Полісся. Карпати. Київ: Балтія-Друк, 2009. 160 с.: іл.
65. Куксюк А. А., Васильєва І. В. Аналіз та класифікація художньо-конструктивних елементів автентичних зразків українських жіночих сорочок. *Вісник КНУТД*. 2015. № 3. С. 263–270. URL: https://www.knutd.edu.ua/publications/pdf/Visnyk/2015-3/263_271.pdf.
66. Лащук Ю. П. Народне мистецтво українського Полісся. Львів: Каменяр, 1992. 138 с.
67. Лілія (або Лілея) URL: <http://about-ukraine.com/liliya-abo-lileya/>.

68. Ліщинська-Кравець Г. Л. Традиційна українська сорочка: конструктивні особливості та технологія пошиття. *Золота скриня. Українські художні ремесла: практичний посібник* / Упорядник: Б. М. Терещук. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2007. URL: <http://vishivanka.net.ua/article/4>.
69. Ліщинська-Кравець Г. Л. Техніки вишивання. *Початкова дизайн-освіта: готовність учителя до організації художньої праці з обдарованими учнями*. Колективна монографія за редакцією В. П. Тименка. Київ, ТОВ «Інформаційні системи», 2010. С. 335–382. URL: <http://vishivanka.net.ua/article/5>.
70. Маневицький краєзнавчий музей. Збірка сорочок.
71. Маневицький краєзнавчий музей. Збірка сорочок.
72. Маневицький краєзнавчий музей. Інвентарна книга ДП «Декоративно-прикладне мистецтво»).
73. Маневицький краєзнавчий музей. Інвентарна книга фонду Р2.
74. Маневицький краєзнавчий музей. Інвентарна книга фонду ТВ.
75. Маневицький краєзнавчий музей. Книга входу.
76. Матейко К. І. Український народний одяг. Київ: Наук. думка, 1977. 214 с.
77. Матейко К. І. Український народний одяг: Етнографічний словник. Київ: Наук. думка, 1996. 196 с.
78. Мельничук Ю. Брокарівські «мільні» узорі... URL: <https://www.facebook.com/rukotvory/posts/10154372605528942/>.
79. Методика вивчення музейних предметів. Чинники, що впливають на процес вивчення музейного предмету: URL: <http://bookster.com.ua/seminars/question/1342>.
80. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Українське декоративно-прикладне мистецтво». Вип. 3: Вишивка / Упор. Я. П. Запаско. Львів: ЛДПДМ, 1991. 36 с.
81. Мірошниченко-Гусак Л. Етнографічна виставка «Традиційне вбрання

- волинян та поліщуків»: взаємодія з відвідувачем. *Волинський музей. Історія і сучасність*. Наук. зб. Вип. 5. Матеріали V Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 23-й річниці Незалежності України та 85-й річниці створення Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк, 16 травня 2014 року. Упоряд. А. Силюк. Луцьк, 2014. С. 121–124.
82. Музей етнографії Волині та Полісся при Волинському національному університеті імені Лесі Українки. Інвентарна книга. Рукопис.
83. Музей етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки. Збірка чоловічих і жіночих сорочок.
84. Музей Івана Гончара. Сайт. URL: <https://honchar.org.ua/collections/detail/2030>.
85. Музей як науково-дослідна установа / Авт.-уклад.: О. Л. Кагарлицький, С. Я. Івахно. Київ, 2005. 10 с.
86. Нікішова К. «Носити старовинні вишиванки – не ок?»: інтерв'ю з Лесею Воронюк та Оксаною Косміною про збереження культурної спадщини України. URL: <https://platform.man.gov.ua/media/7a629db9-e364-47a8-bc3a-0e73b33bae9b>.
87. Ніколаєва Т. О. Історія українського костюма. Київ: Либідь, 1996. 176 с.: іл.
88. Орел Л. Жіночий одяг Волинського Полісся: за матеріалами експедиції Музею народної архітектури та побуту України. *Неопалима Купина*. 1995. № 1–2. С. 143–150.
89. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв: Посібник / П. Горішевський, М. Ковалів, В. Мельник, С. Оришко; [Під ред. В. Великочого, Н. Гасюк]. URL: http://fs3.www.ex.ua/get/4348828d4b8d9a6b73b91e41a6c80208/36871139/museum_posibnyk.pdf.

90. Підоплічка. Словник української мови: в 11 томах. Т. 6. Київ, 1975: URL: <http://sum.in.ua/s/pidoplichka>.
91. Поетика волинського вбрання: Науково–художня реконструкція / Н. Гатальська, Г. Івашків. Луцьк: Ініціал, 2005. 20 листівок.
92. Пономар Л. Етнографічний атлас одягу українсько-польсько-білоруського порубіжжя: Проблеми картографування та інтерпретації. *Народна творчість та етнологія*. 2011. URL: <http://mue.etnolog.org.ua/zmist/2011/365.pdf>.
93. Пономар Л. Знакова функція одягу в обрядовій культурі українців середини ХХ – початку ХХІ століття: прояви локальних традицій (за матеріалами експедицій). *Народна творчість та етнологія*. 2015. № 1. С. 32–38. URL: <http://www.etnolog.org.ua>.
94. Пономар Л. Народний одяг Західного Полісся кінця ХІХ – початку ХХ ст. (за матеріалами картографування). *Проблеми етномузикології*. 2011. Вип. 6. С. 97–103.
95. Пономар Л. Народний одяг Правобережного Полісся середини ХІХ – середини ХХ століть: історико-етнографічний атлас; словник. Київ: ТОВ «Бізнесполіграф», 2015. 268 с.: іл.
96. Пономар Л. Особливості західнополіського народного вбрання та його назв. *Етнічна історія народів Європи: Збірник наукових праць*. Вип. 4. Київ: Унісерв, 2000. С. 114 – 120.
97. Пономар Л. Походження назв українського народного одягу на Поліссі. *Народна творчість та етнографія*. 1989. № 5. С. 33– 41.
98. Про затвердження Інструкції з організації обліку музейних предметів. Наказ Міністерства культури України від 2.08.2016 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE29259.html.
99. Про затвердження Інструкції про порядок визначення оціночної та страхової вартості пам’яток Музейного фонду України. Наказ Міністерства

- культури і мистецтв України від 13.07.1998 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0496-98>.
100. Про затвердження Положення про Музейний фонд України. Постанова Кабінету міністрів України від 20 липня 2000 р. № 1147. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF>.
101. Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення. Постанова Кабінету міністрів України від 26 серпня 2003 р. № 1343. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1343-2003-п>.
102. Про музеї та музейну справу: Закон України від 29.06.1995 р. № 249/95-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80>.
103. Рибалко С. Б. Японський традиційний костюм: проблеми атрибуції. *Вісник Харків. держ. академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. 2014. № 1. С. 81–84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2014_1_17.
104. Роменко Л. Історія виникнення української вишивки. URL: <https://sites.google.com/site/romenkolara/istoria-viniknenna-visivei>.
105. Сварник В. Традиційне вбрання Волинського Полісся (за матеріалами Старовижівського, Ковельського і Турійського районів). *Минуле і сучасне Волині та Полісся: Ковель і Ковельщина в історії України та Волині*. Наук. зб. / Упоряд. А. Силюк. Вип. 50. Ковель, 2013. С. 301–304.
106. Селівачов М. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). Київ: Редакція Вісника «Ант», 2005. 400 с.
107. Стельмащук Г. Г. Давнє вбрання на Волині: Етнографічно-мистецтвознавче дослідження. Луцьк: Волин. обл. друк., 2006. 280 с.: іл.

108. Традиційне повсякденне та обрядове вбрання: Камінь-Каширський р-н, с. Стобихва / Записали А. Дмитренко, Н. Патійчук. *Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорних та етнографічних матеріалів*. Т. 10: Традиційне повсякденне та обрядове вбрання / [голов. ред. Г. Скрипник]; НАН України; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2018. С. 40–47. URL: <http://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/spadshchyna/2018/odyag.pdf>.
109. Традиційне повсякденне та обрядове вбрання: Ратнівський р-н, хутір Денисі / Записали А. Дмитренко, Н. Бабій. *Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорних та етнографічних матеріалів*. Т. 10: Традиційне повсякденне та обрядове вбрання / [голов. ред. Г. Скрипник]; НАН України; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2016. С. 51–55. (640 с.) URL: <http://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/spadshchyna/2018/odyag.pdf>.
110. Традиційні жіночі сорочки Волині й Західного Полісся кінця XIX–XX століть. Збірка Волинського краєзнавчого музею. Каталог / Упоряд. Л. А. Мірошніченко-Гусак, Т. О. Хомова / Вст. ст. Н. Г. Гатальська, Л. А. Мірошніченко-Гусак. Луцьк: Волинські старожитності, 2013. 87 с.: іл.
111. Хмілевська О., Артушевська І. Однострій свашки у весільному обряді села Самари Ратнівського району. *Українська родина: звичаї, традиції, обряди*: Зб. мат. наук. конф. III Міжнар. фестивалю «Берегиня». Луцьк: Надстир'я, 1998. С. 49–51.
112. Цісарук М. Колекція одягу музею етнографії Волині та Полісся при Волинському Національному університеті імені Лесі Українки. *Роль та місце музеїв у підвищенні туристичної привабливості регіонів*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Чернівці, 15 грудня 2011 року). Чернівці: Букрек, 2012. С. 239–243.

113. Цюпа О. Поліський народний костюм – жіночий одяг. URL: http://istvolyn.info/index.php?option=com_content&view=article&id=6432:2016-03-10-13-44-53&catid=27&Itemid=17.
114. Чайковська Л. Народний одяг волинян другої половини XIX – початку XX століття. Київ: ПП «Р.К. Майстер-принт», друкарня «Huss», 2012. 152 с.: іл.
115. Чайковська Л. Оздоблення традиційних сорочок на Волині XIX – XX ст. *Збірник наукових праць кафедри історії і теорії мистецтва Львівської національної академії мистецтв*. Вип. 2. Львів: ЛНАМ, 207. С. 189–198.
116. Червоний – не любов, а чорний – не журба: повна історія кольорів від Олександра Трегуба. URL: <https://platfor.ma/topics/knowledge/najyaskravishyj-tekst-v-istoriyi-oleksandr-tregub-vse-shho-treba-znaty-pro-kolory/>
117. Як одягалися наші бабусі. *Волинь*. 1993. 14 жовтня. С. 4.
118. Ярощук М. Волинське народне вбрання. *Ратнівщина*. 18 вересня. С. 4.